

Strategia Rozwoju Lokalnego
Kierowanego przez Społeczność w ramach
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020(23)
Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu



obejmująca obszar gmin:

**Boguszów-Gorce, Czarny Bór, Kamienna Góra, Lubawka, Marciszów, Mioszów,
Stare Bogaczowice i Szczawno-Zdrój**



Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie

Projekt realizowany przez LGD Kwiat Lnu współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, osi IV LEADER, działanie 19 Wsparcie dla
rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, poddziałanie 19.1 Wsparcie przygotowawcze.

Lubawka, grudzień 2015 r.

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka LGD	4
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR.....	8
Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności	10
Rozdział IV Analiza SWOT	25
Rozdział V Cele i wskaźniki.....	29
Rozdział VI Sposób oceny i wyboru operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	43
Rozdział VII Plan działania	50
Rozdział VIII budżet LSR	51
Rozdział IX Plan komunikacji.....	53
Rozdział X Zintegrowanie	54
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja.....	59
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	59
Wykaz wykorzystanej literatury:	59
Załączniki do LSR	60
Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji LSR	60
Załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	60
Załącznik nr 3 Plan działania.....	64
Załącznik nr 4 Budżet LSR.....	72
Załącznik nr 5 Plan komunikacji	73

Zespół Konsultantów:

Irena Krukowska-Szopa
Arkadiusz Wierciński

Opracowanie:

Bożena Pełdiak
Joanna Cebula
Kamila Kulikowska
Sławomira Klijanowicz-Marciniec



Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kwiat Lnu

ul. Dworcowa 33
58-420 Lubawka
tel./fax 75 74 11 804
email: biuro@kwiatlnu.eu
www: <http://www.kwiatlnu.eu/>

Szanowni Państwo!

Z satysfakcją przedstawiamy Państwu Lokalną Strategię Rozwoju przygotowaną w ramach działań Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla gmin: Boguszów-Gorce, Czarny Bór, Kamienna Góra, Lubawka, Marciszów, Mieroszów, Stare Bogaczowice oraz Szczawno-Zdrój. Niniejszy dokument to rezultat kilkumiesięcznej, intensywnej pracy członków Stowarzyszenia LGD Kwiat Lnu, mieszkańców i przedstawicieli gmin.

Strategia zbudowana jest wokół **jednego celu głównego** oraz trzech celów szczegółowych:

1. Cel główny: Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy oparty na wykorzystaniu zasobów obszaru z poszanowaniem środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym Lokalnej Grupa Działania Kwiat Lnu do 2022 (23) r.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie.
- 1.2. Aktywna, zintegrowana i świadoma ekologicznie społeczność lokalna.
- 1.3 Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych.

Szeroki wachlarz opracowanych działań i zadań będzie realizowało powołane w tym celu Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kwiat Lnu.

Zachęcamy Państwa do zaangażowania się w realizację zapisanych w Strategii przedsięwzięć oraz pomysłów. Tylko z udziałem mieszkańców tego obszaru Strategia ma szansę wpłynąć na rozwój naszej ziemi.

Serdeczne podziękowania dla wszystkich Mieszkańców obszaru Lokalnej Grupy Działania za aktywne uczestnictwo w tworzeniu LSR!

Rada i Zarząd Lokalnej Grupy Działania

Rozdział I Charakterystyka LGD

1. Forma prawna i nazwa LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kwiat Lnu zostało zarejestrowane w KRS pod nr 0000312366 w dniu 26.08.2008 r.

Stowarzyszenie powstało w oparciu o art. 15 ustawy z dnia 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 oraz z 2008r. Nr 98, poz. 634).

2. Opis obszaru

Stowarzyszenie LGD Kwiat Lnu obejmuje swoim działaniem obszar 8 gmin położonych w granicach administracyjnych dwóch powiatów: kamiennogórskiego i wałbrzyskiego, a mianowicie: czterech gmin wiejskich - Kamienna Góra, Marciszów, Czarny Bór i Stare Bogaczowice; dwóch gmin miejsko-wiejskich: Lubawka i Mieroszów oraz dwóch gmin miejskich: Szczawno – Zdrój i Boguszów – Gorce. Łącznie zajmują powierzchnię 650 km², co stanowi 3,25% powierzchni województwa dolnośląskiego. Obszar leży w południowo-zachodniej Polsce, na pograniczu Sudetów Zachodnich i Środkowych.

Tabela 1. Gminy LGD Kwiat Lnu

Gmina	Teryt	Rodzaj gminy	Powierzchnia km ²	Liczba mieszkańców	Liczba sołectw
Boguszów Gorce	0221011	miejska	27	16 216	0
Czarny Bór	0221042	wiejska	66	4 838	6
Kamienna Góra	0207022	wiejska	158	9 038	21
Lubawka	0207033	miejsko-wiejska	138	11 345	14
Marciszów	0207042	wiejska	82	4 642	9
Mieroszów	0221063	miejsko-wiejska	76	7 106	8
Stare Bogaczowice	0221072	wiejska	88	4 254	8
Szczawno-Zdrój	0221031	miejska	15	5 796	0
Razem			650	63 235	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

3. Mapa obszaru objętego LSR

Rysunek 1. Mapa obszaru LSR



Źródło: Opracowanie własne LGD

4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

Budowanie partnerstwa na obszarze Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu rozpoczęło się już w 2001r. od powołania nieformalnej Grupy Partnerskiej w ramach Program „Grupy Partnerskie dla Zrównoważonego Rozwoju” realizowanego przez Fundację Partnerstwo dla Środowiska z Krakowa. Na terenie powiatu kamiennogórskiego 20 partnerów z 3 sektorów (publicznego, gospodarczego i społecznego z terenu 3 gmin) rozpoczęło budowanie nowego ruchu społecznego opartego na podejściu oddolnym i wspierającym działania samorządów. Na terenie całej Polski powstało 7 takich grup.

W styczniu 2006 r. została powołana Fundacja na rzecz Rozwoju Ziemi Kamiennogórskiej Kwiat Lnu, której powstanie było konsekwencją działań Grupy Partnerskiej oraz zrealizowanego projektu w ramach **I Schematu Programu Leader+**. Działalność Fundacji opierała się w głównej mierze na działaniach związanych z wdrażaniem i realizowaniem projektu „Lepsze jutro dla kamiennogórskich wsi, czyli jak wdrożyć produkt lokalny i poprawić jakość życia mieszkańców” zrealizowanego w ramach Pilotażowego **Programu LEADER+ Schemat II** Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”. W 2007 i 2008 r. przystąpiły do naszej organizacji trzy kolejne gminy z powiatu wałbrzyskiego: Mieroszów, Czarny Bór i Stare Bogaczowice.

Od maja 2008r rozpoczęto procedurę, aby Lokalna Grupa Działania była **Stowarzyszeniem**. Założycielami było 65 podmiotów z różnych sektorów i mieszkańców. Z chwilą rejestracji w KRS, oficjalną LGD jest Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kwiat Lnu obejmująca swoim zasięgiem 6 gmin – 3 z powiatu kamiennogórskiego (Lubawka, Kamienna Góra i Marciszów) oraz 3 gminy z powiatu wałbrzyskiego (Mieroszów, Czarny Bór i Stare Bogaczowice) a od roku 2015 także gmina Szczawno-Zdrój i Boguszów Gorce.

W okresie programowania 2007-2013 Lokalna Grupa Działania Kwiat Lnu liczyła ponad 70 partnerów i wspólnie zrealizowaliśmy cele i wskaźniki zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju na poziomie 98,58% dostępnych środków.

LSR zakładała realizację 4 celów ogólnych:

Cel pierwszy - *Turystyka ważnym źródłem dochodów i poprawy jakości życia mieszkańców.*

Cel drugi - *Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu.*

Cel trzeci - *Rozwój działalności usługowej na obszarach wiejskich.*

Cel czwarty – *aktywne i zintegrowane społeczności lokalne i gminy LGD .*

W okresie minionych 10 lat doradzaliśmy, jak pozyskiwać i rozliczać fundusze europejskie na realizację pomysłów mieszkańców wsi. Rozpisywaliśmy nabory wniosków, organizowaliśmy konkursy i przeprowadzaliśmy analizy dotyczące obszaru LGD.

W okresie programowania 2007-2013 zostało ostatecznie zrealizowanych 95 projektów na łączną kwotę 4 740 632,26 zł. co dało 98,20% wykorzystania budżetu zakładanego w strategii na realizację projektów przez beneficjentów.

Oprócz środków na wdrażanie LSR dysponowaliśmy również środkami na „*Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja*” które wykorzystaliśmy na poziomie ponad 1 200 000,00zł oraz z powodzeniem zrealizowaliśmy dwa projekty współpracy – jeden międzynarodowy „Europejskie Drogi Św. Jakuba” oraz „Przewodnik za ladą” na kwotę prawie 124 tys. zł.

5. Opis struktury LGD

Obecnie Stowarzyszenie tworzy 8 gmin w tym 12 przedstawicieli sektora publicznego, 18 przedstawicieli sektora społecznego, 13 przedsiębiorców oraz 32 mieszkańców. Łącznie, na dzień 30.12.2015 r. Stowarzyszenie posiada 75 członków. Reprezentacja sektorów przedstawia się następująco:

Sektor publiczny – 16 %,

Sektor społeczny – 24 % ,

Sektor gospodarczy – 17 %,

Mieszkańcy – 43 %.

Sposób rozszerzenia i zmiany składu lokalnej grupy działania określają przepisy § 9 i 10 Statutu Stowarzyszenia. Zgodnie z nimi partnerem mogą zostać osoby fizyczne i prawne oraz jednostki samorządu terytorialnego. Przystąpienie do partnerstwa następuje na drodze uchwały Zarządu Stowarzyszenia po złożeniu deklaracji o przystąpieniu do LGD wraz z wymaganą rekomendacją 2 członków LGD. W przypadku osób prawnych dodatkowo załączane są uchwały organu stanowiącego. Stowarzyszenie Kwiat Lnu buduje partnerstwo z dużą dbałością o zapewnienie reprezentacji wszystkich grup społecznych wśród członków LGD, a także wśród jej statutowych organów. Właściwa struktura organów LGD zapewnia reprezentację różnych grup interesów, a co za tym idzie zrównoważony rozwój obszaru LGD. Oddolne podejście do budowy strategii i regularnego funkcjonowania w trakcie jej wdrażania pozwala łączyć wiedzę, umiejętności i doświadczenie przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Partnerstwo, wdrażając podejście Leader działa w obszarach związanych z przedsiębiorczością, zasobami ludzkimi, a także dziedzictwem naturalnym, historycznym i kulturowym. Tak szerokie spektrum działania w połączeniu z partycypacją społeczną pozwala zidentyfikować obszary trudne i zaadresować główne problemy w strukturze LSR. Na etapie diagnozy i analizy SWOT zostały zidentyfikowane grupy defaworyzowane oraz główne obszary wymagające wsparcia. Wnioski i planowane działania w tym zakresie są

opisane w odpowiednich rozdziałach LSR. Ze względu na małą aktywność wspomnianych grup oraz ich wycofanie z życia społecznego wynikające z uwarunkowań środowiskowych opracowano dedykowane im sposoby komunikacji i włączenia w działania objęte planowanym wsparciem LGD. Informacje na ten temat zawarto w rozdziale poświęconym komunikacji. Od dnia powołania, Stowarzyszenie LGD Kwiat Lnu rozszerzało swój skład pozyskując członków zarówno z sektora publicznego, gospodarczego, społecznego jak i mieszkańców obszaru LGD. Dostęp do udziału w partnerstwie był i pozostaje otwarty. Nie były i nie są stosowane żadne ograniczenia lub wykluczenia, które można by uznać za dyskryminujące dla kogokolwiek. Dlatego też nie uznajemy za stosowne kategoryzowanie członków Stowarzyszenia ze względu na przynależność do grup defaworyzowanych i prowadzenie tego rodzaju statystyki. Za ważną uznajemy jednak konieczność dotarcia do nich i udzielenia adekwatnego wsparcia niezależnie od ich członkostwa w LGD. W dużej mierze interesy tych grup społecznych są reprezentowane przez organizacje będące członkami Stowarzyszenia. Bezpośrednia możliwość wypowiedzania się w kwestiach dla nich ważnych stworzona jest poprzez partycypacyjny charakter LSR.

6. Opis składu organu decyzyjnego LGD

Organem decyzyjnym zgodnie ze statutem Stowarzyszenia LGD Kwiat Lnu jest Rada wybierana na czteroletnią kadencję przez Walne Zebranie Członków LGD. Rada LGD jest organem, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt.9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17.12.2013, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju oraz ustalenie kwoty wsparcia zgodnie z art.34 ust.3 lit. f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17.12.2013.

Skład Rady wchodzi przedstawiciele ze wszystkich gmin z obszaru LGD będących członkami zwyczajnymi stowarzyszenia, która liczy 14 osób w tym 8 kobiet i 6 mężczyzn, jedna osoba ze składu Rady jest poniżej 35 roku życia. Żaden członek Rady nie jest równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej, Zarządu lub pracownikiem biura.

Tabela 2 Skład Rady

L.p	Imię i nazwisko członka Rady	Nazwa reprezentowanej gminy	Przedstawiciel sektora	Członek Rady ma poniżej 35 lat	Członek Rady jest kobietą	% udział członków Rady w danym sektorze
1	Barbara Jochymek	Lubawka	gospodarczy	nie	tak	21,43
2	Ewa Siergiej	Kamienna Góra	gospodarczy	nie	tak	
3	Marcin Bradel	Stare Bogaczowice	gospodarczy	nie	nie	
4	Halina Tykierko	Kamienna Góra	społeczny	nie	tak	21,43
5	Joanna Janik	Czarny Bór	społeczny	tak	tak	
6	Joanna Kwiatkowska	Boguszów-Gorce	społeczny	nie	tak	
7	Mirosław Wolak	Marciszów	społeczny	nie	nie	35,71
8	Grzegorz Szmajdziński	Kamienna Góra	mieszkaniec	nie	nie	
9	Sławomir Antoniewski	Lubawka	mieszkaniec	nie	nie	
10	Radosława Stramel – Świteńka	Stare Bogaczowice	mieszkaniec	nie	tak	
11	Maria Świetlik	Boguszów-Gorce	mieszkaniec	nie	tak	21,43
12	Andżelika Godyk-Kijewska	Szczawno-Zdrój	publiczny	nie	tak	
13	Rafał Dzimira	Mieroszów	publiczny	nie	nie	
14	Tomasz Gromala	Czarny Bór	publiczny	nie	nie	

Źródło: Opracowanie własne LGD

Dokumentem szczegółowo regulującym funkcjonowanie organu decyzyjnego jest Regulamin Pracy Rady. Zasady w nim określone są istotne dla prawidłowego funkcjonowania Rady w tym sposób powoływania i odwoływania członków, zasady zwoływania posiedzeń oraz uczestniczenia w nich, terminy, kompetencje, zakres odpowiedzialności, zasady podawania do publicznej wiadomości za pomocą strony internetowej LGD protokołów z posiedzeń wraz z podjętymi uchwałami. W LGD przyjęto rozwiązania, które gwarantują, iż żadna z grup interesów nie może mieć dominującego wpływu na wybór operacji, ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu

nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji, a sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu Rady. Przed podjęciem pracy w Radzie, każdy członek składa pisemną deklarację poufności.

W celu zapewnienia przejrzystości i rzetelności weryfikacji w obszarze reprezentatywności i bezstronności prowadzony jest rejestr interesów członków Rady. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Rady odbędą się spotkania szkoleniowe dotyczące m.in. kryteriów wyboru dla poszczególnych operacji oraz sposobu przyznawania punktów w czasie oceny, z zakresu obsługi elektronicznej oceny wniosków i zmiany przepisów dotyczące wdrażania LSR.

7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

W celu stworzenia sprawnego i czytelnego dla potencjalnych beneficjentów systemu przyznawania wsparcia z budżetu LGD opracowano następujący zestaw procedur:

1. Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji w ramach LSR,
2. Procedura wyboru operacji,
3. Procedurę zmiany lokalnych kryteriów wyboru,
4. Procedura wyłączenia członka Rady od udziału w wyborze operacji w razie zaistnienia okoliczności podważających bezstronność w procesie oceny,
5. Procedura odwoławcza od decyzji Rady.

W celu zapewnienia sprawnego i bezbłędnego procesu decyzyjnego Rada wykorzystywać będzie elektroniczny system oceny wniosków. System zapewnia zachowanie bezpieczeństwa przetwarzanych danych osobowych jak również prawidłowość przebiegu procesu oceny z obowiązującymi przepisami prawa i procedurami.

8. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Funkcjonowanie Stowarzyszenia regulowane jest dokumentami zewnętrznymi oraz wewnętrznymi. Do najważniejszych dokumentów zewnętrznych należą:

- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005,
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020,
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności,
- Rozporządzenia wykonawcze do ww. przepisów prawa.

Powyższe dokumenty stanowią prawo obowiązujące LGD, stąd przyjmując poszczególne wewnętrzne regulaminy i procedury stosowano się do zasady niepowielania w nich przepisów, które wynikają z prawa krajowego lub europejskiego. Najważniejsze dokumenty wewnętrzne Stowarzyszenia to:

- Statut Stowarzyszenia, który przyjmowany i zmieniany jest uchwałą Walnego Zebrania, dokument ten w szczególności reguluje: zakres i obszar działalności stowarzyszenia, sposób przyjmowania nowych członków oraz ich prawa i obowiązki, podział kompetencji pomiędzy Walnym Zebraniem, Zarządem, Radą Programową, Komisją Rewizyjną, sposób reprezentacji Stowarzyszenia oraz zarządzania jego majątkiem,
- Regulamin Walnego Zebrania, który przyjmowany i zmieniany jest uchwałą Walnego Zebrania, dokument ten reguluje sposób prowadzenia obrad Walnego Zebrania,
- Regulamin Pracy Zarządu, który przyjmowany i zmieniany jest uchwałą Walnego Zebrania, reguluje on szczegółowo sposób zwoływania, przeprowadzania i dokumentowania posiedzeń Zarządu,
- Regulamin pracy biura, który przyjmowany i zmieniany jest uchwałą Zarządu, określający najważniejsze zadania w pracy biura Stowarzyszenia. Regulamin ten zawiera procedurę naboru pracowników (określający sposób postępowania w trakcie naboru nowego pracownika) oraz regulamin wynagradzania pracowników
- Procedura wyboru i oceny grantobiorców w ramach wdrażania LSR na lata 2014-2020, która przyjmowana i zmieniana jest uchwałą Walnego Zebrania Członków, określająca szczegółowo procesy zachodzące podczas

przeprowadzanego konkursu grantowego, jak również kompetencje i obowiązki poszczególnych organów statutowych, pracowników Stowarzyszenia związane z prawidłowym jego przeprowadzeniem,

- Procedura wyboru i oceny operacji w ramach wdrażania LSR na lata 2014-2020, która przyjmowana i zmieniana jest uchwałą Walnego Zebrania Członków, określająca szczegółowo procesy zachodzące podczas przeprowadzanego naboru wniosków o udzielenie wsparcia na operacje, jak również kompetencje i obowiązki poszczególnych organów statutowych, pracowników Stowarzyszenia związane z prawidłowym jego przeprowadzeniem,
- Regulamin Pracy Rady Programowej, który przyjmowany i uchwalany jest uchwałą Walnego Zebrania Członków określający szczegółowo: sposób zwoływania, przeprowadzania i dokumentowania posiedzeń Rady Programowej, jak również sposób głosowania w trakcie przeprowadzanej oceny rozpatrywanych wniosków.

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru LGD Kwiat Lnu została przygotowana w sposób oddolny przy wykorzystaniu wiedzy i zaangażowania uczestników z różnych sektorów oraz mieszkańców regionu. Metody włączenia mieszkańców opracowano na podstawie wieloletnich doświadczeń LGD w zakresie komunikacji oraz informowania o realizacji LSR jak również różnorodnych kompetencji którymi dysponowali pracownicy biura, członkowie zarządu oraz współpracownicy LGD. Lokalna Strategia Rozwoju nie była opracowywana przez podmiot zewnętrzny.

Wykorzystano różnorodne metody m.in.: szerokie informowanie, zebranie danych do diagnozy obszaru, aktywne włączenie mieszkańców w definiowanie potrzeb i problemów, określenie celów, wskaźników i grup docelowych, a na końcu skonsultowanie propozycji przyjętych rozwiązań oraz dokumentu roboczego i ostatecznego strategii.

W szczególności procesie tworzenia LSR wykorzystano 8 metod ilościowych i jakościowych, które zapewniły dopływ informacji na dwóch kluczowych etapach tworzenia LSR tj.: definiowania potrzeb i problemów (etap I) oraz określania celów i ustalania ich hierarchii (etap II).

Zastosowane metody

Etap I definiowania potrzeb i problemów czyli partycypacyjna diagnoza:

1. **Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego**, który mieścił się w biurze LGD przy ul. Dworcowej 33 w Lubawce i w trakcie prac na LSR był otwarty od wtorku do czwartku w godzinach od 9:00-13:00. Punkt konsultacyjny zapewnił dostęp do formularzy ankiet, uzyskaniu wszelkich informacji o spotkaniach i etapach przygotowywanej LSR, porad jak się zaangażować, wyjaśnięć i informacji na temat programu Leader, wnoszenie uwag i pomysłów, doradztwa. W ramach punktu konsultacyjnego dostępny był nr telefonu LGD oraz możliwość składania uwag i ankiet przez internet. Termin realizacji czerwiec-wrzesień 2015
2. **Szerokie informowanie poprzez stronę internetową** LGD www.kwiatlnu.pl oraz poprzez strony internetowe gmin. Na stronie zamieszczano informacje o terminach spotkań konsultacyjnych w gminach, dostępne były ankiety, informowano o spotkaniach focusowych. Termin realizacji czerwiec – grudzień 2015
3. **Analiza danych** (desk reserch), pozwoliła uzyskać informacje o strukturze demograficznej lokalnej społeczności, problemach rynku pracy, rozwoju gospodarczym i ekonomii społecznej oraz potencjalnych grupach defaworyzowanych. Analiza różnorodnych dokumentów (własne badanie ewaluacyjne, dane GUS, PUP, OPS, informacje samorządów, publikacje) pozwoliła na zdefiniowanie problemów i potencjału obszaru objętego LSR oraz sformułowanie diagnozy, pomogła także w przygotowaniu narzędzi do dalszych metod badawczych. Termin realizacji lipiec- wrzesień 2015
4. **Badanie CAWI** (Computer Assisted Web Interview) czyli wywiad przy pomocy stron www, - metoda zbierania informacji ilościowych, w której respondent proszony był o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Ankiety umieszczone były na stronach internetowych: LGD, gmin członkowskich, www.powiatowa.info oraz www.walbrzyszek.com. Ponadto ankiety były udostępnione w wersji papierowej w biurze LGD, urzędach gmin, rozdawane na spotkaniach, co zapewniło również udział społeczności wykluczonej cyfrowo. Zastosowano dwa rodzaje ankiet: ankietę na temat jakości życia, postrzeganych problemów obszaru LGD w tym problemów rynku pracy, kierowana szeroko do mieszkańców dzięki pomocy j.s.t oraz ankietę kierowaną do grup defaworyzowanych dzięki pomocy Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej. Drugi rodzaj ankiety p.n „Podziel się swoim pomysłem” kierowany do organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, przedsiębiorców, samorządów, pozwolił na zebranie informacji dotyczących pomysłów na projekty finansowane ze środków LGD w nowej perspektywie finansowej. Zebrano 460 ankiet których podsumowanie opracowano w formie raportu użytecznego przy opracowaniu LSR tj. diagnozy, analizy SWOT, celów i przedsięwzięć, kluczowych grup docelowych, kryteriów wyboru operacji. Realizacja w okresie lipiec – wrzesień 2015.
5. **Etap II określenie celów i ustalanie ich hierarchii:**
6. Po zdefiniowaniu i pogrupowaniu problemów i potrzeb oraz zasobów i potencjałów, jak również elitaryzacji społeczności lokalnej oraz wyłonieniu 4 grup interesów zastosowana została **metoda jakościowa wywiady**

pogłębiione (FGI - Focus Group Interview). Grupy uczestniczące w badaniach focusowych to: JST, NGO, przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane. Wywiady zostały przeprowadzone na poziomie obszaru objętym LSR i pozwoliły uzyskać szersze spektrum oczekiwań poszczególnych grup, określenia kierunków wsparcia i sposobów rozwiązań najważniejszych problemów z wykorzystaniem lokalnego potencjału. W 4 badaniach focusowych prowadzonych osobno z udziałem organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, grup defaworyzowanych oraz mieszkańców, przedstawiciele samorządów wzięło udział 46 osób. Badania zostały opisane w formie sprawozdań z wywiadów, wykorzystano je również przy formułowaniu SWOT, celów i przedsięwzięć oraz wskaźników LSR. Były realizowane w okresie wrzesień 2015.

7. **Otwarte warsztaty** prowadzone w każdej z 8 gmin LGD. Głównym zadaniem warsztatów było przeprowadzenie analizy SWOT, utworzenie drzew problemów i przekształcenia ich w strukturę celów. W trakcie warsztatów zbierano również pomysły uczestników na projekty. Wnioski z warsztatów zostały wykorzystane przez zespół opracowujący LSR podczas formułowania celów i przedsięwzięć. LSR powstał w oparciu o zebrany materiał konsultacyjny oraz wyniki badań własnych i ewaluacji. W warsztatach wzięło udział 104 mieszkańców LGD. Termin realizacji sierpień-wrzesień 2015
8. **Warsztaty Grupy roboczej d.s strategii.** Na każdym etapie prac zbierano zgłoszenia osób chętnych które są zainteresowane pracą w grupie roboczej opowiadającej za ostateczny kształt analizy SWOT, celów i zakresu przedsięwzięć, podziału budżetu LSR. Do zespołu zgłosiły się najbardziej aktywni uczestnicy spotkań otwartych i focusów m.inn przedstawiciele przedsiębiorców, organizacji, samorządów, instytucji publicznych, osób bezrobotnych. W ten sposób zapewniono całkowicie partycypacyjny sposób opracowania LSR. Grupa składała się z 20 osób, odbyły się 3 spotkania warsztatowe w miesiącu październiku i listopadzie 2015.
9. **Zaproszenie do składania opinii** to ostatnia metoda konsultacji wykorzystana w ostatnim etapie opracowania LSR. Otwarte zaproszenie do składania opinii, zostało opublikowane na stronach internetowych LGD oraz gmin członkowskich. Rozesłano również projekt dokumentu do organizacji, przedsiębiorców, samorządów i mieszkańców uczestniczących w spotkaniach focusowych i warsztatowych z prośbą o przekazanie uwag do biura LGD. Realizacja grudzień 2015.
10. **Kontynuacja funkcjonowania punktu konsultacyjnego w ramach biura oraz poprzez strony internetowe, zaproszenie do zgłaszania uwag na piśmie.**
11. W trakcie II etapu formułowania LSR nadal funkcjonował punkt konsultacyjny prowadzony podobnie jak w I etapie, dodatkowo zainteresowani mogli otrzymać skserowane materiały dotyczące wypracowanych dokumentów LSR, projektu LSR, podsumowań focusów czy otwartych spotkań warsztatowych. Na tym etapie do konsultacji przekazano projekt LSR który został rozesłany do uczestników spotkań focusowych, organizacji, samorządów, przedsiębiorców z prośbą o zgłaszanie uwag. Realizacja wrzesień – grudzień 2015.
12. Nad poszczególnymi etapami prac czuwał **Zespół roboczy** złożony z pracowników biura, zarządu oraz aktywnych mieszkańców LGD. Zespół odpowiadał za analizę materiałów z ankietyzacji, spotkań, uwag z zaproszenia do składania opinii oraz ostateczny kształt dokumentu LSR. Zebrane uwagi z zaproszenia do składania opinii poddano analizie a zespół roboczy zdecydował które z uwag należy uwzględnić w LSR. W ramach wszystkich metod konsultacyjnych opracowano raporty i protokoły zawierające analizę oraz uzasadnienie przyjęcia bądź odrzucenia wniosków zgłaszanych w procesie konsultacji.

Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR

Społeczność lokalna będzie również włączana w proces wdrażania LSR oraz monitorowania i oceny realizacji LSR. Służyć temu będzie opracowany plan komunikacji opisany w rozdziale IX LSR, który ma zapewnić szerokie informowanie ale również włączenie głównych grup docelowych w ewaluację i aktualizację LSR – rozdział XII.

W ramach komunikacji, monitoringu i ewaluacji przewidziano m.in. narzędzia angażowania społeczności lokalnej:

- szerokie informowanie poprzez kanały informacyjne, które przez mieszkańców zostały określone w ankietyzacji jako skuteczne /internet, kontakt osobisty, mailing, ogłoszenia w prasie, biuletyn, Głos Lidera, bezpośrednie spotkania, warsztaty, konsultacje, doradztwo/,
- badanie satysfakcji wnioskodawców poprzez ankietyzację i ocenę jakości pomocy świadczonej przez LGD,
- informowanie mieszkańców o osiągniętych efektach realizacji LSR w okresie wdrażania strategii w tym zmianach społecznych dokonanych przez wdrażanie projektów,
- włączenie społeczności w ewaluację oraz aktualizację LSR poprzez organizację otwartego spotkania warsztatowego w którym będą mogli uczestniczyć członkowie Grupy roboczej powołanej w ramach przygotowania LSR oraz zainteresowani mieszkańcy w tym grupy defaworyzowane, organizacje, przedsiębiorcy, samorządy,
- systematyczne monitorowanie operacji pod kątem osiąganych rezultatów zmiany społecznej oraz ekonomicznej i trwałości na obszarze objętym LSR / gromadzenie wskaźników, danych z ankiet kierowanych do grup docelowych i wnioskodawców.

Dzięki tym narzędziom zostanie zapewniona większa partycypacja w poszczególnych obszarach wdrażania strategii, a głos mieszkańców i odbiorców pomocy będzie traktowany jako niezbędny element ewaluacji skuteczności podejmowanych działań.

Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności

1. Potencjał demograficzny

Obszar ośmiu gmin objętym działaniem LGD, według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r., zamieszkiwało 63 235 mieszkańców, co stanowi wartość większą aniżeli średnia liczba mieszkańców objętych LSR/LSROR w latach 2007 – 2013 w województwie dolnośląskim, która wynosi 62 910,42. Najwięcej osób mieszkało w gminie Boguszów Gorce (16 216), natomiast najmniej w gminach Stare Bogaczowice (4254) i Marciszów (4642). Potencjał demograficzny obszaru na przestrzeni ostatnich lat uległ zmniejszeniu co dotyczy głównie gmin: Lubawka, Mioszów i Boguszów Gorce. W pozostałych gminach następuje powolny wzrost populacji mieszkańców.

Tabela 3. Stan ludności

Gmina	2009	2010	2011	2012	2013	2013 - 2009
Lubawka	11571	11623	11560	11477	11345	-226
Kamienna Góra	8966	8915	9006	9007	9038	72
Marciszów	4669	4710	4716	4661	4642	-27
Mioszów	7356	7407	7313	7212	7106	-250
Stare Bogaczowice	4208	4253	4256	4245	4254	46
Czarny Bór	4813	4846	4855	4850	4838	25
Boguszów Gorce	16386	16614	16520	16417	16216	-170
Szczawno – Zdrój	5607	5897	5946	5882	5796	189
razem	63576	64 265	64172	63 751	63 235	- 341

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Istotne znaczenie dla obszaru LGD ma struktura wiekowa ludności, określana według ekonomicznych grup wiekowych. Na terenie LGD, podobnie jak w całym kraju, osoby w wieku produkcyjnym stanowią 64 % ogółu mieszkańców, w wieku przedprodukcyjnym czyli poniżej 17 lat – 17%, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 19 %. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym niższa od liczby osób starszych – w wieku poprodukcyjnym, potwierdza istnienie problemu czy też zjawiska starzejącego się społeczeństwa. W odpowiedzi na ten fakt część działań LSR o charakterze działań miękkich będzie skierowana właśnie do grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Jednocześnie wskazane jest również aby rozwój przedsiębiorstw kierunkowany był na usługi dla seniorów. Na podstawie analizy potencjału ludności widać wyraźnie że blisko połowa mieszkańców (30 632) LGD to osoby zamieszkujące tereny wiejskie dlatego stanowiąc one będzie ważną grupę z punktu widzenia LSR.

Tabela 4. Struktura wg. grup ekonomicznych

Ludność w wieku:	Obszar LGD w tys.	%
przedprodukcyjnym	10 833	17
produkcyjnym	40 695	64
poprodukcyjnym	11 707	19
Razem	63 235	100

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Kolejnym czynnikiem determinującym potencjał demograficzny jest zmiana natężenia urodzeń i zgonów tzw. przyrost naturalny. W roku 2013 we wszystkich gminach LGD występował ujemny przyrost, najmniejszy w gminie Czarny Bór (- 2) największy w gminie Mieroszów (-58) i Boguszowie Gorce (-78). Biorąc pod uwagę saldo migracji dla gmin LGD w 2014 roku było ujemne i wyniosło 179 osób. W tym samym roku dla województwa dolnośląskiego wskaźnik ten był dodatni i wyniósł 556 osób. Kolejny raz potwierdza się niekorzystna dla naszego regionu liczba ludności i problem ze zmniejszającą się populacją, której głównym czynnikiem jest migracja ludności w poszukiwaniu lepszych warunków życia.

2. Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Główne grupy docelowe z punktu widzenia realizacji LSR zostały określone w oparciu o szerokie, partycypacyjne rozpoznanie potrzeb i problemów obszaru LGD, przeprowadzone przy zastosowaniu m.in.: - ankietyzacji dotyczącej badania jakości życia oraz postrzeganych problemów przez społeczności lokalne oraz grupy defaworyzowane tj. osoby bezrobotne,

- otwartych warsztatów dla mieszkańców prowadzonych w każdej z gmin LGD,
- wywiadów pogłębionych w formie focusów w których uczestniczyli przedstawiciele mieszkańców i grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz przedstawiciele j.s.t.
- diagnozy obszaru na podstawie danych i informacji pozyskanych z różnych źródeł.

W trakcie tych prac określono **grupy defaworyzowane** tj osoby długotrwale bezrobotne mające trudności w powrocie na rynek pracy ze względu na bariery mentalne, niechęć do podejmowania aktywności zawodowej, niskie wykształcenie lub brak odpowiednich kwalifikacji, młode osoby bezrobotne do 35 r. życia, które chcą być aktywne zawodowo jednak wykształcenie lub niskie zarobki są przeszkodą w znalezieniu odpowiedniej pracy oraz osoby bezrobotne mieszkające na wsi dla których barierą jest niska mobilność tj problemy z dojazdem do miejscowości w których można skorzystać z ofert pracy. Osoby te otrzymają wszechstronne wsparcie w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Kierunek wsparcia został potwierdzony ankietyzacją mieszkańców: 74,8% respondentów określiło że największe problemy w miejscowości to niewystarczająca ilość miejsc pracy, a dla 61,3 % migracje zarobkowe

Kolejną grupą docelową będą **przedsiębiorcy** zainteresowani rozwijaniem swojej działalności oraz tworzeniem miejsc pracy. Osoby te otrzymają wsparcie finansujące rozwój usług i produktów w kluczowych dla regionu branżach m.in. w turystyce, rekreacji, gastronomii, transporcie, premiowane również będą innowacje podejmowane przez tę grupę.

Kierunek wsparcia został potwierdzony ankietyzacją przedsiębiorców: 47,4% respondentów zgłosiło zainteresowanie rozwijaniem działalności gospodarczej, dla 31,6% respondentów rozwój przedsiębiorczości to ważny kierunek aktywizacji ekonomicznej obszaru.

Istotną grupą docelową będą **organizacje pozarządowe**, które są miejscem ważnej aktywności społecznej, jednak liczne deficyty dotyczące kompetencji w zakresie pozyskiwania środków finansowych, prowadzenia działalności odpłatnej, wypalenie liderów, zbyt małe zaangażowanie osób młodych powodują słabe wykorzystanie potencjału sektora pozarządowego w rozwoju obszaru oraz przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom klimatycznym które są obecne na terenie LGD.

Organizacje pozarządowe w trakcie otwartych spotkań warsztatowych oraz focusu potwierdziły gotowość kierowania działań do mieszkańców, seniorów dzieci i młodzieży czyli grup mających największe potrzeby integracji, aktywizacji, edukacji ekologicznej i oferty kulturalnej. W ramach tej grupy wzmocnione również zostaną działania wspierające udział mieszkańców w decyzjach lokalnych w tym dotyczących LSR.

Inwestycje w przestrzeni publicznej będą mogły podejmować instytucje publiczne tj **jednostki samorządu terytorialnego**. Uczestnicy konsultacji określili że zagospodarowanie przestrzeni publicznej, infrastruktury turystycznej, obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego jest nie wystarczające i wymaga doinwestowania w miejscowościach gdzie występują takie braki. Stąd też wsparcie finansowe otrzymają również te operacje. W tych obszarach wnioskodawcami będą również organizacje pozarządowe.

Kierunek wsparcia został określony poprzez ankietyzację: 36,8% respondentów wskazało na potrzebę budowy ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, a 36,8% zgłosiło potrzebę zachowania dziedzictwa kulturowego.

Kluczowe problemy wskazane przez grupy docelowe oraz obszary interwencji zostały zestawione poniżej:

Tabela 5. Grupy docelowe

Grupa docelowa	Problemy	Obszar interwencji
Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wypalenie liderów, mała ilość wolontariuszy • Mała ilość organizacji pozyskujących środki na rozwój wsi i wspólnot lokalnych • Mała ilość młodych, aktywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja, integracja, partycypacja społeczności lokalnej

	<p>osób w organizacjach</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak środków finansowych na wkład własny do projektu; • Niski poziom aktywności i integracji społeczności lokalnych • Niski poziom zaangażowania mieszkańców w decyzje lokalne • Słaba oferta zajęć w Domach Kultury, świetlicach; • Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców 	
Instytucje publiczne	<ul style="list-style-type: none"> • Słaba infrastruktura turystyczno – rekreacyjna; • Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej • Ograniczona oferta atrakcji turystycznych; • Niezadowalający stan zabytków • Słabe wyeksponowanie i oznakowanie atrakcji turystycznych, przyrodniczych kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura rekreacyjna i kulturowa w przestrzeni publicznej
Przedsiębiorcy	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności w rozwijaniu działalności gospodarczej /brak środków finansowych/ • Zdekaptalizowany majątek firm. • Niski poziom innowacyjności 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwój istniejących firm
Grupy defaworyzowane: 1. Osoby długotrwale bezrobotne 2. Osoby bezrobotne do 35 r.ż. 3. Osoby bezrobotne zamieszkałe na wsi	<ul style="list-style-type: none"> • Niskie zarobki; • Migracje zarobkowe; • Niewystarczająca liczba miejsc pracy. • Bariery mentalne: obawy przed podejmowaniem działalności gospodarczej i obawy jak to robić 	

Źródło: Opracowanie własne LGD

3. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Według danych GUS na terenie LGD Kwiat Lnu w 2014 roku zarejestrowanych było 6 255 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON. Aż 97 % to podmioty zatrudniające do 9 osób, 2,6 % zatrudnia od 10 – do 49 osób a od 50 – do 249 osób tylko 0,3%. Na terenie LGD jedynie dwa zakłady (Gmina Kamienna Góra i Szczawno Zdrój) posiadają więcej niż 249 pracowników co stanowi zaledwie 0, 03% ogółu. Najwięcej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców znajduje się w gminie Szczawno Zdrój aż 1970 podmiotów, a najmniej w gminie Kamienna Góra 776 podmiotów.

Tabela 6. Struktura wielkościowa przedsiębiorstw w gminach LGD Kwiat Lnu w 2014 r.

Gmina	Struktura wielkościowa przedsiębiorstw w gminach LGD Kwiat Lnu (ilość pracowników)				W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców		
	0 - 9	10 - 49	50 - 249	więcej	0 - 9	10 - 49	50 - 249
Boguszów Gorce	1499	30	1	0	924	19	1
Czarny Bór	382	10	3	0	790	21	6
Kamienna Góra	683	15	3	1	756	17	3

Lubawka	952	20	4	0	839	18	4
Marciszów	354	9	1	0	763	19	2
Mieroszów	737	25	1	0	1037	35	1
Stare Bogaczowice	368	11	2	0	865	26	5
Szczawno-Zdrój	1108	33	1	1	1912	57	1
Razem	6084	153	16	2	7885	211	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na obszarze LGD przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w tym samozatrudnione lub zatrudniające do 9 osób. Najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonuje na terenie gmin Szczawno zdroj (1301) i Stare Bogaczowice (693) najmniej na terenie gminy Boguszów Gorce 449 podmiotów. Średnia dla obszaru LGD wynosi 672 podmiotów na 10 tys. mieszkańców i jest niższa od wojewódzkiej która w 2014 roku wyniosła 806.

Tabela 7. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LGD w 2014 r.

Gmina	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców
Boguszów Gorce	728	449
Czarny Bór	314	649
Kamienna Góra	580	642
Lubawka	608	536
Marciszów	255	549
Mieroszów	394	554
Stare Bogaczowice	295	693
Szczawno-Zdrój	754	1301
Razem/średnia	3928	672

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W podziale na sekcje PKD najwięcej przedsiębiorstw reprezentuje sekcję G tj. handel (1381 przedsiębiorstw co stanowi 22% całości). Znaczna liczba podmiotów funkcjonuje również w sekcji L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości 1291 podmiotów. Kolejne miejsca zajmują sekcja F – 764 budownictwo i sekcja C – 429 podmiotów zajmujących się przetwórstwem przemysłowym. W związku z tym, że region LGD jest atrakcyjny pod kątem turystycznym (położenie geograficzne, liczne szlaki turystyczne, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze itp.) planuje się wspierać sekcje związane z obsługą ruchu turystycznego, czyli sekcja I. Obecnie ocenia się niedostateczne wykorzystanie potencjału branży turystycznej zarówno na poziomie promocji regionu, usług i produktów jak i współpracy podmiotów zajmujących się sektorem turystycznym (tylko 212 firm zajmujących się tą branżą).

Tabela 8. Podział podmiotów gospodarczych według sekcji PKD

GMINA	ogółem 2014 r.					
	ogółem	Sekcja G handel hurtowy i detaliczny	Sekcja L (obsługa rynku nieruchomości)	Sekcja F Budownictwo	Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	Sekcja I Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne
Kamienna Góra	703	155	6	121	58	29
Lubawka	976	194	206	157	91	36

Marciszów	364	64	56	74	43	9
Boguszów-Gorce	1530	309	640	119	59	19
Szczawno-Zdrój	1143	285	140	126	63	58
Czarny Bór	395	103	6	55	33	25
Mioszów	763	153	227	74	49	27
Stare Bogaczowice	381	118	10	38	33	9
Razem	6255	1381	1291	764	429	212

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Pod względem gospodarczym LGD jest dość zróżnicowana z powodu braku wiodącej gałęzi gospodarczej. Obszar w całości nie wykorzystuje swojego potencjału zasobów naturalnych i ludzkich oraz położenia geograficznego. Wynika to m.in. z barier infrastrukturalnych, inwestorskich i społeczno-gospodarczych a także słabego wykorzystywania oferty Instytucji Otoczenia Biznesu przez przedsiębiorców. Na terenie LGD funkcje takiej instytucji pełni Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego z siedzibą w Szczawnie Zdroju. Przedsiębiorcy zwracają również uwagę na zdekapitalizowany majątek firm wymagający znacznych nakładów finansowych. Głównym działaniem LGD będzie pomoc w zakresie finansowania otwierania działalności gospodarczej oraz rozwijania i unowocześniania przedsiębiorstw.

Analizując sferę gospodarczą, należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw, ale również wskaźnik przedsiębiorczości, który przedstawia ilość podmiotów gospodarczych w systemie REGON na 1000 mieszkańców. W latach 2009 – 2014 na obszarze LGD wskaźnik systematycznie wzrastał, natomiast w roku 2011 spadł co może być związane z kryzysem gospodarczym. Najwyższy notuje się w 2013 (97) co świadczyć może o wychodzeniu z kryzysu. Na obszarze LGD w 2014 r. wskaźnik wyniósł 96 i jest niższy od województwa dolnośląskiego (121) i średniej w kraju (107). Po przeprowadzonej analizie wskaźnika przedsiębiorczości wynika potrzeba wspierania zakładania nowych firm i zwiększenia ilości podmiotów gospodarczych na obszarze LGD. Wskaźnik przedsiębiorczości posłuży monitoringowi długofalowego oddziaływania LSR na rozwój gospodarczy. Na wartość wskaźnika będą miały wpływ następujące elementy: wykształcona kadra pracowników, rynek zbytu, atrakcyjne otoczenie do prowadzenia działalności gospodarczej, sprawna infrastruktura techniczna i społeczna oraz zachęty podatkowe. Niski wskaźnik przedsiębiorczości pokazuje niską aktywność gospodarczą co ma przełożenie na dochód podatkowy gmin. Średni dochód podatkowy gmin należących do LGD w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2013 roku wyniósł 1127,25 zł. i jest niższy od średniej wojewódzkiej, która dla tego roku wyniosła 1429,54 zł. i niższy od średniej krajowej 1215,85 zł. w 2013 r. Najlepszą sytuację odnotowano w gminie Szczawno – Zdrój (1977,26 zł.) natomiast aż w czterech gminach Boguszów – Gorce, Kamienna Góra, Lubawka i Marciszów jest on aż dwa razy niższy co obrazuje poniższa tabela.

Na obszarze LGD w roku 2014 działało łącznie 6255 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 88,8% są to podmioty sektora prywatnego. Sektor publiczny tworzy łącznie we wszystkich gminach 700 podmiotów co stanowi 11,2% całości.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej wg. sektora własności w gminach LGD

Gmina	Podział własności sektorów		
	Publiczny	Prywatny	suma
Boguszów Gorce	323	1208	1531
Czarny Bór	13	382	395
Kamienna Góra	13	690	703
Lubawka	118	857	975
Marciszów	22	342	364
Mioszów	152	611	763
Stare Bogaczowice	9	372	381
Szczawno-Zdrój	50	1093	1143
Razem	700	5555	6255

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Duże znaczenie dla rozwijającej się gospodarki regionu i rynku pracy mają dwie strefy: Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości utworzona w 1997 r. Tereny strefy zlokalizowane są m.in. na terenie LGD w Krzeszowie i Lubawce. Znaczący potencjał rozwojowy tkwi również w niezagospodarowanych dotychczas gruntach o łącznej powierzchni 31,664 hektara, należących do tej strefy oraz Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST Park” utworzona w 1997 r z 20 podstrefami położonymi na Dolnym Śląsku m.in. w Wałbrzychu.

Wielu mieszkańców gmin LGD znalazło zatrudnienie w wymienionych wyżej strefach lub też na terenie miast Kamiennej Góry i Wałbrzycha.

Gminy LGD ze względu na swoją lokalizację, warunki glebowe, klimatyczne i funkcje gospodarcze wykształcone przez wiele lat charakteryzują się różnorodnymi obszarami aktywności gospodarczej – głównie tekstylia, meble, motoryzacja, przetwórstwo spożywcze i wydobywanie surowców mineralnych. Obszar LGD nie wykazuje jednolitego profilu działalności firm i przedsiębiorstw.

Tabela 10. Wiodące firmy w poszczególnych gminach na obszarze LGD

lp.	Najwięksi pracodawcy na obszarze	branża	Gmina
1	Takata Petri Parts Polska	części do samochodów	Kamienna Góra
2	Lubatex Spółka z o.o.	producent wyrobów tekstylnych	Lubawka
3	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna "Przyszłość"	przetwórstwo rolne	Stare Bogaczowice
4	Engram S.A	urządzenia elektro-energetyczne	Marciszów
5	Camela S.A	Fabryka wkładów odzieżowych	Mieroszów
6	Mineral Polska Spółka z o.o.	przemysł wydobywczy - melafir	Czarny - Bór
7	PPHU Maltex	produkcja i obróbka elementów metalowych	Boguszów Gorce
8	Uzdrowisko Szczawno - Jedlina	zdrowotna	Szczawno - Zdrój

Źródło: Opracowanie własne

4. Opis rynku pracy

Na terenie LGD, tak jak i w większości kraju na skutek przemian gospodarczych przejawiających się likwidacją dominujących podmiotów gospodarczych pojawił się problem długotrwałego i strukturalnego bezrobocia. W konsekwencji nastąpił wzrost ubóstwa, prowadzący do powstania negatywnych zjawisk, takich jak wykluczenie społeczne. Obecnie do problemów zaliczyć można wolno postępujący rozwój rynku pracy, zwłaszcza na obszarach wiejskich, niedostateczna ilość miejsc pracy na rynku lokalnym, słaba komunikacja pomiędzy miejscowościami w regionie. Istotnym problemem jest kształcenie zawodowe słabo powiązane z rynkiem pracy. Profile szkół zawodowych nie odpowiadają wymaganiom stawianym przez pracodawców. Biorąc pod uwagę dane ze spisów powszechnych z lat 2002 i 2011 obserwuje się wzrost wykształcenia wyższego z 4,6% do 10% oraz spadek osób z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i zawodowym z 67,5 na 56,4%

Przeprowadzona diagnoza, ankiety i wywiady z przedstawicielami Powiatowego Urzędu Pracy oraz Ośrodków Pomocy Społecznej pozwoliły wyodrębnić grupy defaworyzowane w dostępie do rynku pracy, które będą szczególnie istotne z punktu widzenia działań w ramach LSR i są to: długotrwanie bezrobotni, osoby bezrobotne do 35 roku życia i bezrobotni zamieszkujący na wsi.

Na obszarze Lokalnej Grupy Działania w 2013 roku wśród 4544 zarejestrowanych osób bezrobotnych było 2154 kobiet (47 %) i 2390 (53 %) mężczyzn. Udział kobiet w większym odsetku osób pracujących świadczy o dość mocno rozwiniętej branży tekstylnej na obszarze LGD. Od kilku lat obserwuje się podobny odsetek osób bezrobotnych do ilości osób w wieku produkcyjnym i waha się w przedziale 10 % - 11% a w 2013 roku – 10,6 %. W województwie ten wskaźnik jest niższy i w roku 2013 wyniósł 8,2%. Największa ilość bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym od kilku lat występuje w gminie Boguszów Gorce sięgając nawet do 15 % najmniejszy wskaźnik również od kilku lat odnotowuje się w gminie Szczawno Zdrój i wynosi 7% - 8%. Na obszarze LGD w 2013 roku pracowało w sumie 7279 osób, należy mieć na uwadze, że wartość nie uwzględnia osób zatrudnionych w mikroprzedsiębiorstwach (tj. firmach zatrudniających do 9 osób).

Tabela 11. Wskaźnik bezrobocia. Udział osób bezrobotnych w gminach objętych LSR

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)				
Gmina	Rok			Województwo dolnośląskie
	2010	2012	2013	2013
Boguszów Gorce	12,3	14,2	14,9	8,2
Czarny Bór	10,8	13,1	11,8	
Kamienna Góra	10,8	10,5	9,5	
Lubawka	11,1	11	9,5	
Marciszów	13	13,2	11,4	
Mioszów	10,5	10,6	10,4	
Stare Bogaczowice	9,3	9,1	8,7	
Szczawno-Zdrój	7,6	8,4	8,6	
Średnia	10,68	11,26	10,60	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Szczególnie negatywnym zjawiskiem jest duża skala występowania bezrobocia długotrwałego (powyżej roku). Jak wynika z danych BDL GUS udział bezrobotnych powyżej roku w strukturze bezrobocia w roku 2013 wynosi 34 %. Na podstawie niniejszych danych przyjąć można, że co trzeci bezrobotny zarejestrowany na obszarze LGD pozostaje bez pracy powyżej roku. Z przeprowadzonych badań wynika, że główne przyczyny długotrwałego bezrobocia to brak odpowiednich kwalifikacji w tym niskie wykształcenie, słaba komunikacja publiczna między wsią a miastem, niska motywacja wynikająca z faktu przebywania już poza rynkiem pracy

Średnia liczba osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na terenie LGD w roku 2013 wyniosła 115, wynik ten był ponad dwukrotnie niższy niż w Polsce (226) i województwie (272)

Najwyższy wskaźnik zatrudnienia osiągnęła gmina Szczawno – Zdrój (305) następnie Mioszów (150) Kamienna Góra (132) w najgorszej sytuacji jest gmina Boguszów Gorce tylko 45 osób na 1000 znalazło zatrudnienie. Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2014 w powiatach kamiennogórskim i wałbrzyskim (obszar LGD) wyniosło 3187,67 zł. był to wynik dużo niższy od przeciętnego wynagrodzenia w kraju(4003,99) i województwie dolnośląskim.

5. Działalność sektora społecznego

Zaangażowanie mieszkańców w sprawy publiczne przejawia się między innymi w działalności organizacji pozarządowych, uczestnictwie w kulturze, frekwencji wyborczej oraz zaangażowaniu w decyzje w gminach i sołectwach.

Aktywność mieszkańców przejawia się w pracach 211 organizacji pozarządowych, która z roku na rok sukcesywnie się zwiększa w porównaniu do roku 2009 na obszarze funkcjonowało 148 NGO. Na obszarze LGD działają stowarzyszenia (180) i fundacje (31) na rzecz rozwoju swojej miejscowości czy gminy, zdrowia i osób niepełnosprawnych, kultury, edukacji, dziedzictwa kulturowego, ochrony środowiska, turystyki czy sportu. Rodzaj funkcjonujących organizacji świadczy o rozwiniętym kapitale społecznym. Wśród organizacji pozarządowych ujęto 27 Ochotniczych Straży Pożarnych, które posiadają status stowarzyszeń. Pomimo tylu zarejestrowanych organizacji pozarządowych aktywność społeczna mieszkańców, liderów lokalnych i promocja wolontariatu w ocenie uczestników badań focusowych i badanych organizacji jest niezadowolająca. Aktywne organizacje pozarządowe są dobrze przygotowane do pozyskiwania środków zewnętrznych m.in. z programu „Działaj Lokalnie” w latach 2006-2015 zrealizowano 116 projektów oraz ze środków EFFROW, co potwierdza ilość 15 zrealizowanych wniosków ze środków z programu Leader PROW 2007-2013. Podczas badania fokusowego dla ngo zorganizowanego w trakcie tworzenia LSR na lata 2014-2020, liderzy zadeklarowali gotowość i chęć w sięganiu po środki finansowe i realizację różnych przedsięwzięć w celu rozwiązywania problemów lokalnych. Ciągłe jeszcze mała cześć ngo prowadzi działalność odpłatną, dlatego działania w LSR skierowane też będą do wsparcia sektora pozarządowego w zakresie prowadzenia działalności, wsparcia wolontariatu i liderów.

Obszar LGD jest średnio rozwinięty, jeżeli chodzi o działalność kulturalno-artystyczną. Ważnym elementem zachowania kultury jest działalność 7 Ośrodków Kultury. Na obszarze LGD rozwija się infrastruktura społeczna w tym świetlice wiejskie (ze środków EFFROW w okresie PROW 2007-2013 wyremontowano, wyposażono – 24 obiekty), place zabaw, siłownie zewnętrzne itp., jednakże zagospodarowanie przestrzeni publicznej w stosunku do potrzeb lokalnych jest niedostateczne. Prace Ośrodków Kultury wspierają świetlice wiejskie (52) będące miejscem spotkań, organizacji imprez kulturalnych i towarzyskich mieszkańców gminy, niemniej jednak oferta zajęć nadal jest

niedostateczna dla dzieci, młodzieży i seniorów. Obok nich bardzo ważnymi animatorami kultury regionu są szkoły, przy których działają różnego rodzaju kółka zainteresowań oraz zespoły tańca.

Obszar działalności obywatelskiej obejmuje również udział w życiu publicznym, w tym korzystanie z prawa wyborczego. Frekwencja w wyborach samorządowych na obszarze LGD w 2014 r. wyniosła 52,95%. W wyborach prezydenckich w 2015 r. frekwencja na obszarze wyniosła w I turze 43,88% (w województwie 47,56%, a na terenie kraju 48,96%), natomiast w II turze 49,42% (w województwie 53,28%, a na terenie kraju 55,34%). Przytoczone dane świadczą o średnim zaangażowaniu mieszkańców LGD w życie społeczno-polityczne, zarówno ich najbliższego otoczenia, jak i kraju.

Podczas badań wykazano niski poziom zaangażowania mieszkańców LGD w podejmowaniu decyzji na poziomie gminy i sołectwa. Wynika to głównie z braku wiary w to, że można coś zmienić i coraz niższemu zaufaniu społecznemu.

Potencjał społeczny w długim okresie buduje się poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji. Dotyczy to zwłaszcza okresu przedszkolnego. Dostęp do przedszkoli umożliwia również podjęcie zatrudnienia przez obojga rodziców, a tym samym może ograniczać sferę ubóstwa. W 2014 roku na obszarze LGD funkcjonowało 10 przedszkoli, dysponujących łącznie 1036 miejscami. Liczba oferowanych w przedszkolach miejsc jest większa niż liczba dzieci w nich zapisanych. W 2014 r. pozostało 97 miejsc wolnych. Na obszarze LGD w 2014 r. funkcjonowało 21 szkół podstawowych, w których było 3162 uczniów i 13 gimnazjów z 1599 uczniami, brak jest placówek szkolnictwa zawodowego, pomimo tradycji przemysłowych.

6. Problemy społeczne

Wykluczenie społeczne często utożsamiane jest z ubóstwem, biedą, deprivacją potrzeb, czy też pauperyzacją. Głównym czynnikiem świadczącym o wykluczeniu społecznym na obszarze LGD jest niezdolność do pracy, a w efekcie bezrobocie. Po przeprowadzonych wywiadach z Powiatowymi Urzędami Pracy i analizą poziomu i struktury bezrobocia na obszarze LGD, największy odsetek osób z tzw. grupy defaworyzowanej, stanowią osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby bezrobotne zamieszkałe na wsi.

Z diagnozy środowiska bardzo niepokojącym zjawiskiem społecznym jest popadanie w ubóstwo rodzin, które pracują, lecz osiągają małe dochody. Analiza tego problemu napotyka na duże bariery z uwagi na brak danych publikowanych dla gmin. Według danych GUS w roku 2014 w województwie dolnośląskim odnotowano spadek odsetka osób zagrożonych ubóstwem relatywnym do wartości 12,0% w stosunku do 2008 r. (17,2%), podczas gdy w Polsce wyniósł on 16,2%. Region plasuje się na 3 pozycji wśród wszystkich województw jako najmniej zagrożony tym zjawiskiem. Poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło w 2014 r. 8,8% mieszkańców województwa, a więc znacznie mniej niż średnio w kraju (12,2%). Również procent osób w gospodarstwach domowych, które przekroczyły granicę ubóstwa skrajnego w województwie dolnośląskim jest niższy niż w kraju (odpowiednio 5,6% i 7,4%). Ze wszystkich świadczeń pomocy społecznej w powiecie kamiennogórskim i wałbrzyskim przyznano najwięcej bo aż 2489 (decyzji) z powodu ubóstwa oraz bezrobocia (2355), co jednoznacznie potwierdza niską zamożność lokalnej społeczności.

Tabela 12. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej

%	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
obszar LGD	9,76	9,31	9,28	10,21	8,38
województwo	6,95	6,38	6,15	6,34	5,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2014 roku na podstawie BDL GUS najwyższy % udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z obszaru LGD występował w gminie Marciszów (12,87%) a najniższy w gminie Kamienna Góra (5,71%).

Pomimo rosnących wydatków na pomoc społeczną liczba osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze LGD wskazuje tendencję spadkową w latach 2010-2014 (niewielki wzrost w roku 2013). Jest to związane z rygorystycznymi kryteriami dochodowymi, które ograniczają liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej. Jednakże, na obszarze LGD odsetek osób korzystających z pomocy społecznej jest duży w porównaniu do województwa, który wyniósł w 2014 roku 5,76%.

W 2014 roku wydatki gmin wchodzących w skład LGD na pomoc społeczną w wydatkach ogółem stanowiły 16,6%, był to wynik wyższy niż w Polsce (13,36%) i województwie (11,85%).

7. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR

Obszar LGD obejmujący 8 gmin wiejskich i wiejsko-miejskich jest nie tylko spójny ze względu na podobne problemy społeczno-gospodarcze ale również ze względu na położenie geograficzne, cenne zasoby przyrodnicze oraz dziedzictwo historyczno-kulturowe.

a. Opis zagospodarowania przestrzennego

1. Położenie

Obszar LGD Kwiat Lnu leży w południowej części Dolnego Śląska w bezpośrednim sąsiedztwie z Czechami. Od zachodu graniczy z Powiatem Jeleniogórskim i działającym na tym terenie LGD Partnerstwo Ducha Gór, od północy z Powiatem Jaworskim i LGD „Partnerstwo Kaczawskie” i Powiatem Świdnickim z działającym tam LGD „Szlakiem Granitu” oraz na wschodzie z Powiatem Wałbrzyskim i LGD „Partnerstwem Sowiogórskim”.

2. Uwarunkowania geograficzne

Obszar zajmuje część Sudetów Środkowych i jest mocno urozmaicony krajobrazowo. Gminy otoczone są kilkoma pasmami górskimi: Górami Wałbrzyskimi, Górami Suchymi, Kaczawskimi, Kamiennymi, Zaworami, Rudawami Janowickimi i Górami Kruczymi. Kilka pasm górskich jest mocno rozczłonkowanych i składają się z kilku izolowanych obniżeń i dolin. Znaczna część pasm górskich zbudowana jest z porfirów i melafirów charakteryzujących się głębokimi i wąskimi dolinami oraz wysokimi grzbietami, często z podciętymi urwiskami skalnymi.

3. Klimat

Warunki klimatyczne na obszarze LGD „Kwiat Lnu” nie różnią się zbyt od innych części Sudetów Środkowych. Lokalnie na warunki klimatyczne i pogodę ma ukształtowanie terenu. I tak do najzimniejszych obszarów LGD można region powiatu kamiennogórskiego, który izolowany Karkonoszami od zachodnich, łagodzących klimat wpływów oceanicznych, ma mało korzystną temperaturę. Zima trwa tu przeciętnie około 110 dni, natomiast okres letni zamyka się w 50 dniach. Na pozostałym obszarze masy powietrza polarno-morskiego przynoszą latem ochłodzenie, wzrost zachmurzenia i deszcze, w zimie zaś odwilże i opady śniegu z deszczem. Natomiast napływające ze wschodu masy polarno-kontynentalne są zazwyczaj suche i latem przynoszą pogodę słoneczną i suchą, a zimą bezopadową i mroźną, co dokuczliwe jest zwłaszcza w kotlinach. W ostatnich latach też częściej na pogodę ma wpływ powietrze zwrotnikowe powodujące zimowe ocieplenia, a latem bardzo wysokie temperatury i długotrwałe upały. Starcie mas zwrotnikowych z chłodnym powietrzem polarno-morskim lub arktycznym bardzo często prowadzi do gwałtownych ulew i wyładowań atmosferycznych, co ma bezpośredni wpływ na podtopienia i powódzie. W klasyfikacji klimatycznej grup gór Polski obszar LGD, który w znacznym stopniu jest terenem górskim, został zaliczony do umiarkowanie chłodnych, a teren nieco niżej do umiarkowanie ciepłych.

4. Gleby

Ze względu na położenie geograficzne obszar należący do LGD „Kwiat Lnu” nie posiada gleb o wysokiej jakości umożliwiającej prowadzenie szerokiej działalności rolniczej, co stwarza trudne warunki glebowe dla rolnictwa. Ze względu na typ dominują gleby brunatne płowe, a na wysoczyznach gleby brunatne właściwe i kwaśne. Znaczne obszary zajmują gleby słabo wykształcone ze skał masywnych. Najwięcej jest gleb gliniastych wietrzeniowych i stokowych zaliczanych do pseudobielicowych i brunatnych. Tutejsze gleby są mało przydatne rolniczo, a ich wskaźnik wynosi 3,6 pkt. w skali dziesięciopunktowej.

5. Bogactwo naturalne

Na terenie LGD występują zasoby naturalne o dużej różnorodności. Dominującymi surowcami naturalnymi są piaski formierskie służące do wyrobu form i rdzeni odlewniczych oraz węgiel kamienny. Piaski formierskie to piaski kwarcowe o wysokiej jakości wykorzystywane również w przemyśle szklarskim. Największe złoża znajdują się w rejonie wsi: Krzeszówek, Jawiszów, Gorzeszów. Węgla okolic Wałbrzycha należą do węgla humusowych, powstałych ze szczątków roślin lądowych i błotnych. Występują tu węgle koksujące, węgiel chudy oraz antracytowy. Cennym surowcem jest także baryt mający wielorakie zastosowanie w przemyśle. Największe jego złoża (dziś nie eksploatowane) znajdują się w okolicy Boguszowa. Kolejne surowce występujące w regionie to zasoby porfirów i melafirów wykorzystywane do produkcji kruszyw drogowych i kolejowych. Cała okolica posiada bardzo bogate i różnorodne złoża minerałów. Występują tu m.in.: turmaliny, piryty, chryzoprazy, kryształy górskie, blenda cynkowa, agaty i wiele innych.

Obecnie eksploatowane złoża znajdują się:

- Czarny Bór – złoża melafiru
- Grzędy – złoża melafiru
- Gorce – złożo porfiru eksploatowane okresowo
- Rybnica Leśna – złożo melafiru
- Borówno – złożo melafiru eksploatowane czasowo
- Okrzeszyn – złożo porfiru
- Ogorzelec – złożo amfibolitu i gnejsów

6. Zasoby wodne

Układ sieci hydrologicznej jest skomplikowany ze względu na złożoną budowę geologiczną i rzeźbę oraz ze względu na wielowiekową działalność górnictwa, która doprowadziła do zaniku wielu źródeł i drenażu wód podziemnych.

Istniejące rzeki i potoki mają cechy rzek górskich, który wyraża się zmiennością stanów wód. Topnienie śniegów w górach powoduje wysokie stany na wiosnę, natomiast w okresie letnim w maksymalnym czasie opadowym, wezbrania rzek są częste. Najniższe stany wód odnotowuje się we wrześniu i październiku. Wraz ze zmianami klimatycznymi dochodzi do zmian w zasobach wód. Na obszarze LGD również widoczne są rok rocznie niższe poziomy wód i wysychanie małych zbiorników wodnych.

Znaczna część regionu posiada wody mineralne, które były podstawą do powstania i rozwoju uzdrowisk oraz wytwórni wód mineralnych. Wydajność wszystkich źródeł jest stosunkowo niska i wody źródlane wykorzystywane są wyłącznie w kuracji pitnej. Wody mineralne Szczawna Zdroju znajdują się w wąskim pasie wzdłuż potoku Szczawnik. W uzdrowisku znajduje się 5 źródeł, których wody mają różne zastosowanie lecznicze. W Starych Bogaczowicach istnieją również ujęcia wód mineralnych i te są butelkowane i znane jako „Anna”. To głównie dzięki zasobom wodnym **Szczawno Zdrój zyskało miano uzdrowiska** i jako takie znane już było w średniowieczu. A o leczniczych właściwościach wód pisano już od XVI w.

Nie mniej znane, choć pozbawione po wojnie statusu uzdrowiska jest **Sokolowsko**. To tu w XIX w. zastosowano nowatorską metodę leczenia klimatyczno-dietetycznego, uruchomiono pierwsze na **świecie sanatorium leczenia gruźlicy** i na wzór Sokolowska powstało sanatorium w Davos! Swoje niezwykle właściwości lecznicze zawdzięcza dwóm poziomom klimatycznym o mocnym zróżnicowaniu. Wciąż z powodzeniem leczone są tu choroby górnych dróg oddechowych, a piękne położenie miejscowości zapewne również sprzyja zdrowieniu.

7. Środowisko – zanieczyszczenia i ochrona

Od czasu systematycznego zamykania kopalń w regionie wałbrzyskim oraz zamykania zakładów przemysłowych na całym obszarze LGD, które były potencjalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza i wód, można stanowczo uznać, że region jest pozbawiony zanieczyszczeń. Od lat 90. sytuacja wciąż się poprawia i ma to także związek z coraz większą świadomością proekologiczną mieszkańców. Coraz częściej zamieniane są piece węglowe na ekologiczne źródła ciepła oraz instalowane panele słoneczne. Te ostatnie są mocno promowane przez urzędy gmin oraz organizacje ekologiczne jednak ze względu na wciąż wysokie ceny urządzeń ich stopień wykorzystania jest nadal niewystarczający. W ocenie uczestników w badaniu focusowym niska wiedza ekologiczna mieszkańców wynika z braku odpowiedniej informacji, szkoleń, warsztatów i świadomości, że to w jaki sposób ogrzewane są domy, jak segregowane śmieci itd., wpływa na naszą jakość życia i na stan środowiska.

Ważnym elementem ochrony środowiska w ocenie uczestników wywiadów focusowych są podejmowane działania proekologiczne, szczególnie na terenach wiejskich, co wiąże się z niskim poziomem świadomości ekologicznej w zakresie przyrody, ochrony środowiska i negatywnych zjawisk klimatycznych. To między innymi rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej oraz program segregacji odpadów. Działania proekologiczne prowadzą również duże firmy zajmujące się wywozem śmieci i oczyszczalniami. Tak na przykład Sanikom z Lubawki zajmuje się biologicznym unieszkodliwianiem odpadów na pograniczu polsko-czeskim, budową miejsc na odpady inne niż obojętne i niebezpieczne w obrębie już istniejącego wysypiska w Lubawce i wiele innych działań opartych o projekty i współpracę transgraniczną.

8. Zasoby przyrodnicze

Trwające wciąż badania nad roślinnością obszaru wykazują, że pomimo iż flora nie jest bardzo bogata, to występują w niej liczne rzadkie okazy chronione. Jednym z wielu ciekawych przyrodniczych terenów są łąki w pobliżu wsi Kochanów, które porasta roślinność z obszaru morza śródziemnomorskiego. Na obszarze LGD znajdują się również parki krajobrazowe:

- Książański Park Krajobrazowy (pow. 3155,4 ha)
- Rudawski Park Krajobrazowy (pow. 8814 ha)
- Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich (pow. 6493 ha)
- Obszar Chronionego Krajobrazu Kopuły Chełmca (1200 ha)
- Otulina Karkonoskiego Parku Narodowego, teren od Niedamirowa po Jarkowice – gmina Lubawka (pow. 1400 ha)

Rezerваты przyrody i parki zdrojowe:

- Rezerwat Przyrody „Głazy Krasnoludków” w Gorzeszowie (pow. 9,04 ha)
- Rezerwat Przyrody „Kruczy Kamień” (pow. 10,21 ha)
- Park Zdrojowy im. H. Wieniawskiego - park w stylu angielskim i
- Park Szwedzki, gdzie znajduje się niespełna 180 gatunków drzew i krzewów rodzimych i aklimatyzowanych z wieloma okazami drzew pomnikowych.

Znaczną część obszaru LGD obejmuje również Natura 2000, program który ma na celu trwałą ochronę zagrożonych w skali UE typów ekosystemów. W oparciu o dyrektywy tworzy się systemu ochrony siedlisk ptasich oraz siedlisk przyrodniczych.

Powierzchnia obszarów chronionych w ha na terenach gmin należących do LGD.

- Karkonoski Park Narodowy:

- Rudawski Park Krajobrazowy: 6197 ha w gminach Kamienna Góra i Marciszów
- Książański Park Krajobrazowy: 3155,40 ha w gminie Stare Bogaczowice
- Park Krajobrazowych Sudetów Wałbrzyskich: 6493 ha w gminach Czarny Bór, Mieroszów, Boguszów Gorce
- Obszar Chronionego Krajobrazu Kopuły Chełmca: 1200 ha w gminach Boguszów Gorce, Szczawno Zdrój
- Rezerwat Przyrody Kruczy Kamień: 10,21 ha w gminie Lubawka
- Rezerwat Przyrody „Głazy Krasnoludków”: 9,04 ha w gminie Kamienna Góra
- Natura 2000 obszary ptasie: 31577,91 ha w gminach: Czarny Bór, Mieroszów, Boguszów Gorce, Szczawno Zdrój, Stare Bogaczowice
- Natura 2000 obszary siedliskowe (Góry Kamienne): 24098,85 ha w gminach: Mieroszów, Czarny Bór, Boguszów Gorce
- Natura 2000 obszary siedliskowe (Masyw Chełmca): 1432,45 ha w gminach Boguszów Gorce, Szczawno Zdrój, Stare Bogaczowice
- Natura 2000 obszary siedliskowe (Dobromierz) 1514,58 ha w gminie Stare Bogaczowice

9. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Historia

Historia obszaru LGD Kwiat Lnu sięga około VII w. n. e., kiedy to na tym terenie zaczyna się osadnictwo pierwszych Słowian – tu plemion Bobrzan. Na przełomie VIII i IX w. terytorium plemienne Bobrzan oraz terytoria pozostałych plemion, ustabilizowało się wewnątrznie w oparciu o sieć grodów, wyraźne granice naturalne od południa – pasmo Sudetów i zachodu – rzeki Bóbr i Kwisia oraz silnie umocnione punkty od północy i północnego wschodu. Już od 990 r. region znalazł się pod panowaniem księcia Mieszka I z rodu Piastów, a w wyniku rozdrobnienia księstw pod rządami kolejnych Piastowiczów, dostał się pod władzę Czech. Najpóźniej Księstwo świdnicko – jaworskie, bo dopiero w 1392 r.

Do wzrostu zaludnienia, zakładaniu miast na prawie magdeburskim w 2 poł. XII przyczynił się Bolesław Wysoki, który sprowadził na te ziemie osadników z różnych zakątków ówczesnej Europy. Kolejni jej suwerenowie – Henryk I Brodaty i Henryk Pobożny, rozbudowali sieć grodów i zamków obronnych (teren LGD: zamek Cisy, ruiny zamku Konradów) patronowali licznym fundacjom klasztornym(Krzeszów, Stare Bogaczowice) oraz inicjowali wznoszenie kościołów parafialnych. Na obszarze LGD Kwiat Lnu ważną rolę odgrywał założony w 1242 r. przez księżną Annę, wdowę po Henryku Pobożnym klasztor benedyktynów w Krzeszowie. Na ich miejsce niebawem zostali sprowadzeni cystersi i odtąd stali się nieodłącznym elementem krajobrazu historyczno-kulturowego regionu. Do cystersów należały rozległe majątki ziemskie: dobra cysterskie obejmowały ziemie wchodzące dziś w obszar LGD, a filie klasztorów zakładane były m.in. w Starych Bogaczowicach. Cystersi odegrali bardzo ważną rolę nie tylko gospodarczą, ale również kulturową. Widać to szczególnie w architekturze regionu ponieważ do kasaty dóbr w 1810 r. za sprawą zakonu powstało w okolicy wiele ważnych i interesujących budowli sakralnych oraz świeckich.(wymienione w tabelce niżej)

Wiek XV przyniósł ze sobą wojny husyckie, które nie ominęły żadnej chyba miejscowości, a nieliczne grody i miasta. W 1526 r. region wraz z innymi ziemiami korony czeskiej przeszedł pod panowanie Habsburgów. Nie bez śladu przetoczyła się przez region wojna trzydziestoletnia i kolejne wojny śląskie, przynosząc ze sobą również zmiany panujących. Na Śląsku panowanie przejęli Hohenzollernowie. Do 1806 r. regiony nadobrzezańskie stały się integralną częścią Prus. Pruskie panowanie odznaczało się nowym porządkiem administracyjnym, nową jakością budownictwa, ale też wzmożoną akcją germanizacyjną. (Każdy z okresów widoczny jest także w architekturze. Tabela poniżej.) Pod pruskim panowaniem region pozostał aż do I wojny światowej. Nowy ład polityczny w Europie Środowej ukształtowany po klęsce państw Osi w I wojnie światowej, obaleniu monarchii w Rosji, Niemczech, Austrii i na Węgrzech oraz powstaniu niepodległej Polski i Czechosłowacji, nie pozostał bez wpływu na terytorialny kształt Śląska. Nowe zmiany przyniósł 1945 r., kiedy między innymi Dolny Śląsk został włączony w granice Polski i nastąpił tak zwany „powrót do macierzy”. Rozpoczęła się wymiana ludności z jej obyczajami, kulturą, tradycją. Z „ziem odzyskanych” wysiedlano jej dotychczasowych mieszkańców – Niemców, a na ich miejsce przesiedlano ludność z dawnych Kresów Wschodnich, które zostały włączone do ZSRR. Nowe miejsce do życia po II wojnie światowej znaleźli tu także Warszawiacy, Nowosądeczanie, Rzeszowiacy. To przeniesienie ludności z kilku miejsc w jedno nowe, odmienne i obce, ale z całą z kulturą, obyczajami i tradycjami, spowodowało, że obszar LGD jest mozaiką kulturową. Doszło do tak zwanej homogenizacji kultury i zaniku jej odrębności. Trudno więc mówić o jednej wspólnej matrycy kulturowej dla wszystkich obecnych mieszkańców Dolnego Śląska. Jest to szczególnie mocno widoczne po zmianie ustrojowej i poszukiwaniu tożsamości „małych ojczyzn”. Jak bowiem znaleźć potrawę regionalną w rejonie, gdzie obok siebie mieszkają górale, Warszawiacy i Kresowiacy? Jakie tradycje, czyje tradycje i obyczaje mają być wspólne i wyróżniać region? Okazuje się jednak, że to co może być problemem, staje się okazją do tworzenia rzeczy niebagatelnych łączących mieszkańców regionu. Zhomogenizowana kultura stała się też przyczynkiem do kładzenia akcentów na wyróżnianie i odtwarzania obyczajów mieszkańców przybyłych na te ziemie po 1945 r. z innych regionów Polski. Doskonałym przykładem jest Czarny Bór, którego przeważająca część mieszkańców to górale i obecnie tę góralskość w regionie podkreślają przez różnego rodzaju działania kulturowo-artystyczne (zespół Janicki).

10. Imprezy kulturowe

Nawiązujące do tradycji lokalnej i tradycji mieszkańców przybyłych na Dolny Śląsk po 1945 r.:

Dni Ziemi Mieroszowskiej, Polsko-Czeski Bieg Mieszka i Dobrawy, Hommage a Kieślowski-Festiwal Filmowy w Sokołowsku, Konteksty – Festiwal Sztuki Efemerycznej w Sokołowsku, Noc Świętojańska pod Mniszkiem, Rajd Walończyka, Babski Comber – B. Gorce, Święto Pieroga – Czarny Bór, Festiwale muzyczne w Szczawnie Zdroju: Międzynarodowy Festiwal Henryka Wieniawskiego, Międzynarodowy letni konkurs gitary klasycznej, koncerty w ramach Międzynarodowego Festiwalu Wratislavia Cantans, Jarmark Tkaczy Śląskich, Mała Wielkanoc – Lubawka, Imieniny św. Mateusza – impreza organizowana przy ruinach kościoła św. Mateusza w Uniemyślu, corocznie pod innym hasłem przewodnim, jednak zawsze związana z kulturą, rękodziełem i tradycją. Konkurs palm wielkanocnych – Krzeszów i Chełmsko Śląska oraz wiele imprez związanych z regionem, które nie mają charakteru cyklicznego. To choćby inscenizacje bitew, które na przestrzeni wieków rozegrały się w regionie: Bitwa o Strugę w gminie Stare Bogaczowice. Wrześniowe Dni otwarte domów przysłupowych ściągają także rzesze ciekawskich do Karczmy Sądowej w Uniemyślu.

Pomimo istniejących domów kultury w miasteczkach i na wsiach, ich oferta jest niewystarczająca.

b. Dziedzictwo kulturowe / zabytki

Tabela 13. Najważniejsze zabytki w poszczególnych gminach

Gmina	Zabytki architektury ruchome i nieruchome	Stan zabytku i dostępność
Kamienna Góra	Pocysterski zespół klasztorny w Krzeszowie	Stan b. dobry, całoroczny, biletowany
	Kalwaria krzeszowska i Pawilon na Wodzie	Ogólnie dostępna, stan bardzo dobry
	Kaplica św. Anny w Krzeszowie	Obiekt po remoncie, zamknięty, pięknie położony
	Mauzoleum Piastów Śląskich w Krzeszowie	Stan bardzo dobry, wstęp biletowany, całoroczny
	Mauzoleum Schaffgotschów w Raszowie i kościół z XIV w.	Wstęp wolny, klucz dostępny w domu obok, stan dobry
	Kościół z XVII w. w Kochanowie	Stan bardzo dobry, dostępny w czasie mszy
	Kościół z XIV w. w Krzeszówku	Dostępny w czasie mszy
Lubawka	Kościół 14 Wspomożycieli - Lubawka	Dostępny w czasie mszy i w dniu św. Krzysztofa
	Kościół z XIII w. wielokrotnie przebudowywany - Lubawka	Stan b. dobry, kościół otwarty
	Rynek wraz z zespołem barokowych klasycystycznych kamienic - Lubawka	Ogólnie dostępny
	Ratusz z 1726 r. - Lubawka	Ogólnie dostępny
	Zespół Domów Tkaczy Śląskich w Chełmsku Śl.	Z zewnątrz oraz trzy domki – wewnątrz, wstęp wolny
	Kościół z XVII w. – Chełmsko Śląskie	Wejście w czasie mszy, stan bardzo dobry
	Karczma sądowa – drewniano-murowany budynek przysłupowy z XVIII w. w Uniemyślu	Wejście darmowe w trakcie Dni Domów Przysłupowych – wrzesień i w trakcie imprez; remontowany
	Kościół z XV w. w Okrzeszynie	Dostępny w czasie mszy, latem przez kratę w drzwiach
Marciszów	Dworzec kolejowy z XIX w. w Marciszowie	Ogólnie dostępny, stan dobry
	Kościół z XIV w. - Marciszów	Otwierany okazjonalnie
	Pałac w Ciechanowicach	Z zewnątrz, a zabytkowy park okazjonalnie

Czarny Bór	Ruiny średniowiecznego zamku	Mało widoczne ruiny
	Renesansowy pałac – obecnie szpital	Z zewnątrz, stan: wymaga remontu
Boguszów-Gorce	Barokowy ratusz w Boguszowie	Ogólnie dostępny
	Kościół świętej Trójcy z XVIII w. w Boguszowie	Otwarty w czasie mszy
	Szyb Witold – kompleks budynków pokopalnianych w Gorcach	Wejście biletowane, stan b. dobry
Mioszów	Rynek w Mioszowie z zespołem barokowych kamienic	Ogólnie dostępny
	Kościół św. Michała z XV w.	Otwarty w czasie mszy, stan dobry
	Budynek dawnego sądu, obecnie szkoła z XX w. w Mioszowie	Z zewnątrz, stan dobry
	Zakład zdrojowy dr Brehmera z XIX „Grunwald” w Sokołowsku	Z zewnątrz, w trakcie remontu
	Cerkiew prawosławna z XIX w. – Sokołowsko	Z zewnątrz, otwarta okazjonalnie
	Sanatorium „Biały Orzeł” w Sokołowsku	Dostępny, stan dobry
	Zespół kamienic z XIX i XX w. w Sokołowsku	Z zewnątrz, stan dobry
	Kościół wniebowstąpienia NMP z 1600 r. w Unisławiu Śląskim	Otwarty w czasie mszy i okazjonalnie, stan b. dobry
	Drewniana karczma z poł. XIX w. w Unisławiu Śl.	Z zewnątrz
	Kościół św. Jadwigi w Rybnicy Leśnej	Otwarty w czasie mszy i okazjonalnie, stan b. dobry
	Schronisko Andrzejówka z XX w. w Rybnicy Leśnej	Wstęp wolny, stan dobry
Szczawno Zdrój	Teatr Zdrojowy z XIX w. w Szczawnie Zdroju	Wstęp biletowany, stan b. dobry
	Szpital uzdrowiskowy „Korona Piastowska” z 1818 r. w Szczawnie Zdroju	Wstęp wolny, stan b. dobry
	„Dworzysko” – dawna gospoda z stylu szwajcarskim z 1845 r. – obecnie kompleks hotelowo-rekreacyjny ze stadnią - Szczawno Zdrój	Wstęp wolny, stan b. dobry
	Wieża Anny – punkt widokowy z 1818 r. – Szczawno Zdrój	Wstęp wolny, otwarty okazjonalnie
	Hala spacerowa i pijalnia wód	Wstęp wolny, stan b. dobry
Stare Bogaczowice	Klasztor pocysterski z kościołem z XVIII w. – Stare Bogaczowice	Wstęp w czasie mszy i okazjonalnie
	Kaplica św. Anny z XVIII w. – Stare Bogaczowice	Z zewnątrz, wewnątrz okazjonalnie
	Kościół parafialny z XIV w. - Struga	Wstęp w czasie mszy
	Zespół pałacowy z XVI w. - Struga	Wstęp biletowany, przewodnik miejscowy
	Ruiny zamku Cisy - Cieszów	Ogólnodostępne
	Wiatrak holenderski – Gostków	Z zewnątrz, obiekt prywatny

Źródło: Opracowanie własne LGD

Zwiedzanie regionu koncentruje się głównie przy obiektach ogólnie znanych i popularnych, bowiem to ich sława i wartości artystyczne przyciągają najliczniej turystów. Jednak obok tych sztandarowych istnieje bardzo dużo zabytków, które nie są promowane, nie mają marki a zwiedzane są przez turystów tzw. poszukujących lub

przypadkiem, z reklamy „szeptanej” itd. Te niszowe, cenne obiekty wymagają promocji i oznakowania, które przyciągnęłyby do nich większe grupy turystyczne.

Głównymi centrami turystycznymi i pielgrzymkowymi są: **zespół pocysterski w Krzeszowie, Domy Tkaczy Śląskich w Chelmsku Śl., Uzdrowisko Szczawno Zdrój, Sokołowsko** – jako miejscowość sanatoryjna oraz festiwalowa kiedy we wrześniu odbywa się tu festiwalu Hommage a Kieślowski. Pozostałe miejsca wymagają promocji, oznakowania, opisów itd.

Obok sztandarowych obiektów zabytkowych, znajdziemy absolutnie unikatowe i wyjątkowe obiekty nie tylko sakralne, ale również świeckie. Nie można pominąć ruin zamków, kościołów i pałaców, które wpisują się w region i stanowią jego niewątpliwą atrakcję. Część z tych obiektów w tym również starej zabudowy i parków wiejskich znajduje się w posiadaniu lub pod opieką osób prywatnych i stowarzyszeń, które starają się pozyskać pieniądze na ich ratowanie, ze względu na ich zły stan. Charakterystyczne dla całego obszaru LGD są liczne kapliczki przydrożne i słupy maryjne oraz rzeźby świętych (m.in. św. **Nepomucen, Florian, św. Anna**) stawiane tu w XVIII w. Od średniowiecza pozostały absolutnie wyjątkowe krzyże pokutne – relikty prawa średniowiecznego. Ale także tu znajdziemy jedyny w swoim rodzaju **stół sędziowski w Kochanowie** – również relikwiarz średniowiecznego. W wielu wsiach, które w większości są wsiami łańcuchowymi pozostała charakterystyczna dla Sudetów zabudowa: **domy przysłupowe, mury pruskie** i niskie chaty ze stromymi dachami, tak wyjątkowe w Karkonoszach. W Rybnicy Leśnej znaleźć można drewniany kościół z końca XVI w., przykład ewangelickiej, wiejskiej sztuki sakralnej nie dotkniętej *barokizacją*. Rzecz wyjątkowa, choć bardzo mało znana. Interesująca jest także **zabudowa industrialna** w górniczych dzielnicach Boguszowa i Gorc. Poruszając się szlakami pieszymi często można zauważyć pamiętające XVIII w. kamienne oznaczenia włości – głównie cysterskich i kamienne oznaczenia drogowe z XIX w., kiedy rozwijał się tu dynamicznie ruch turystyczny.

c. Obszary atrakcyjne turystycznie

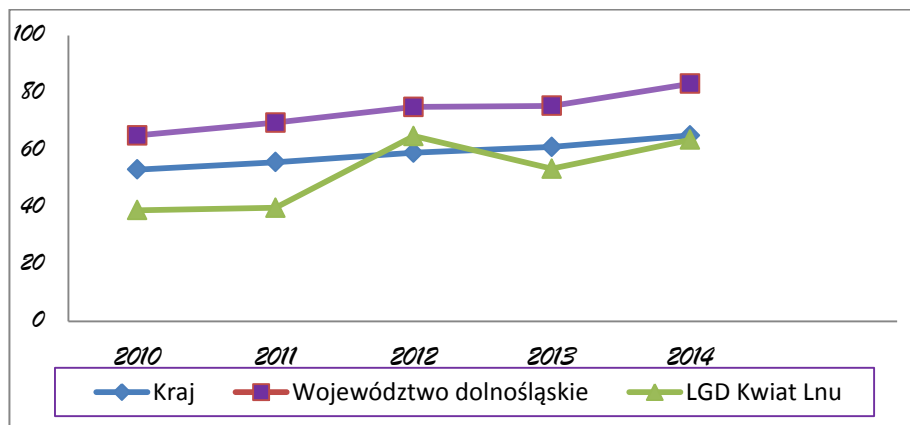
Na terenie LGD bez przeszkód można uprawiać kilka rodzajów turystyki:

- aktywna (szlaki piesze, rowerowe, konne, narciarskie, stoki narciarskie, wzniesienia szybowcowe, paralotniarskie itd.)
- kulturowa (obiekty muzealne, izby pamięci, domowe muzea, szyby kopalniane – centra kultury, np.: Szyby Witold w Gorchach, Albinów 45 w Okrzeszynie, Domowe Muzeum w Pustelniku)
- religijna (kalwarie i sanktuaria, szlak Jakubowy, najdłuższa droga pielgrzymkowa św. Anny z Krzeszowa do Chelmska Śl. np.: Krzeszów, zach. część Szlaku Jakubowego, kaplice św. Anny – Krzeszów- Lubawka- Chelmsko Śląskie, drewniane kościoły poewangelickie – Rybnica Leśna),
- etniczna (mini skanseny, imprezy świąteczne – konkurs palmowy, jarmarki bożonarodzeniowe, Mała Wielkanoc w Lubawce)
- cmentarna (zabytkowe cmentarze, liczne epitafia nagrobne, mauzolea, kirkuty)
- przyrodnicza (szlaki przyrodnicze, mini zoo - Łączna, ścieżki edukacyjne)
- rodzinna (łatwe szlaki turystyczne, atrakcje dla dzieci, mini zoo, agroturystyki ze specjalizacją rodzinną),
- historyczna (podziemna fabryka Arado, dawne obozy koncentracyjne, liczne miejsca związane z II wojną światową, pola bitew)
- społeczna (łatwe szlaki dla seniorów, miejsca idealne na jednodniowe grupowe wycieczki)
- medyczna (sanatoria w Szczawnie Zdroju, Sokołowsku i Spa)
- industrialna (budynki pokopalniane, szyby i dawne fabryki),
- sentymalna (miejsca związane z dawnymi mieszkańcami regionu, muzea)
- kulinarna (restauracje z wyjątkowymi, regionalnymi potrawami – Pierogi czarnoborskie, Podpłomyk cysterski, Bomba Apostoła, sery z Wańczykówki).

Dla każdego zainteresowanego wyżej wymienionymi rodzajami turystyki na obszarze LGD znajdują się ciekawe i liczne atrakcje turystyczne w tym obiekty i miejsca. Walory przyrodnicze i ukształtowanie terenu sprzyja uprawianiu różnych sportów od **paralotniarstwa** (szybowisko w Mieroszowie i inne miejsca w okolicy) i **wspinaczki skałkowej** po **splywy kajakowe** (spławne rzeki to m.in. Bóbr). Są tu doskonałe warunki do uprawiania **turystyki niszowej** oraz dla ludzi zainteresowanych nietłoczonymi i niezbyt trudnymi szlakami. Na obszarze LGD znajdują się szlaki konne (183 km) z małą infrastrukturą – koniowiązy itd., szlaki do uprawiania kolarstwa MTB (ok. 168 km), piesze, rowerowe (ok. 450 km.), szlaki do narciarstwa biegowego oraz stoki narciarskie (3 ośrodki). Brakuje im jednolitego oznakowania i wyeksponowania, które mogłyby być dodatkowym wyróżnikiem regionu i marką. W wyniku przeprowadzonych badań focusowych uczestnicy wskazywali potrzeby, że mimo licznych tras i atrakcji turystycznych, to wciąż wymagają one lepszego zagospodarowania. Brakuje im infrastruktury turystycznej – wiat z zadaszeniem i wymagają rewitalizacji i całorocznego utrzymania. Na terenie LGD znajduje się rozwijająca sieć 86 gospodarstw agroturystycznych, 11 hoteli, 4 uzdrowiska, 2 domy pielgrzymy i 94 pokoje noclegowych w tym w schroniskach. W regionie jest duża i różnorodna oferta noclegowo-gastronomiczna, lecz wciąż niewystarczająco rozwinięta. Wybór noclegów jest możliwy począwszy od agroturystyk, pensjonatów, domów pielgrzymkowych, schronisk po noclegi w pałacach. Jednak ze względu na coraz większe zainteresowanie regionem, liczba miejsc

noclegowych powinna być znacznie większa, a niektóre miejsca już istniejące zmodernizowane. Dużym problemem noclegowym w regionie jest niewystarczająca ilość hoteli mogących pomieścić grupy autokarowe. Tak więc turysta zorganizowany „ucieka” do miejsc, gdzie znajdują się miejsca hotelowe, niedrogie a przy tym o wysokim standardzie. (np.: Karpacz, Jelenia Góra, Świdnica). W wielu agroturystykach standard odbiega od oczekiwań turystów indywidualnych. Potrzeba jest więc modernizacji pokoi, wymiany mebli i podniesienia jakości wystroju pomieszczeń. Również zagospodarowania przestrzeni wokół i rozszerzenia oferty pobytowej. Brakuje również współpracy na poziomie kwaterodawców i firm zajmujących się szeroko pojętą turystyką. Wskaźniki intensywności ruchu turystycznego (według Schneidera) w 2014 r. wykazywały duże różnicowanie przestrzenne. Obrazują one odpowiednio: liczbę turystów oraz liczbę udzielonych im noclegów w przeliczeniu na 100 osób zamieszkujących dany obszar. Dla Polski wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wyniósł 65, dla województwa dolnośląskiego 83,1 zaś dla LGD 63,5.

Rysunek 2. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Region sąsiadując z ważnymi ośrodkami turystycznymi jak Wrocław, Praga, Karpacz, Świdnica powinien posiadać nie tylko ciekawą i wyróżniającą się ofertę turystyczną w tym produkty i usługi lokalne, ale powinien być intensywnie promowany. Do tej pory były to pojedyncze, a tym samym mało efektywne działania, na obszarze LGD słabym punktem są informacje turystyczne. Pomysł na promocję to szeroko zakrojona kampania, która dotarłaby do mieszkańców innych części Polski, promocja w mediach ogólnopolskich i kampania reklamowa wychodząca poza Dolny Śląsk. To także promocja papierowa – przewodniki, które powinny być w dostępne w całej Polsce, targi turystyczne. Ale przede wszystkim obszar LGD „Kwiat Lnu”, choć bardzo interesujący, to **nie posiada marki!**, która zapewniłaby większe zainteresowanie regionem.

d. Opis produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych

To dziedzina turystyki lokalnej, która wymaga wciąż dużego zaangażowania, bo choć przez lata wypracowane zostały produkty lokalne, to ich ilość jest wciąż niezadawalająca. Produkty lokalne powstają w oparciu o tradycję, jednak brak opracowanej marki, uniemożliwia jednolitą identyfikację z obszarem. Opracowanie marki pozwoli na wyłonienie produktów i usług o wysokim standardzie oraz promowanie ich na obszarze całego kraju i zagranicą. W Chełmsku Śląskim w kawiarni można spróbować ciasta nawiązującego do Domów Tkaczy „Bombę Apostoła”, tam też kupić można ręcznie malowane lniane torby, w Raszowie skosztować można chleba z dodatkiem lnu, a w Krzeszowie serów z „Wańczykówki”, również w Krzeszowie w restauracji Rustykalna można degustować Podpłomyk cysterski. W Starych Bogaczowicach produkowana jest woda mineralna „Anna” i od lat jest symbolem regionu, a od dawna organizowane konkursy kulinarne w Czarnym Borze wyodrębniły markę ulubioną przez wszystkich: Czarnoborskie pierogi. Okazjonalnie sprzedawane jest rękodzieło, którym parają się mieszkańcy regionu: wielkanocne palmy, wyroby z gliny, malarstwo, dziewiarstwo, koronki klockowe i wiele innych.

Żadne z wymienionych produktów nie jest produktem tradycyjnym – zarejestrowanym i brak im również marki regionu, bowiem kojarzą się z miejscem wyłącznie na poziomie lokalnym, a powinny być marką dla turysty zewnętrznego. Nie można również kupić tych wyrobów nigdzie poza okazjonalnymi imprezami. Brak jest galerii produktu lokalnego i jakiegokolwiek promocji.

Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego

Obszar objęty działaniem LGD jest terenem typowo rolniczym, choć warunki przyrodniczo-glebowe są trudne dla rolnictwa. Rolnictwo na terenie LGD jest raczej rozdrobnione, natomiast gospodarstwa rolne, w których głównym źródłem dochodu jest działalność rolnicza (powyżej 15 ha) są dobrze zmodernizowane. Według ostatniego powszechnego spisu rolnego 2010 użytki rolne stanowiły 38,57% obszaru LGD tj. 25 070,64 ha. Łącznie funkcjonuje 3 317 gospodarstw rolnych, z czego 2 939 to gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą (88,60%). Tylko 310

gospodarstw (tj. 9,35%) posiada obszar większy niż 15 ha. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego na terenie LGD wynosi 8,15 ha i jest niższa niż w województwie (10,77 ha). Dominują grunty o klasie bonitacyjnej IV-V, na których uprawia się głównie zboża i rośliny okopowe. Na dużym areale użytków rolnych prowadzona jest głównie hodowla bydła, drobiu i trzody chlewnej.

Wsparcie merytoryczne rolników w rejonie prowadzi Ośrodek Doradztwa Rolniczego z powiatowymi doradcami w Kamiennej Górze i Wałbrzychu. Trudne warunki produkcji rolnej z powodu podgórskiego i górskiego położenia powodują, że gospodarstwa rolne przekształcają się w certyfikowane gospodarstwa ekologiczne, których na obszarze jest 91. W najbliższych latach należy dążyć do dalszego rozwoju gospodarstw ekologicznych i tworzenia sieci dystrybucji i zbytu dla wytwarzanych produktów ekologicznych. Obszar działania LGD charakteryzują bardzo dobre warunki do wypoczynku. Aby zapewnić sobie zwiększenie dochodów, gospodarstwa rolne decydują się na podjęcie i rozwijanie dodatkowej działalności w tym np. agroturystyka.

Rozdział IV Analiza SWOT

Analiza SWOT została przygotowana w oparciu o szerokie zaangażowanie mieszkańców obszaru i jest wynikiem zastosowania szeregu partycypacyjnych metod m.in. ankietyzacji dotyczącej jakości życia oraz problemów na terenie gmin objętych LGD, otwartych warsztatów prowadzonych w każdej z gmin. Na tym etapie mieszkańcy wnioskowali o zagospodarowanie miejsc przestrzeni publicznej, renowację zabytków i rewitalizację miejscowości. Przeprowadzone wywiady pogłębione z przedstawicielami grup defaworyzowanych i mieszkańcami obszaru, przedstawicielami przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz samorządów poszerzyły listę oczekiwań, która jednak została zweryfikowana o możliwy do sfinansowania zakres w ramach PROW 2014-2020. Na etapie późniejszym zapisy w analizie SWOT zostały również zweryfikowane w ramach zbierania danych do diagnozy oraz w ramach pracy Grupy roboczej do spraw LSR. Mocne strony podkreślane przez uczestników prac to przede wszystkim atrakcyjne położenie geograficzne, różnorodne dziedzictwo historyczne i kulturowe oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru LGD, które wpływa na rozwój turystyki, jednak nie jest w pełni wykorzystywane. Słaba infrastruktura turystyczna, niedostateczne oznakowanie, niedoinwestowanie bazy noclegowej i gastronomicznej, zły stan wielu zabytków powoduje że region nie wykorzystuje swoich szans a pogłębiające się zjawiska depopulacji, starzenia się mieszkańców i migracji w poszukiwaniu lepszych warunków życia pogłębiają problemy demograficzne, społeczne i ekonomiczne. Z pewnością szanse na rozwój przedsiębiorczości według uczestników spotkań daje rosnący ruch turystyczny, współpraca transgraniczna i zainteresowanie młodego pokolenia aktywnością w obszarze zakładania nowych podmiotów gospodarczych oraz podejmowania innowacyjności. Według przedstawicieli organizacji istotne będzie również wykorzystanie potencjału stowarzyszeń, które są gotowe do podnoszenia swoich kompetencji i realizacji działań kierowanych do dzieci, młodzieży i seniorów oraz edukacja ekologiczna zwracająca uwagę na kwestie klimatyczne i ochrony środowiska na tym cennym przyrodniczo obszarze. Ważne także niwelowanie słabości związane z niedoinwestowaniem zagospodarowania przestrzeni publicznej na cele rekreacji i integracji społeczności lokalnych. Niwelowanie słabych stron będzie możliwe przy wykorzystaniu mocnych stron i szans pojawiających się w otoczeniu, w szczególności szanse jakie dadzą środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Tabela 14. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	Rozdział diagnozy	SŁABE STRONY	Rozdział diagnozy
1. Atrakcyjne położenie geograficzne wśród pasm górskich Sudetów Środkowych	7a.2	1. Słaba infrastruktura i zagospodarowanie szlaków, miejsc atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie	7c
2. Transgraniczne, bezpośrednie sąsiedztwo z Czechami	7a.1	2. Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w stosunku do potrzeb lokalnych	5
3. Liczne atrakcje turystyczne i zabytki, także o randze europejskiej m.in.: Pocysterski zespół klasztorny w Krzeszowie, Zespół Domów Tkaczy Śląskich w Chełmsku	7b, 7c	3. Słabo rozwinięte punkty informacji turystycznej	7c
4. Liczne atrakcyjne i zróżnicowane szlaki turystyczne: konne, piesze, rowerowe, narciarstwa biegowego itp.	7c	4. Słaba promocja turystyczna regionu, produktów i usług lokalnych	7c
5. Walory przyrodnicze i ukształtowanie przestrzeni sprzyjające uprawianiu sportów (paralotniarstwo, wspinaczka skałkowa, MTB, spływy)	7c	5. Brak opracowanej marki regionu	7d
6. Różnorodny wpływ czeskie, niemieckie, polskie związane z wielowiekową historią tych ziem	7a.9	6. Zły stan wielu zabytków, starej zabudowy, zaniedbane parki wiejskie	7b
7. Wielokulturowe tradycje które przybyły z mieszkańcami po 1945 r.	7a.9	7. Słabe wyeksponowanie i oznakowanie atrakcji turystycznych, przyrodniczych, kulturowych	7c
8. Występowanie zasobów wodnych i zasobów naturalnych o dużej różnorodności	7a.5, 7a.6	8. Słaba współpraca podmiotów turystycznych	7c
9. Obszary chronione: Natura 2000, Parki Krajobrazowe, Otuliny, Rezerваты przyrody, Obszary Chronionego Krajobrazu	7a.8	9. Konieczność rewitalizacji szlaków i małej infrastruktury turystycznej ze względu na ich zużycie	7c
10. Miejscowości uzdrowiskowe i sanatoryjne (Szcawno Zdrój i Sokołowsko)	7a.6, 7b	10. Słaba komunikacja lokalna /publiczna, pomiędzy miejscowościami w gminach i regionie	2, 4
11. Dobry stan środowiska	7a.7	11. Niewystarczająco rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna	7c
12. Dobre warunki przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe dla rozwoju działalności gospodarczej w zakresie turystyki, sportu i rekreacji	3	12. Migracja osób w poszukiwaniu lepszych warunków życia	1, 2
13. Dobrze rozwinięta działalność rolnicza dużych gospodarstw	7e	13. Wyższy stopień bezrobocia w porównaniu do średniej wojewódzkiej	4
14. Istniejące na obszarze dwie strefy ekonomiczne (KSSEMP i WSSEIP)	3	14. Kształcenie zawodowe słabo powiązane z rynkiem pracy	4
15. Rozwijająca się sieć gospodarstw agroturystycznych	7c	15. Niedostateczna ilość miejsc pracy na lokalnym rynku	2, 4
16. Zróżnicowany profil gospodarczy dużych przedsiębiorstw (przemysł: motoryzacyjny, tekstylny, meblowy, wydobywczy)	3	16. Niska zamożność lokalnej społeczności i niskie płace	2, 4, 6
17. Relatywna bliskość dużych ośrodków tj. Wrocław, Praga	7c	17. Niższy poziom przedsiębiorczości w porównaniu ze wskaźnikami wojewódzkimi	3
18. Wzrastająca aktywność mieszkańców i zwiększająca się ilość organizacji pozarządowych	5	18. Bariery mentalne przed podejmowaniem działalności przez osoby bezrobotne	2
19. Rozwijająca się infrastruktura społeczna: świetlice wiejskie, place	5	19. Niski dochód podatkowy gmin w stosunku do średniej wojewódzkiej	3
		20. Niewystarczająca aktywność społeczna mieszkańców	5
		21. Deficyt kompetencji liderów, wolontariatu i ngo	5

<p>zabaw, siłownie zewnętrzne, obiekty sportowe itp.</p> <p>20. Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców 4</p> <p>21. Wsparcie programu „Działaj Lokalnie” - inicjatyw organizacji pozarządowych i grup nieformalnych 5</p>		<p>pozyskujących środki</p> <p>22. Mała liczba osób młodych angażujących się w prace ngo 2</p> <p>23. Niedostateczna oferta zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów w nowopowstających miejscach aktywności społecznej (np. świetlice itp.) 5</p> <p>24. Duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej 6</p> <p>25. Odchodzenie od wielokulturowych tradycji 7a.9</p> <p>26. Niski poziom zaangażowania mieszkańców w decyzje w gminach i sołectwach 5</p> <p>27. Niski poziom świadomości ekologicznej w zakresie przyrody, ochrony środowiska i negatywnych zjawisk klimatycznych 7a.7</p> <p>28. Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii 7a.7</p> <p>29. Dekapitalizacja majątku firm 3</p> <p>30. Trudne warunki przyrodniczo - glebowe dla rolnictwa 7a.3, 7a.4, 7e</p> <p>31. Słabo rozwinięte usługi dla seniorów 1</p>	
SZANSE		ZAGROŻENIA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pozyskania środków na projekty z funduszy krajowych, europejskich i innych realizowane przez j.s.t, NGO, podmioty publiczne 2. Rosnący ruch turystyczny w regionie i wzrost zapotrzebowania na różne formy turystyki 3. Rejestracja produktów tradycyjnych i promocja marki „Kwiatu Lnu” 4. Wykorzystanie nowoczesnych technik przekazu w promocji regionu 5. Wzrost poziomu innowacyjności w obszarze przedsiębiorczości i społecznym 6. Modernizacja infrastruktury drogowej, kolejowej i droga S3 7. Wykorzystanie energii odnawialnych, dostęp do energii prosumenckiej 8. Wykorzystanie środków na wsparcie przedsiębiorczości i zatrudnienie w perspektywie 2014-2020 9. Obniżenie kosztów zatrudnienia 10. Pozyskanie nowych inwestorów i wykorzystanie wyznaczonych terenów pod inwestycje 11. Wykorzystanie potencjału wykształconego młodego pokolenia do rozwoju przedsiębiorczości 12. Współpraca transgraniczna w rozwoju usług 13. Rozwój rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa produktów z gospodarstw 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pogłębiające się zjawisko depopulacji związane ze spadkiem liczby mieszkańców i starzeniem się społeczeństwa 2. Bliskość lepiej rozwiniętej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i do uprawiania sportów zimowych w Czechach 3. Skomplikowane przepisy konserwatorskie i ograniczone fundusze na remonty zabytków 4. Problemy w zachowaniu ciągłości działań samorządowych w zakresie planów rozwojowych 5. Zanieczyszczenie środowiska niską emisją, zagrożenie powodziowe i negatywny wpływ zmian klimatycznych 6. Rozrastanie się szarej strefy w zakresie zatrudnienia 7. Skomplikowane procedury w aplikowaniu o środki pomocowe dla osób fizycznych i NGO pozyskiwaniu środków zewnętrznych 8. Niekorzystne przepisy dla rozwoju przedsiębiorstw 9. Globalizacja handlu - zanikający rynek lokalny produktów i usług 10. Zwiększające się ubóstwo społeczeństwa 11. Ubóstwo wśród osób zatrudnionych na umowy cywilnoprawne 		

rolnych

14. Zmiana stylu życia na bardziej ekologiczny

15. Realizacja strategii rozwoju gmin w powiązaniu z LSR LGD Kwiat Lnu

Rozdział V Cele i wskaźniki

Cele i przedsięwzięcia Lokalnej Strategii Rozwoju są odpowiedzią na diagnozę obszaru opierającą się na konsultacjach społecznych, doświadczeniach LGD i danych statystycznych oraz wynikłej z tej oceny analizy SWOT. Lokalna Strategia Rozwoju będzie realizować jeden cel ogólny, do którego przypisanych zostało trzy cele szczegółowe oraz osiem przedsięwzięć.

CEL główny: Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy oparty na wykorzystaniu zasobów obszaru z poszanowaniem środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu do 2022 (23)r.

1.1. Cel szczegółowy - Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie

Przedsięwzięcia:

- 1.1.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na potrzeby rekreacyjne i kulturowe
- 1.1.2. Rozwój infrastruktury turystycznej
- 1.1.3. Działania promujące region, markę regionu oraz produkty lokalne i turystyczne
- 1.1.4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

1.2. Cel szczegółowy - Aktywna, zintegrowana i świadoma ekologicznie społeczność lokalna

Przedsięwzięcia:

- 1.2.1. Działania rozwijające potencjał społeczności lokalnych i organizacji oraz edukacja przyrodnicza i klimatyczna
- 1.2.2. Funkcjonowanie LGD oraz włączenie mieszkańców we wdrażanie LSR

1.3 Cel szczegółowy - Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych

Przedsięwzięcia:

- 1.3.1. Wspieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w tym przez osoby z grupy defaworyzowanej określonej w LSR
- 1.3.2. Rozwijanie podmiotów gospodarczych w kluczowych branżach dla regionu

CEL OGÓLNY 1

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy oparty na wykorzystaniu zasobów obszaru z poszanowaniem środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym do 2022 (23)r.

Tak sformułowany cel bezpośrednio wynika z diagnozy, sformułowanych problemów rozwoju obszaru w trakcie konsultacji oraz analizy SWOT LGD Kwiat Lnu. Uczestnicy konsultacji wskazywali iż jedną z najważniejszych kwestii jest wykorzystanie specyficznych i niepowtarzalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i społecznych obszaru, które stanowią potencjał rozwojowy pod warunkiem ich zrównoważonego wykorzystania. Zrównoważony rozwój oznacza odpowiednio ukształtowane relacje pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko i podnoszeniem jakości życia z korzyścią dla obecnego pokolenia i bez uszczerbku dla przyszłych pokoleń. Cel ten odnosi się również do dwóch celów przekrojowych PROW 2014-2020 tj. ochrony środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym a w celu szczegółowym „Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych” jest również odniesienie do celu przekrojowego związanego z innowacyjnością. Wysoki priorytet dla tych kwestii w strategii podkreślają odpowiednie kryteria wyboru operacji związane właśnie z zastosowaniem rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym oraz innowacjom.

Wysoka ranga została również przypisana celowi szczegółowemu 1.3 związanemu z rozwojem przedsiębiorczości na obszarze LGD. Według uczestników konsultacji duży poziom bezrobocia, niedostateczna ilość miejsc pracy oraz migracje młodych w poszukiwaniu lepszych warunków życia powodują iż wsparcie zakładania podmiotów gospodarczych i rozwoju przedsiębiorczości to ważny kierunek poprawy warunków na rynku pracy, wsparcia osób bezrobotnych z obszarów wiejskich i zatrzymania tendencji migracyjnych. Cele szczegółowe 1.1 oraz 1.2 odnoszą się bezpośrednio do zidentyfikowanych problemów na obszarze LGD t.j braków związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych w miejscowościach, zwiększenia dbałości o dziedzictwo kulturowe oraz przyrodnicze i większego aktywizowania i integrowania społeczności lokalnych. Związki pomiędzy zidentyfikowanymi problemami, sformułowanymi celami i przedsięwzięciami oraz wskaźnikami ich osiągnięcia zostały przedstawione w tabeli matrycy logicznej.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1 Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie

Cel ten zwiera cztery uzupełniające się przedsięwzięcia związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej na potrzeby rekreacyjne i kulturowe – ten kierunek interwencji mocno akcentowali mieszkańcy w trakcie prowadzonych konsultacji wskazując na lokalne deficyty w tym zakresie. Kolejne przedsięwzięcie to rozwój infrastruktury

turystycznej powiązany bezpośrednio z przedsięwzięciem działania promujące region, markę regionu i produkty turystyczne oraz kolejne przedsięwzięcie zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego które będzie dodatkowo podnosić atrakcyjność turystyczną obszaru. Przedsięwzięcia te są komplementarne, wzajemnie uzupełniające się i zapewniają interwencję o przemyślanej sekwencji wzmacniającej potencjał turystyczny obszaru LGD. Kryteria wyboru operacji zapewnią dbałość o aspekty środowiskowe oraz innowacyjność w podejmowanych działaniach. Beneficjenci tych działań reprezentować będą sektor pozarządowy i samorządowy a grupami docelowymi będą mieszkańcy obszaru w tym grupy wymagające szczególnego wsparcia m in. dzieci, młodzież, seniorzy, przedsiębiorcy, turyści, osoby bezrobotne, przedsiębiorcy

1.1.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na potrzeby rekreacyjne i kulturowe w tym: zagospodarowanie centrów wsi, tworzenie miejsc integracji i spotkań, place zabaw, siłownie, boiska wielofunkcyjne, parki linowe, wioski tematyczne itp.

Działania niezbędne do podjęcia w tym zakresie, wynikające z diagnozy i słabych stron pozwolą rozwinąć infrastrukturę kulturową i rekreacyjną w miejscowościach na terenie których brakuje takiego zagospodarowania dodając atrakcyjności obszarowi i wpływając na podniesienie jakości życia mieszkańców. Przedsięwzięcie obejmuje infrastrukturę, która będzie bazą dla organizacji różnych form aktywności lokalnej umożliwiających rozwój pasji i integrujących mieszkańców. Jednocześnie są odpowiedzią na problemy, które zostały zidentyfikowane podczas spotkań z mieszkańcami i badaniach ankietowych. Aż 70% osób wskazało na niewystarczające zagospodarowanie przestrzeni publicznej w swoich miejscowościach a tylko 10% jest zadowolona z infrastruktury która jest dyspozycji. W trakcie konsultacji mieszkańcy podnosili takie problemy jak: niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w stosunku do potrzeb mieszkańców, słaba infrastruktura rekreacyjna, niewystarczająca liczba miejsc do integracji mieszkańców.

beneficjent: JST i NGO

rodzaj: konkurs, grant

1.1.2 Rozwój infrastruktury turystycznej w tym: tworzenie lub modernizacja tras turystycznych i rekreacyjnych (pieszych, konnych, rowerowych, rollkostrad, edukacyjnych, narciarskich, historycznych, kajakowych, itp.). Budowa lub przebudowa obiektów o charakterze turystycznym, punkty informacji turystycznej, mała infrastruktura turystyczna np. wiaty, ławki, miejsca postoju, miejsca widokowe, toalety ekologiczne itp. oraz ich monitoring. Mała infrastruktura miejsc edukacji przyrodniczej /np. ścieżek przyrodniczych/ oraz przygotowanie obiektów do pełnienia takich funkcji. Działania niezbędne do podjęcia w tym zakresie, wynikające ze słabych stron i diagnozy pozwolą na podniesienie standardu i atrakcyjności turystycznej obszaru wykorzystując jego walory położenia geograficznego. Dodatkowo pozwolą na zróżnicowanie oferty turystycznej poprawiając kompleksowość oferty co wpłynie na wzrost ruchu turystycznego i w konsekwencji na wzrost wskaźnika Schneidera. Potrzebę wzmocnienia turystyki jako obszaru generującego dochody i miejsca pracy pokazały głównie wywiady z mieszkańcami i wywiady fokusowe z przedsiębiorcami. 60% badanych wskazało na niewystarczającą liczbę różnego typu szlaków, tras i ścieżek, oraz niezadowolający stan i nierównomierne rozłożenie infrastruktury turystycznej i okolicy turystycznej, konieczność rewitalizacji szlaków i małej infrastruktury. Badanie fokusowe pokazało również, że ponad połowa (56%) osób zajmujących się turystyką jest chętna do współpracy partnerskiej na rzecz rozwoju turystyki.

beneficjent: JST i NGO, rodzaj: konkurs, grant

1.1.3 Działania promujące region, markę regionu oraz produkty lokalne i turystyczne w tym: promowanie i wyeksponowanie atrakcji turystycznych na obszarze LGD, oznakowanie obiektów zabytkowych, obiektów architektonicznych np. domów przysłupowo – szachulcowych, pomników przyrody, miejsc przyrodniczo cennych, obszarów Natura 2000 itd. Promocja regionu oraz oferty i produktów turystycznych w formie wydawnictw, publikacji, ekspozycji oraz przy wykorzystaniu internetu, portali społecznościowych, radia, TV, filmy promocyjne, materiały w j. polskim i wielojęzycznie. Opracowanie i wdrażanie marki, usług i produktów regionu Kwiat Lnu.

Działania niezbędne do podjęcia w tym zakresie, wynikające ze słabych stron i diagnozy, to zwiększenie rozpoznawalności obszaru LGD, promocja najważniejszych produktów i usług turystycznych (np.: obiektów, szlaków, atrakcji, walorów przyrodniczych itp.). Stworzenie jednolitej marki regionu, zidentyfikowania dóbr turystycznych i nadaniu im odpowiedniej jakości. Spotkania z mieszkańcami i grupą przedsiębiorców pokazały, że aż 80% osób widzi szansę rozwoju turystyki na naszym obszarze w sprawnej i jednolitej promocji wsparte opracowaną i wdrażaną marką usług i produktów Kwiatu Lnu. Działania te są komplementarne z przedsięwzięciami 1.1.2, 1.1.4.

beneficjent: JST i NGO, rodzaj: konkurs, projekty współpracy.

LGD planuje do realizacji 3 projekty współpracy w tym jeden międzynarodowy. Wszystkie będą wpisywały się w przedsięwzięcie 1.1.3.:

1 projekt współpracy (2016 – 2018) - międzynarodowy z partnerami z Czech, podpisane porozumienie 16.12.2015r. Główne założenia i cel to wzajemna promocja obszarów Lokalnych Grup Działania poprzez wielojęzyczne wydawnictwa turystyczne. Do projektu LGD Kwiat Lnu zaangażuje powstałe w wyniku wcześniejszego projektu współpracy miejsca informacji turystycznej, które będą zajmować się dystrybucją materiałów. W wyniku współpracy mają powstać 4 rodzaje wydawnictw turystycznych.

2 projekt współpracy (2019 – 2021) – główne założenia i cele: wypracowanie marki lokalnej, opracowania kryteriów marki, zasad przyznawania, system certyfikacji, identyfikacja produktów, produktów rolnych, rzemiosła, miejsc,

obiektów, usług na terenie każdego LGD, które potencjalnie są zainteresowane uczestnictwem w systemie marki, wymiana doświadczeń.

3 projekt współpracy (2019–2021) – główny cel to stworzenie wspólnego koszyka potraw jako produktu promującego nasz obszar. W ramach działań planuje się wyłonienie wyjątkowych potraw wykonanych z produktów regionalnych, które będą serwowane w lokalnych restauracjach i barach.

Szczegółowe wskaźniki dotyczące projektów współpracy zostały określone w Planie działania.

Zakres projektów współpracy ściśle wynika z analizy SWOT obszaru, z której wynika potrzeba opracowania jednej, wspólnej marki regionu, wzmocnienia promocji turystycznej regionu, produktów i usług lokalnych

1.1.4 Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w tym: remont, konserwacja, rewitalizacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków. Rozwój istniejących i tworzenie nowych miejsc prezentacji produktów lokalnych i rękodzieła, pamiątek i dziedzictwa historycznego np. galerii, skansenów, ekomuzeów, izb pamięci. Działania na rzecz zachowania krajobrazu kulturowego wsi, odtwarzanie i rewitalizacja alei, nasadzeń, detali przestrzeni wiejskiej oraz małych obiektów zabytkowych: krzyże, kapliczki, rzeźby itp. Działania niezbędne do podjęcia w tym zakresie, wynikające ze słabych stron i diagnozy, to utrzymanie obiektów zabytkowych i przyrodniczych w dobrym stanie, ich renowacja, konserwacja, rewitalizacja w celu zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego które jest niezaprzeczalnym skarbem obszaru. Zły stan zabytków nie generuje ruchu turystycznego i miejsc pracy w tym obszarze. Podczas spotkań z mieszkańcami i badań ankietowych 63% respondentów zwróciło uwagę na brak dbałości o zachowanie tego dziedzictwa oraz na możliwość podejmowania niektórych działań w ramach środków PROW.

beneficjent: JST i NGO,

rodzaj: konkurs, grant.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.2 Aktywna, zintegrowana i świadoma ekologicznie społeczność lokalna

Cel ten zawiera dwa uzupełniające się przedsięwzięcia tj.: działania rozwijające potencjał społeczności lokalnych i organizacji oraz edukacja przyrodnicza i klimatyczna oraz funkcjonowanie LGD i włączenie mieszkańców we wdrażanie LSR. To cel wspierający mocno oddolne projekty „miękkie” kierowane do grup o największych deficytach aktywizacji i edukacji tj. dzieci, młodzieży i seniorów, liderów, organizacji, wolontariatu. Wzmocnienie tych grup i większe włączenie w decyzje dotyczące LSR wpłynie na pełniejsze zaangażowanie społeczności lokalnych w planowanie projektów oraz ich wdrażanie w ramach strategii LSR. W celu 1.2 założono iż podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie środowiska, przyrody i klimatu będzie skutkowało podejmowaniem różnorodnych działań ekologicznych w skali lokalnej i może wpłynąć na łagodzenie zmian klimatycznych w dłuższej perspektywie co będzie również wpływać pozytywnie na realizację działań celu 1.1. tj. „Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie”.

1.2.1. Działania rozwijające potencjał społeczności lokalnych i organizacji oraz edukacja przyrodnicza i klimatyczna w tym: warsztaty i zajęcia prowadzone przede wszystkim w świetlicach dla dzieci, młodzieży i seniorów, tworzenie i rozwój kół zainteresowań, prowadzenie zajęć rekreacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia, „mobilne domy kultury” i „mobilne uniwersytety”, akcje i wydarzenia edukacyjne oraz kampanie w zakresie ochrony przyrody np. edukacja o miejscach przyrodniczo cennych i ochrony środowiska, postępowania z odpadami, niskiej emisji, edukacji o odnawialnych źródłach energii, łagodzenia zmian klimatycznych itp. w tym prowadzenie szkoleń, warsztatów, prelekcji, ulotki, foldery, strony internetowe. Działania niezbędne do podjęcia w tym zakresie, wynikające ze słabych stron i diagnozy, to budowanie i wzmocnienia kapitału społecznego i ich edukacja, szeroka mobilizacja mieszkańców, liderów lokalnych i organizacji pozarządowych do aktywnego działania na rzecz swojej społeczności. w badaniach prowadzonych przy opracowaniu LSR mieszkańcy źle oceniają aktywność społeczną i ofertę spędzania czasu wolnego, osoby niezadowolone stanowią ponad 60% badanych, bardzo zadowoleni stanowią w obu przypadkach zaledwie 8% respondentów. W trakcie focusów wskazywano również na słaby poziom wiedzy i świadomości dotyczącej wartości przyrodniczych obszaru oraz zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi, które mogą wpłynąć na utratę tych wartości. Stąd też w kryteriach wyboru będą premiowane aktywne działania w tym zakresie.

beneficjent: JST i NGO,

rodzaj: grant

1.2.2. Funkcjonowanie LGD oraz włączenie mieszkańców we wdrażanie LSR

Działanie realizowane będzie po podpisaniu umowy ramowej pomiędzy LGD a Urzędem Marszałkowskim. Służy wzmocnieniu kapitału społecznego obszaru poprzez zapewnienie finansowania niezbędnych kosztów działalności LGD (koszty bieżące i koszty aktywizacji/animacji). Dzięki temu przedsięwzięciu zapewniona zostanie prawidłowa realizacja strategii, tj. stworzone zostanie biuro LGD, zatrudniające niezbędnych pracowników, opłacone zostaną koszty podstawowej działalności (pensje, media, materiały biurowe itd.), a także zapewnione zostaną środki na realizację planu komunikacji ze społecznością lokalną (szkolenia, doradztwo, materiały promocyjne, publikacje, itd.). Działania w tym przedsięwzięciu będą się również koncentrować na zwiększeniu partycypacji mieszkańców w decyzjach dotyczących monitoringu i aktualizacji LSR które będą realizowane przy zaangażowaniu mieszkańców,

organizacji i samorządu. Słaby poziom partycypacji w decyzjach lokalnych został zidentyfikowany jako jedna z barier rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na obszarze LSR i jako słaba strona umieszczony w analizie SWOT.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.3 Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych

Cel szczegółowy 1.3 został zdefiniowany jako ramy dla działań pobudzających przedsiębiorczość na obszarze LGD Kwiat Lnu. W trakcie konsultacji społecznych oraz diagnozy potwierdziły się niekorzystne dane dotyczące wskaźników przedsiębiorczości, poziomu i struktury bezrobocia, niedostatecznej liczby miejsc pracy, słabych powiązań kształcenia zawodowego z rynkiem pracy. Konsekwencją tej sytuacji są wysoki poziom bezrobocia na obszarach wiejskich, migracje osób młodych w poszukiwaniu pracy, niska zamożność lokalnej społeczności zdefiniowane w analizie SWOT. Stąd też cel stawia na aktywizację podmiotów gospodarczych zakładanych przez osoby defaworyzowane na rynku pracy oraz rozwój miejsc pracy w już funkcjonujących przedsiębiorstwach w kluczowych dla obszaru branżach m.in.: turystyce, gastronomii, przetwórstwie lokalnym, usługi opiekuńcze. Ze względu na niski poziom innowacyjności preferowane będą operacje wdrażające na obszarze LGD nowy lub znacząco udoskonalony produkt, usługę, proces, organizację lub nowy sposób wykorzystania zasobów przyrodniczych, środowiskowych, historycznych kulturowych lub społecznych w podmiocie gospodarczym. Preferowane będą również operacje mające na względzie ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych.

1.3.1 Wspieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych (w tym przez osoby z grupy defaworyzowanej określonej tj. osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotne do 35 roku życia, bezrobotne zamieszkałe na wsi) w tym: rozwój obiektów turystyczno-noclegowych, obsługa ruchu turystycznego, gastronomia, usługi doradcze i konsultacyjne np. zakładanie działalności prawnej, księgowej, finansowej itp., przetwórstwo lokalne np. browar, działalność w zakresie wspierania rozwiązań ekologicznych, usługi opiekuńcze dla seniorów, osób niepełnosprawnych np. dom lub miejsce opieki czasowej lub całodobowej, usługi handlowe, usługi transportowe i motoryzacyjne. Działania niezbędne do podjęcia w tym zakresie, wynikające ze słabych stron i diagnozy, to zwiększenie ilości miejsc pracy i podwyższenie poziomu przedsiębiorczości m.in. przy wykorzystaniu walorów turystycznych obszaru. Z analizy danych wynika, że mieszkańcy najgorzej ocenili rynek pracy i zarobki, dane statystyczne potwierdzają, że na obszarze funkcjonuje stosunkowo niewiele firm, zarobki są niższe niż średnia w województwie i Polsce. Podczas spotkań 85% mieszkańców opowiedziało się za koniecznością interwencji w tym zakresie.

beneficjent: osoby fizyczne, grupy defaworyzowane;

rodzaj: konkurs – premia ryczałtowa

1.3.2 Rozwijanie podmiotów gospodarczych w kluczowych branżach dla regionu w tym: rozwój obiektów turystyczno-noclegowych, obsługa ruchu turystycznego, gastronomia, usługi doradcze i konsultacyjne np. zakładanie działalności prawnej, księgowej, finansowej itp., przetwórstwo lokalne np. browar, działalność w zakresie wspierania rozwiązań ekologicznych, usługi opiekuńcze dla seniorów, osób niepełnosprawnych np. dom lub miejsce opieki czasowej lub całodobowej, usługi handlowe, usługi transportowe i motoryzacyjne.

Działania niezbędne do podjęcia w tym zakresie, wynikające ze słabych stron i diagnozy, to m.in. zwiększenie ilości miejsc pracy, modernizacja firm, większe wykorzystanie położenia LGD na cele turystyczne pod kątem przedsiębiorczości. Na spotkaniach z biznesem oraz po przeanalizowaniu ankiet 95% respondentów wskazuje potrzebę wzmacniania lokalnego biznesu w celu poprawy warunków życia oraz ograniczeniu migracji m.in. osób do 35 roku życia.

beneficjent: przedsiębiorcy, rodzaj: konkurs

Intensywność pomocy: w przypadku operacji w ramach przedsięwzięcia 1.3.1 Wspieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w tym przez osoby z grupy defaworyzowanej określonej w LSR polegającego na podejmowaniu działalności gospodarczej LGD ustaliła wysokość pomocy na poziomie 75.000 zł. bez udziału wkładu własnego. Decyzja ta jest podyktowana trudną sytuacją społeczno-gospodarczą obszaru, problemami w pozyskaniu innych środków finansowych dla osób uruchamiających własne firmy i dużymi kosztami, które muszą ponieść osoby rozpoczynające działalność gospodarczą. Do ustalenia wysokości tej kwoty LGD wykorzystano dane historyczne, informacje pozyskane od lokalnych przedsiębiorców, osoby zainteresowane podjęciem działalności i informacje od lokalnych służb zatrudnienia. Intensywność pomocy w przypadku pozostałych działań została określona przez LGD na poziomie:

- 70% kosztów kwalifikowanych w przypadku operacji w zakresie przedsięwzięcia 1.3.2 Rozwijanie podmiotów gospodarczych w kluczowych branżach dla regionu Każdorazowo na etapie wyboru operacji LGD premiować będzie jednak operacje, w ramach których wnioskodawca przewidział wniesienie wkładu własnego wyższego niż wymagany.
- 63,63% kosztów kwalifikowanych w przypadku operacji realizowanych przez jednostki sektora finansów publicznych,
- 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku pozostałych typów operacji i wnioskodawców.

1.0	CEL OGÓLNY 1	Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy oparty na wykorzystaniu zasobów obszaru z poszanowaniem środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu do 2022 (23)r.				
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie				
1.2		Aktywna, zintegrowana i świadoma ekologicznie społeczność lokalna				
1.3		Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.0		Wzrost dochodów własnych gmin z podatków od osób fizycznych	%	32	37	Dane statystyczne GUS
		Wzrost poziomu kapitału społecznego - liczba zarejestrowanych organizacji w KRS	szt.	211	230	Dane statystyczne GUS
		Wzrost intensywności ruchu turystycznego	Wskaźnik Schneidera	63,5	70	Dane statystyczne GUS
		Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
w1.1		Liczba osób użytkujących miejsca przestrzeni publicznej	osoba	0	3000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
		Liczba osób użytkujących utworzone lub zmodernizowane trasy turystyczne	osoba	0	5000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
		Liczba użytkowników utworzonej, przebudowanej infrastruktury turystycznej	osoba	0	4000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
		Liczba osób poinformowanych o atrakcjach turystycznych	osoba	0	15000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
		Liczba usług i produktów certyfikowanych marką regionu Kwiatu Lnu	sztuka	0	20	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
		Liczba osób korzystających z miejsc objętych projektem	osób	0	1000	dane LGD
		Liczba osób korzystających z obiektów zabytkowych poddanych remontom, konserwacji, rewitalizacji	osoba	0	4000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
		Liczba osób odwiedzających miejsca prezentacji produktów lokalnych i dziedzictwa historycznego	osoba	0	3000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
		Liczba mieszkańców miejscowości, którzy skorzystali z miejsc odtwarzania i rewitalizacji krajobrazu kulturowego wsi	osoba	0	3000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
w1.2		Liczba osób uczestniczących w warsztatach	osoba	0	500	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

	Liczba osób biorących udział w akcjach/kampaniach/wydarzeniach	osoba	0	240	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach, szkoleniach informacyjno - konsultacyjnych	osoba	0	400	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba odbiorców promocji LGD i LSR	osoba	0	5000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Procent realizacji LSR	%	0	100	Dane LGD
W1.3	Liczba utworzonych miejsc pracy	sztuka	0	32	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					
			nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
					Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok		
1.1.1	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na potrzeby rekreacyjne i kulturowe	jst, ngo	Konkurs, grant	Liczba zagospodarowanych miejsc przestrzeni publicznej	sztuka	0	28	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.2	Rozwój infrastruktury turystycznej	jst, ngo	Konkurs, grant	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych tras turystycznych	Sztuka	0	4	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba utworzonych, przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej	Sztuka	0	13	
1.1.3	Działania promujące region, markę regionu oraz produkty lokalne i turystyczne	ngo, jst, LGD	Konkurs	Liczba wyeksponowanych atrakcji /obiektów turystycznych	sztuka	0	80	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba rodzajów promocji	sztuka	0	4	
			Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych konferencji partnerskich w ramach projektu międzynarodowego	sztuka	0	1	Dane LGD
				Liczba zrealizowanych rodzajów wydawnictw w ramach projektu międzynarodowego	rodzaj	0	4	

				Liczba wizyt studyjnych u partnerów czeskich	sztuka	0	1	
			Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych konferencji pn. Marka Lokalna	sztuka	0	1	
				Liczba szkoleń dot. metod pracy z potencjalnymi uczestnikami marki	sztuka	0	1	
				Liczba szkoleń/spotkań dot. marki	sztuka	0	3	
				Liczba spotkań dot. wymiany doświadczeń	sztuka	0	3	
				Opracowanie strategii wprowadzania na rynek marki lokalnej	sztuka	0	1	
				Liczba wypracowanych marek lokalnych	sztuka	0	1	
				Liczba zrealizowanych rodzajów wydawnictw i promocji	rodzaj	0	1	
				Liczba zrealizowanych wizyt studyjnych	sztuka	0	1	
				Projekt współpracy	Powstanie szlaku kulinarnego Koszyk Dolnośląskich Smaków	sztuk	0	1
			Kampania promocyjna kulinarnego szlaku Koszyk Dolnośląskich Smaków		sztuka	0	1	
1.1.4	Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	jst, ngo	Konkurs, grant	Liczba obiektów zabytkowych poddanych remontom, konserwacji, rewitalizacji	sztuka	0	4	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba miejsc prezentacji produktów lokalnych i dziedzictwa historycznego	sztuka	0	6	
				Liczba miejsc odtwarzania i rewitalizacji krajobrazu kulturowego wsi	sztuka	0	10	
1.1.5	Działania rozwijające potencjał społeczności lokalnych i organizacji oraz edukacja przyrodnicza i klimatyczna	ngo, jst	Grant	Liczba przeprowadzonych warsztatów	Sztuka	0	24	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba akcji/kampanii/wydarzeń/szkoleń w zakresie edukacji przyrodniczej i klimatycznej	Sztuka	0	24	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

1.1.6	Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania oraz włączenie mieszkańców we wdrażanie LSR	LGD	Aktywizacja i koszty bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	Sztuka	0	100	Dane LGD
				Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodzień	0	400	
				Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	osoba	0	500	
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	sztuk	0	40	
				Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR	sztuk	0	10	
				Liczba stron internetowych LGD	sztuk	0	1	
				Liczba ogłoszeń w prasie	sztuk	0	15	
				Liczba rodzajów wydanych materiałów informacyjnych (plakaty, Głos Lidera, biuletyn)	rodzaj	0	19	
				Liczba miesięcy funkcjonowania biura w tym: zatrudnienie pracowników oraz usługi i zadania związane z pracą biura i realizacją LSR	miesiąc	0	86	
1.1.7	Wspieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w tym przez osoby z grupy defaworyzowanej określonej w LSR	Osoby fizyczne w tym osoby defaworyzowane	Konkurs – premia ryczałtowa	Liczba nowo utworzonych firm	Sztuka	0	16	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba nowo utworzonych firm przez osoby z grupy defaworyzowanej	Sztuka	0	8	
1.1.8	Rozwijanie podmiotów gospodarczych w	Przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba rozwiniętych przedsiębiorstw	Sztuka	0	8	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

	kluczowych branżach dla regionu							
Suma								

Tabela 15. Cele i wskaźniki

PROBLEM/ WYZWANIE	CEL OGÓLNY	CEL SZCZEGÓŁOWY	PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIE	PRODUKTY	REZULTATY	ODDZIAŁYWANIE	CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE
<ul style="list-style-type: none"> Zły stan wielu zabytków, starej zabudowy, zaniedbane parki wiejskie Słaba infrastruktura i zagospodarowanie szlaków, miejsc atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w stosunku do potrzeb lokalnych Słabo rozwinięte punkty informacji turystycznej Słaba promocja turystyczna regionu, produktów i usług lokalnych Brak opracowanej 	<p>1. Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy oparty na wykorzystaniu zasobów obszaru z poszanowaniem środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym</p> <p>Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu do 2022 (23)r.</p>	<p>1.1. Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie</p>	1.1.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na potrzeby rekreacyjne i kulturowe	Liczba zagospodarowanych miejsc przestrzeni publicznej-28	Liczba osób użytkujących miejsca przestrzeni publicznej - 3000	<p>1) Wzrost dochodów własnych gmin z podatków od osób fizycznych</p> <p>2) Wzrost poziomu kapitału społecznego - liczba zarejestrowanych organizacji w KRS</p> <p>3) Wzrost intensywności ruchu turystycznego</p>	<p>(+) wzrost zainteresowania turystyką krajową</p> <p>(-) niebezpiecznie rosnące zadłużenie gmin wykorzystujących środki zewnętrzne</p>
			1.1.2. Rozwój infrastruktury turystycznej	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych tras turystycznych - 4	Liczba osób użytkujących utworzone lub zmodernizowane trasy turystyczne - 5000		
			1.1.3. Działania promujące region, markę regionu oraz produkty lokalne i turystyczne	Liczba utworzonych, przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej - 13	Liczba użytkowników utworzonej, przebudowanej infrastruktury turystycznej - 4000		
				Liczba wyeksponowanych atrakcji /obiektów turystycznych - 80	Liczba osób poinformowanych o atrakcjach turystycznych - 15000		
				Liczba rodzajów			

				Powstanie szlaku kulinarnego Koszyk Dolnośląskich Smaków - 1	Liczba osób korzystających z miejsc objętych projektem - 1000	
				Kampania promocyjna kulinarnego szlaku Koszyk Dolnośląskich Smaków- 1		
			1.1.4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Liczba obiektów zabytkowych poddanych remontom, konserwacji, rewitalizacji- 4	Liczba osób korzystających z obiektów zabytkowych poddanych remontom, konserwacji, rewitalizacji - 4000	
				Liczba miejsc prezentacji produktów lokalnych i dziedzictwa historycznego - 6	Liczba osób odwiedzających miejsca prezentacji produktów lokalnych i dziedzictwa historycznego - 3000	
				Liczba miejsc odtwarzania i rewitalizacji krajobrazu kulturowego wsi – 10	Liczba mieszkańców miejscowości, którzy skorzystali z miejsc odtwarzania i rewitalizacji krajobrazu kulturowego wsi - 400	
		1.2. Aktywna, zintegrowana i świadoma ekologicznie	1.2.1 Działania rozwijające potencjał społeczności	Liczba przeprowadzonych warsztatów - 24	Liczba osób uczestniczących w warsztatach - 500	
				Liczba	Liczba osób	
• Niewystarczająca aktywność społeczna						(+) duże zainteresowanie ngo dotacjami (-) ryzyko nie

<p>mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> Deficyt kompetencji liderów, wolontariatu i ngo pozyskujących środki Niedostateczna oferta zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów w nowopowstających miejscach aktywności społecznej (np. świetlice itp.) Odchodzenie od wielokulturowych tradycji Niski poziom zaangażowania mieszkańców w decyzje w gminach i sołectwach Niski poziom świadomości ekologicznej w zakresie przyrody, ochrony środowiska i negatywnych zjawisk klimatycznych Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii Mała liczba osób młodych 		społeczność lokalna	lokalnych i organizacji oraz edukacja przyrodnicza i klimatyczna	akcji/kampanii/wydarzeń/ Szkoleń w zakresie edukacji przyrodniczej i klimatycznej - 24	biorących udział w akcjach/kampaniach/ wydarzeniach - 240	wywiązania się z umowy przyznania pomocy	
			1.2.2. Funkcjonowanie LGD oraz włączenie mieszkańców we wdrażanie LSR	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD - 100	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach, szkoleniach informacyjno – konsultacyjnych – 400		
				Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD - 400			
				Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa - 500			
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami – 40			
				Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR - 10			Liczba odbiorców promocji LGD i LSR - 5000
				Liczba stron internetowych LGD - 1			
				Liczba ogłoszeń w prasie - 15			
				Liczba rodzajów materiałów informacyjnych (plakaty, Głos Lidera, biuletyn) -19			
				Liczba miesięcy funkcjonowania biura w tym: zatrudnienie pracowników oraz			

angażujących się w prace ngo				usługi i zadania związane z pracą biura i realizacją LSR – 86				
<ul style="list-style-type: none"> • Trudne warunki przyrodniczo - glebowe dla rolnictwa • Słaba komunikacja lokalna /publiczna/ pomiędzy miejscowościami w gminach i regionie • Niewystarczająco rozwinięta branża turystyczno-gastronomiczna • Wyższy stopień bezrobocia w porównaniu do średniej wojewódzkiej • Kształcenie zawodowe słabo powiązane z rynkiem pracy • Niedostateczna ilość miejsc pracy na lokalnym rynku • Niska zamożność lokalnej społeczności i niskie płace • Migracja osób w poszukiwaniu lepszych warunków życia 		1.3. Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych	1.3.1. wspieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w tym przez osoby z grupy defaworyzowanej określonej w LSR	Liczba nowo utworzonych firm – 16	Liczba utworzonych miejsc pracy - 32		(+)	
				Liczba nowoutworzonych firm przez osoby defowaryzowane – 8				
			1.3.2. Rozwijanie podmiotów gospodarczych w kluczowych branżach dla regionu	Liczba rozwiniętych przedsiębiorstw - 8				
							(-) trudny rodzaj beneficjentów do których w szczególności kierowane jest wsparcie, czyli osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	

<ul style="list-style-type: none"> • Duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej • Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii • Niski poziom świadomości ekologicznej w zakresie przyrody, ochrony środowiska i negatywnych zjawisk klimatycznych • Bariery mentalne przed podejmowaniem działalności przez osoby bezrobotne • Słabo rozwinięte usługi dla seniorów • Niższy poziom przedsiębiorczości w porównaniu ze wskaźnikami wojewódzkimi 							
---	--	--	--	--	--	--	--

Tabela 16. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Rozdział VI Sposób oceny i wyboru operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Zestaw procedur został wypracowany przez pracowników biura w konsultacji z członkami Zarządu. Następnie zostały zaprezentowane członkom Rady i grupie roboczej. W wyniku dyskusji i propozycji zmian ustalono ostateczne procedury. Tak przygotowane procedury zostały pozytywnie zaopiniowane przez Zarząd, Radę i Walne Zebranie Członków. Opracowując regulaminy i procedury przyjęto zasadę, że niezależnie od ich treści LGD obowiązują przepisy prawa unijnego i krajowego, w których niejednokrotnie określono terminy, schemat i sposób postępowania w trakcie prowadzonych konkursów. Stąd wewnętrzne przepisy stowarzyszenia odnoszą się bezpośrednio w kwestii np. stosowanych terminów do obowiązujących przepisów prawa.

Przez cały okres wdrażania strategii będą one udostępniane do wiadomości publicznej w biurze, na stronie internetowej LGD oraz omawiane w trakcie spotkań informacyjnych i szkoleń dla potencjalnych wnioskodawców. LGD opracowała je z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawnych i wytycznych dotyczących instrumentu RLKS oraz dołożyła wszelkich starań, aby procedury oceny i wyboru operacji były niedyskryminujące, przejrzyste i niebudzące wątpliwości ze strony wnioskodawców, grantobiorców oraz wszelkich instytucji zaangażowanych w proces wdrażania strategii. Jednocześnie należy podkreślić, że LGD zależy na wybraniu projektów, które w jak największej mierze pozwolą na osiągnięcie przyjętych w strategii założeń. Główne cele i założenia przyjętych procedur to zapewnienie wyboru operacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, pozwalających na możliwie pełne osiągnięcie zakładanych wskaźników strategii, przy zachowaniu zasady efektywności ekonomicznej (maksymalne efekty przy minimalnym niezbędnym nakładzie finansowym) i szerokiej mobilizacji lokalnych zasobów. Dla zachowania jednolitego podejścia do realizacji zadań przez LGD oraz określenia czytelnych zasad dla wnioskodawców i grantobiorców LGD stosuje podobne zasady ogłaszania naborów wniosków do operacji i projektów grantowych. Różnice wynikają z obowiązujących przepisów prawa.

Do czasu zakończenia prowadzonego naboru pracownicy biura LGD prowadzą nieodpłatne usługi doradcze i szkoleniowe dla potencjalnych wnioskodawców. LGD wysoko premiuje wnioskodawców, którzy uczestniczyli w szkoleniach lub/i indywidualnym doradztwie świadczonym w biurze. Wnioski o przyznanie pomocy składane będą bezpośrednio do LGD, pod adresem wskazanym w ogłoszeniu o naborze w terminie wskazanym w ogłoszeniu. LGD wskazała w procedurach wyboru operacji zasady wycofania wniosku i zasady obsługi wycofania wniosku.

Po zakończeniu naboru następuje ocena wniosków na operacje lub wniosków na powierzenie grantu. Ocena jest dokonywana przez Radę poprzez przygotowane 4 karty oceny: wstępnej, zgodności z PROW, zgodności z LSR i kryteriami wyboru. Oceny wstępnej i zgodności z PROW zgodnie z opracowanymi kartami dokona 3 członków Rady, wskazanych przez Przewodniczącego Rady, u których nie zachodzi konflikt interesu. Operacja lub wniosek o powierzenie grantu otrzymuje pozytywną ocenę wstępną i zgodności z PROW, jeśli min. 2 członków Rady dokonujących oceny zaznaczyło wszystkie pola „TAK” w karcie/lub „NIE DOTYCZY”. Operacje i wnioski o powierzenie grantu, które nie spełniają warunków zgodności z oceną wstępną i nie są zgodne z programem PROW nie podlegają ocenie zgodności z LSR i wyborowi. Decyzja w tej sprawie zostaje podjęta przez Radę z zachowaniem śladu rewizyjnego. Kolejną oceną wniosków, które przeszły pozytywną weryfikację wstępną i zgodności z Programem PROW jest ocena zgodności z LSR. Ocena jest dokonywana przez wszystkich członków Rady, którzy podpisali (w wersji papierowej lub elektronicznej) do każdej operacji z osobna deklaracje bezstronności, które są traktowane jako oświadczenie o przystąpieniu do oceny danego projektu. Nie podpisanie stosownej deklaracji jest wyłączeniem członka Rady z oceny. Treść poszczególnych deklaracji zostanie zweryfikowana przez Przewodniczącego Rady (lub jego zastępcę) z informacjami zawartymi w rejestrze interesów członków Rady, pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/poszczególnymi projektami, który prowadzony będzie przez LGD (w celu zapewnienia bezstronnej i rzetelnej oceny). Członkowie Rady, dokonujący oceny danego projektu, sprawdzają go pod kątem zgodności z LSR oraz kryteriami wyboru stosowanymi przez LGD w danym przedsięwzięciu. Liczba punktów podawana jest z dokładnością dwóch miejsc po przecinku, z zachowaniem matematycznych zasad zaokrągleń. W przypadku uzyskania jednakowej ilości punktów przez dwie lub więcej operacji ich kolejność na liście operacji zostanie ustalona poprzez:

- porównanie ilości punktów uzyskanych przez poszczególne operacje w pierwszym kryterium rozstrzygającym (wskazanym na liście kryteriów dla danego przedsięwzięcia) – operacja, która uzyskała więcej punktów w ramach danego kryterium otrzyma wyższe miejsce na liście operacji; jeśli ilość zdobytych punktów w ramach pierwszego kryterium rozstrzygającego będzie równa LGD przeprowadzi analizę w ramach drugiego kryterium rozstrzygającego (wskazanego na liście kryteriów dla danego przedsięwzięcia)
- jeżeli ustalenie kolejności operacji w oparciu o kryteria rozstrzygające nie było możliwe (dwie lub więcej operacji uzyskały identyczny wynik w dwóch kryteriach rozstrzygających) to o kolejności na liście operacji decyduje wcześniejsza data i godzina złożenia wniosku (wniosek ma nadany wcześniejszy numer).

Nad prawidłowością przebiegu procesu oceny i wyboru, poprawnością dokumentacji i zgodnością formalną czuwać będzie Przewodniczący Rady (lub jego zastępca), wspierany w tych czynnościach przez pracowników biura LGD.

W przypadku wystąpienia skrajnych ocen członków Rady w ramach kryteriów wyboru Przewodniczący (lub jego zastępca) zwróci uwagę na ten fakt odpowiednim członkom Rady i poprosi o ponowną weryfikację poprawności przyznania punktów. Jeśli któryś z członków podtrzyma swoją decyzję, powodującą rozbieżność w punktacji, konieczne będzie załączenie do karty oceny jego pisemnego uzasadnienia podjętej decyzji.

W trakcie procesu oceny Rada LGD dokonuje ustalenia kwoty wsparcia w sposób szczegółowo określonych w stosowanych procedurach.

Decyzja dotycząca wyboru operacji i grantów podejmowana jest przez wszystkich członków Rady. Należy podkreślić, że w trakcie podejmowania uchwały członkowie Rady, którym nie powierzono oceny poszczególnych wniosków nie mogą zmienić ich oceny. W ten sposób zapewniona jest zasada, że wnioski oceniane są przez osoby bezstronne, które reprezentują różne sektory i grupy interesów, przy jednoczesnym usprawnieniu całego procesu wyboru.

Informacja o wynikach oceny przekazywana jest wnioskodawcom w zakresie i terminie określonym w przepisach prawa krajowego. Następnie procedury wyboru i oceny operacji oraz grantów zakładają prawo wnioskodawcy do wniesienia odpowiednio protestu i odwołania od podjętej decyzji. Ich rozpatrzenie odbywa się w terminach określonych w procedurach i przepisach prawa. Po rozpatrzeniu odwołań w procedurze wyboru grantów dokumentacja z całości wyboru jest przekazywana do SW. Po otrzymaniu pozytywnej opinii z SW LGD zaprasza podmioty wybrane do powierzenia grantu do podpisania stosownej umowy. W przypadku konkursu dotyczącego naboru operacji dokumentacja konkursowa przekazywana jest do samorządu województwa celem dalszej weryfikacji i podpisania umowy bezpośrednio z wnioskodawcami.

Podmiotom realizującym zadania wynikające z projektu grantowego świadczone są nieodpłatne usługi doradcze i szkoleniowe dotyczące prawidłowego realizowania i rozliczania grantu. Procedura grantowa zakłada, że każdy realizowany grant podlegać będzie kontroli monitorującej. Zakłada ona również przeprowadzanie doraźnych kontroli u grantobiorców, wobec których zachodzi uzasadnione podejrzenie o wykorzystaniu grantów niezgodnie z przeznaczeniem.

Płatności wynikające z umów o powierzeniu grantów wypłacane mogą być w ratach, jako zaliczka, po podpisaniu umowy i na zakończenie realizacji grantu, pod warunkiem zatwierdzenia sprawozdania z realizacji powierzonego grantu oraz otrzymania przez LGD środków pieniężnych na wdrażanego projektu grantowego.

W przypadku konkursów dotyczących naboru operacji procedura kończy się z przekazaniem dokumentacji konkursowej do samorządu województwa, niemniej jednak podmioty realizujące operacje mogą liczyć na nieodpłatne wsparcie doradcze związane z prawidłowym ich wdrażaniem oraz rozliczeniem.

Protokoły z posiedzeń Rady Programowej publikowane są na stronie Internetowej LGD oraz udostępniane w jego siedzibie przy jednoczesnym zachowaniu zasadny ograniczenia dostępu do danych podlegających ochronie ze względu na zawarte dane osobowe lub informacje objęte tajemnicą.

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Kryteria wyboru operacji były wypracowywane podczas całego procesu tworzenia LSR. Propozycje poszczególnych kryteriów były konsultowane podczas pracy grupy roboczej a także zostały umieszczone na stronie www w celu konsultacji ze społecznością lokalną. Ostatecznie zespół zaangażowany w prace nad LSR wypracował kryteria odnoszące się do poszczególnych przedsięwzięć. Kryteria przyjęte przez grupę zostały precyzyjnie określone, tak, aby sposób przyznawania punktów nie budził żadnych wątpliwości. LGD umieściła w opisie kryteriów szczegółowe definicje, zakresy i sposoby punktacji. Jednocześnie bezpośrednio wynikają one z przeprowadzonej diagnozy obszaru, analizy SWOT, przyjętych celów oraz zakładanych wskaźników realizacji strategii. Kryteria wyboru pozwolą LGD wyselekcjonować operacje, które odpowiadają na najważniejsze problemy obszaru i zapewniają najlepszy sposób ich rozwiązania. Wśród stosowanych kryteriów wyboru znalazły się takie, których stosowanie wynika z przepisów związanych z PROW 2014-2020, są rekomendowane w Programie lub wynikają z dotychczasowych dobrych praktyk w tym zakresie. LGD planuje premiować m.in. operacje generujące jak najwięcej miejsc pracy, projekty skierowane w kierunku rozwoju i promocji turystyki, wsparcie grup de faworyzowanych, a w przypadku operacji z zakresu infrastruktury – projekty realizowane w miejscowościach do 5 tysięcy mieszkańców. Dodatkowo LGD przewidziała kryteria odnoszące się bezpośrednio do wskaźników produktu i rezultatu

Z wnioskiem o zmianę kryteriów wyboru wraz z uzasadnieniem mogą wystąpić: członkowie Rady, Zarządu lub występujących łącznie w formie pisemnej 15 członków LGD. Propozycje nowych kryteriów wyboru publikowane są na stronie Internetowej w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych. Uwzględniając konsultacje Zarząd we współpracy z przedstawicielami Rady przygotowuje propozycję nowych kryteriów i przedstawi na najbliższym Walnym Zebraniu do akceptacji. Następnie biuro LGD przygotowuje karty oceny z nowymi kryteriami i przekaże do akceptacji SW. Zmienione kryteria będą obowiązywać od dnia akceptacji SW i zostaną wprowadzone do aplikacji.

Kryteria wyboru grantów i operacji są różne dla poszczególnych przedsięwzięć. W poniższej tabeli wskazano kryteria przypisane do przedsięwzięcia wraz z podaniem zdiagnozowanego problemu i uzasadnieniem.

Tabela 17. Opis kryteriów

Nazwa kryterium	Przedsię wzięcie	Zdiagnozowany problem	Uzasadnienie
Operacja przyczyniająca się do rozwoju infrastruktury obszaru LGD Kwiat Lnu	1.1.1 1.1.2 1.1.4	Słaba infrastruktura i zagospodarowanie szlaków, miejsc atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w stosunku do potrzeb lokalnych Zły stan wielu zabytków, starej zabudowy, zaniedbane parki wiejskie	W ramach kryterium preferowane będą inwestycje, które przyczyniają się do uatrakcyjnienia oferty turystycznej oraz zwiększenia ruchu turystycznego. Jest to rodzaj inwestycji najwyższej premii z uwagi niewystarczającą ilość tej infrastruktury i jej niezadawalający stan. Ponadto będą preferowane inwestycje rekreacyjne i kulturowe służące mieszkańcom do rozwoju społecznego. Działania na rzecz ochrony i zachowania zabytków, które są szczególnie ważne na naszym obszarze. Wskazują wyjątkowość miejsca i przyciągają turystów. Kryterium odnosi się bezpośrednio do osiągnięcia wskaźnika: liczba zagospodarowania miejsc przestrzeni publicznej oraz liczba osób użytkujących miejsca przestrzeni publicznej
Operacja przyczynia się bezpośrednio do zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru LGD Kwiat Lnu	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.2.1	Słaba infrastruktura i zagospodarowanie szlaków, miejsc atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w stosunku do potrzeb lokalnych Konieczność rewitalizacji szlaków i małej infrastruktury turystycznej ze względu na ich zużycie	W ramach kryterium preferowana będzie mała infrastruktura, służąca turystom. np. są zlokalizowane na szlaku turystycznym i mają charakter otwarty, a każdy potencjalny turysta może z nich skorzystać. Jest to rodzaj inwestycji najwyższej premii z uwagi na niedostateczną ilość małej infrastruktury turystycznej i jej niezadawalający stan. Kryterium odnosi się bezpośrednio do osiągnięcia wskaźników: liczba utworzonych lub zmodernizowanych tras turystycznych, liczba utworzonych, przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, liczba osób użytkujących utworzone lub zmodernizowane trasy turystyczne, liczba użytkowników utworzonej, przebudowanej infrastruktury turystycznej
Oparcie operacji na lokalnych wartościach i zasobach	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.2.1	Zły stan wielu zabytków, starej zabudowy, zaniedbane parki wiejskie, Odchodzenie od wielokulturowych tradycji Niski poziom świadomości ekologicznej w zakresie przyrody, ochrony środowiska i negatywnych zjawisk klimatycznych Niewystarczająca aktywność społeczna mieszkańców	W ramach kryterium preferowane będzie wykorzystanie lokalnych wartości i zasobów przyrodniczych, kulturowych lub historycznych. Jest to kryterium dla projektów grantowych, gdzie będzie największe zaangażowanie mieszkańców w działania. To kryterium przyczyni się do zwiększenia wiedzy i wykorzystania zdiagnozowanego potencjału, bogatych walorów, lokalnych zasobów i tradycji. Kryterium odnosi się bezpośrednio do: Liczba osób korzystających z obiektów zabytkowych poddanych remontom, konserwacji, rewitalizacji Liczba osób odwiedzających miejsca prezentacji produktów lokalnych i dziedzictwa historycznego, Liczba mieszkańców miejscowości, którzy skorzystali z miejsc odtwarzania i rewitalizacji krajobrazu kulturowego wsi, Liczba obiektów zabytkowych poddanych remontom, konserwacji, rewitalizacji, liczba miejsc prezentacji produktów lokalnych i dziedzictwa historycznego, Liczba miejsc odtwarzania i rewitalizacji krajobrazu kulturowego wsi.

Adekwatność infrastruktury do potrzeb społecznych i planów	1.1.1 1.1.2 1.1.4 1.2.1	Niski poziom zaangażowania mieszkańców w decyzje w gminach i sołectwach	W ramach kryterium preferowane będą zadania infrastrukturalne, które realizowane w ramach grantów, są ujęte w dokumentach strategicznych gminy lub sołectwa. Preferencja dotyczy również infrastruktury, której zadania było poddane konsultacjom społecznych oraz zaangażują partnerów z różnych sektorów i wolontariuszy ze społeczności lokalnej. Jest to kryterium do projektów grantowych i pozwala wybrać najlepsze pomysły, które zaakceptowali mieszkańcy.
Adekwatność działania do potrzeb promocji obszaru	1.1.3	Słaba promocja turystyczna regionu, produktów i usług lokalnych Słabe wyeksponowanie i oznakowanie atrakcji turystycznych, przyrodniczych, kulturowych	W tym miejscu preferowane będą działania związane z promocją obszaru, które są zapisane w dokumentach lokalnych jako szczególnie istotne dla rozwoju turystyki. Spełnienie tego kryterium odnosić się będzie do wskaźników: Liczba osób poinformowanych o atrakcjach turystycznych, liczba wyeksponowanych atrakcji /obiektów turystycznych, liczba rodzajów promocji
Rozszerzenie inwestycyjnego charakteru operacji o inne działania	1.1.1 1.1.2 1.1.4 1.2.1	Niski poziom zaangażowania mieszkańców w decyzje w gminach i sołectwach Niewystarczająca aktywność społeczna mieszkańców	W ramach kryterium preferowane będą działania dodatkowe „miękkie”, które będą realizowane przy działaniach infrastrukturalnych. Działania „miękkie” to działania nieinwestycyjne, obejmujące dodatkowe wydarzenia lub działania o charakterze integrującym społeczność lokalną np.: społecznym, kulturalnym, sportowym, itp. zorganizowane dodatkowo w ramach operacji realizującej infrastrukturę Jest to kryterium do projektów grantowych i pozwala wybrać najlepsze pomysły, które pokazują zaangażowanie mieszkańców.
Udział w operacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	1.1.1 1.1.2 1.1.4 1.2.1	Niedostateczna oferta zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów w nowopowstających miejscach aktywności społecznej (np. świetlice itp.)	W ramach kryterium preferowane będą działania w ramach grantów , które angażują osoby zagrożone wykluczeniem społecznym tj. seniorów, dzieci i młodzież. kryterium odnosi się do osiągnięcia wskaźników: Liczba przeprowadzonych warsztatów, Liczba akcji/kampanii/wydarzeń/szkożeń w zakresie edukacji przyrodniczej i klimatycznej, Liczba osób uczestniczących w warsztatach, Liczba osób biorących udział w akcjach/kampaniach/wydarzeniach
Siedziba Wnioskodawcy	1.1.1 1.1.2 1.1.4 1.2.1	Niewystarczająca aktywność społeczna mieszkańców	Kryterium preferuje wnioskodawcę, który ma swoją siedzibę na obszarze miejscowości lub gminy, której dotyczy lokalizacja operacji. Najwyżej ocenia się organizację z miejscowości, co wspiera budowanie kapitału społecznego oraz włączenie społeczne lokalnych organizacji i motywuje do zakładania małych organizacji na wsiach. Realizacja w ramach grantów.
Liczba mieszkańców miejscowości, w której realizowana jest operacja	1.1.1 1.1.2 1.1.4 1.2.1 1.1.3	Zapis wyniku z obowiązku w Programie PROW.	Kryterium preferuje operacje realizowana w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturowej na terenie miejscowości zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców - obowiązkowe w PROW.

Zakres uruchamianej / rozwijanej działalności przyczynia się do rozwoju gospodarczego w kierunkach wskazanych w LSR	1.3.1 1.3.2	<p>Niewystarczająco rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna</p> <p>Niższy poziom przedsiębiorczości w porównaniu ze wskaźnikami wojewódzkimi.</p> <p>Bariery mentalne przed podejmowaniem działalności przez osoby bezrobotne</p> <p>Trudne warunki przyrodniczo - glebowe dla rolnictwa</p> <p>Słaba komunikacja lokalna /publiczna, pomiędzy miejscowościami w gminach i regionie</p> <p>Niedostateczna ilość miejsc pracy na lokalnym rynku</p>	<p>Kryterium stosowane przy zakładaniu i rozwijaniu działalności promuje zakres uruchamianej działalności, który przyczynia się do rozwoju gospodarczego w kierunkach wskazanych jako ważne w LSR dla obszaru LGD. Za ważne dla dalszego rozwoju obszaru LGD w dokumencie strategicznym jakim jest LSR na lata 2014-2020 uznano turystykę oraz zmniejszenie bezrobocia zatem pogrupowano rodzaje działalności na następujące zakresy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usługi związane z obsługą ruchu turystycznego 2. Działalność związana z zakwaterowaniem, gastronomią 3. Działalność oparta na produktach lokalnych 4. Usługi skierowane do seniorów <p>Kryterium odnosi się do wskaźników: Liczba nowych lub rozwiniętych firm</p>
Status wnioskodawcy na rynku pracy	1.3.1	<p>Wyższy stopień bezrobocia w porównaniu do średniej wojewódzkiej</p> <p>Migracja osób w poszukiwaniu lepszych warunków życia</p>	<p>Kryterium stosowane przy wyborze operacji dotyczącej uruchomienia działalności.</p> <p>Kryterium preferuje osoby z grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR jako: osoby bezrobotne i dodatkowo: bezrobotne długotrwale; bezrobotne do 35rż; bezrobotne zamieszkałe na wsi. Weryfikacja kryterium przeprowadzana będzie na podstawie zaświadczenia z PUP. Kryterium odnosi się bezpośrednio do osiągnięcia wskaźnika: liczba nowoutworzonych firm przez osoby defaworyzowane</p>
Wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy programu dla określonego wnioskodawcy	1.3.2	Zapis wyniku z preferencji w dokumentach programowych.	<p>Kryterium stosowane przy wyborze operacji dotyczącej rozwijania działalności.</p> <p>W ramach kryterium preferowane będą operacje, w których wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy programu dla określonego wnioskodawcy. Kryterium odnosi się do wskaźnika: liczba rozwiniętych przedsiębiorstw, liczba utworzonych miejsc pracy</p>
Doświadczenie wnioskodawcy	1.3.1	Niższy poziom przedsiębiorczości w porównaniu ze wskaźnikami wojewódzkimi.	<p>Kryterium stosowane przy wyborze operacji dotyczącej podejmowania działalności. W ramach kryterium preferowane będą operacje, których wnioskodawca przedstawił dokumenty potwierdzające wiedzę i/lub doświadczenie w zakresie uruchamianej działalności. Kryterium uprawdopodobni zmniejszenie ryzyka wyboru operacji nieprzemyślanych przez wnioskodawcę oraz szanse utrzymania się na rynku. Kryterium odnosi się do wskaźnika: liczba nowo utworzonych firm.</p>

Utworzenie nowych miejsc pracy	1.3.2 1.3.1	Niedostateczna ilość miejsc pracy na lokalnym rynku Wyższy stopień bezrobocia w porównaniu do średniej wojewódzkiej Niski dochód podatkowy gmin w stosunku do średniej wojewódzkiej	Kryterium stosowane do podejmowania i rozwijania działalności. W ramach kryterium preferowane jest utworzenie więcej miejsc pracy niż obowiązuje w programie. Premiować będzie tych przedsiębiorców, którzy zatrudniając pracowników zmniejszają bezrobocie. Kryterium odnosi się do wskaźników: liczba utworzonych miejsc pracy.
Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałaniu zmianom klimatu	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.2.1 1.3.1 1.3.2	Niski poziom świadomości ekologicznej w zakresie przyrody, ochrony środowiska i negatywnych zjawisk klimatycznych Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Kryterium preferuje wszystkie operacje, które przewidują rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu jako ważne dla obszaru i w pojęciu globalnym. Wybrane ze względu na silny związek potencjału turystycznego obszaru i kierunków działań w LSR z lokalnymi walorami przyrodniczymi i zasobami naturalnymi. Konieczne jest zrównoważone wykorzystanie zasobów oraz podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców, niezależnie od obszaru działań i sektora. Kryterium stosowane we wszystkich operacjach.
Innowacyjność operacji	1.3.2 1.3.1	Zapis wyniku z preferencji w dokumentach programowych.	Kryterium stosowane przy zakładaniu i rozwijaniu działalności preferuje działania innowacyjne rozumiane jako: wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych na obszarze LGD lub jego części.
Wielkość obszaru objętego promocją	1.1.3	Słaba promocja turystyczna regionu, produktów i usług lokalnych	Kryterium preferuje operacje o szerszym oddziaływaniu. Zadania powinny być realizowane nie tylko na poziomie jednej gminy. Spełnienie tego kryterium odnosić się będzie do wskaźników: Liczba osób poinformowanych o atrakcjach turystycznych, liczba wyeksponowanych atrakcji /obiektów turystycznych, liczba rodzajów promocji.
Partnerstwo przy realizacji operacji	1.1.3	Słaba współpraca podmiotów turystycznych	Kryterium stosowane w zakresie operacji związanych w promocją obszaru. Przy ocenie będzie brana pod uwagę współpraca podmiotów zajmujących się branżą turystyczną. Spełnienie tego kryterium odnosić się będzie do wskaźników: Liczba osób poinformowanych o atrakcjach turystycznych, liczba wyeksponowanych atrakcji /obiektów turystycznych, liczba rodzajów promocji.
Promowanie operacji	1.1.1 1.1.2 1.1.4 1.2.1 1.1.3 1.3.1	Zapis wyniku z potrzeby szerszej promocji Programu i LGD niż w okresie PROW 2007-2013. Co wynika z doświadczenia LGD.	Kryterium zastosowane do wszystkich operacji. W ramach kryterium preferowane będą operacje zakładające działania promujące projekt i jego efekty wraz z promocją LGD (min. logo LGD) z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi np. strony www danej organizacji, gminy, facebook, prasa, portale internetowe itd. Kryterium pozwoli na zwiększenie intensywności informacji o Programie i jego efektach

	1.3.2		wśród mieszkańców.
Udział w spotkaniach konsultacyjnych i doradczych.	1.1.1 1.1.2 1.1.4 1.2.1 1.1.3 1.3.1 1.3.2	Konieczność bardzo ścisłej współpracy beneficjenta z LGD, aby składane wnioski były najwyższej jakości. Bariery mentalne przed podejmowaniem działalności przez osoby bezrobotne	W ramach wszystkich działań preferowane będą operacje, których wnioskodawca skorzystał ze szkoleń, konsultacji prowadzonych przez biuro LGD. Pozwoli to na wzmocnienie efektywności działań szkoleniowych i doradczych LGD, poprawę jakości wniosków składanych do LGD, poprawa jakości działań realizowanych na obszarze, wsparcie procesu integracji różnych podmiotów w trakcie szkoleń i doradztwa – warsztaty zyskają charakter spotkań sieciujących.
Jakość i kompletność wniosku.	1.1.1; 1.1.2; 1.1.4; 1.2.1 1.1.3 ; 1.3.1 1.3.2	Prawidłowy i kompletny wniosek skraca czas rozpatrzenia wniosku do podpisania umowy.	W ramach wszystkich operacji preferowane będą wnioski kompletne, spójne, racjonalne. Pozwoli to na zmotywowanie wnioskodawcę do złożenia wniosku dobrze przygotowanego i kompletnego. Pozwoli również na zminimalizowanie ryzyka rezygnacji z realizacji operacji z uwagi na dokonanie dużej ilości poprawek w krótkim czasie.
Stopień przyczyniania się do osiągnięcia celów oraz wskaźników produktu i rezultatu	1.1.1; 1.1.2; 1.1.3 ; 1.1.4; 1.2.1 1.3.1 1.3.2	Kryterium ważne z uwagi na potrzebę osiągnięcia wyznaczonych celów i wskaźników przy realizacji LSR.	Kryterium zastosowane do wszystkich operacji. W ramach operacji preferowane będą operacje, które przyczyniają się do osiągnięcia celów i wpływają na osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu.

Innowacyjność w kryteriach wyboru

Operacje innowacyjne będą premiowane w ramach wyboru operacji na przedsięwzięcia 1.3.1 Wspieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w tym przez osoby z grupy defaworyzowanej określonej w LSR i 1.3.2 Rozwijanie podmiotów gospodarczych w kluczowych branżach dla regionu. W kryteriach wyboru tych operacji została określona następująca definicja innowacyjności: Przez innowacyjność rozumie się: wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów środowiskowych, przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych na obszarze LGD lub jego części. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, popartych załączonymi dokumentami i materiałami poświadczającymi, że zastosowane rozwiązania mają taki charakter.

Projekty grantowe

W Rozdziale V Cele i wskaźniki wskazano przedsięwzięcia wdrażane z wykorzystaniem grantów.

Minimalna kwota przyznanego grantu nie może być mniejsza od kwoty określonej w obowiązujących przepisach prawa. Maksymalna kwota przyznanego grantu nie może być większa od kwoty określonej w obowiązujących przepisach prawa.

W celu realizacji wskaźników LSR zakłada, że maksymalna kwota pojedynczego grantu nie będzie wyższa niż 30.000 zł.

Grantobiorca może wnieść wkład własny finansowy i niefinansowy w postaci wkładu rzeczowego i pracy własnej wg. obowiązujących przepisów i stawek w Programie.

Ponadto wysoko premiowane będą operacje, które odpowiadają na potrzeby społeczne, i angażują społeczność lokalną na rzecz dobra wspólnego.

Operacje własne

LGD Kwiat Lnu nie przewidziała w ramach budżetu realizację projektów własnych. Niemniej jednak w sytuacji, kiedy w ramach ogłaszanych naborów nie będzie zainteresowania realizacją działań wskazanych w LSR, a ważnych dla osiągnięcia celów to wtedy LGD wdroży procedurę projektów własnych. Procedura została opracowana, aby móc takie projekty zrealizować.

Wysokość wsparcia

Intensywność pomocy: w przypadku operacji w ramach przedsięwzięcia 1.3.1 Wspieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w tym przez osoby z grupy defaworyzowanej określonej w LSR polegającego na podejmowaniu działalności gospodarczej LGD ustaliła wysokość pomocy na poziomie 75.000 zł. bez udziału wkładu własnego. Decyzja ta jest podyktowana trudną sytuacją społeczno-gospodarczą obszaru, problemami w pozyskaniu innych środków finansowych dla osób uruchamiających własne firmy i dużymi kosztami, które muszą ponieść osoby rozpoczynające działalność gospodarczą. Do ustalenia wysokości tej kwoty LGD wykorzystwała dane historyczne, informacje pozyskane od lokalnych przedsiębiorców, osoby zainteresowane podjęciem działalności i informacje od lokalnych służb zatrudnienia. Intensywność pomocy w przypadku pozostałych działań została określona przez LGD na poziomie:

- 70% kosztów kwalifikowanych w przypadku operacji w zakresie przedsięwzięcia 1.3.2 Rozwijanie podmiotów gospodarczych w kluczowych branżach dla regionu. Każdorazowo na etapie wyboru operacji LGD premiować będzie jednak operacje, w ramach których wnioskodawca przewidział wniesienie wkładu własnego wyższego niż wymagany.
- 63,63% kosztów kwalifikowanych w przypadku operacji realizowanych przez jednostki sektora finansów publicznych,
- 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku pozostałych typów operacji i wnioskodawców.

Rozdział VII Plan działania

Przedstawiony poniżej plan działania opiera się na następujących założeniach:

- przyjęte kwoty budżetu, w kolumnach „Planowane wsparcie w PLN”, uwzględniają rok opublikowania informacji o prowadzonym naborze, konkursie, a projektów współpracy i grantowych rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
- przyjęte wartości wskaźników, w kolumnach „Wartość z jednostką miary” oraz „% realizacji wskaźnika narastająco”, uwzględniają rok, w którym potencjalny beneficjent, grantobiorca otrzyma refundację poniesionych kosztów. Z uwagi dwuletni okres realizacji operacji oraz na doświadczenia z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013, a w szczególności opóźnienia na etapie sprawdzania pod względem formalnym wniosków o przyznanie pomocy, jak również wniosków o płatność, założono, że od opublikowania informacji o prowadzonym naborze, konkursie do refundacji poniesionych kosztów w szczególnych przypadkach mogą minąć trzy lata. Stąd przyjęto, że część wskaźników dla konkursów ogłaszanych w latach 2016-2018 zostanie osiągnięta w okresie 2019-2021;

	i łagodzenie zmian klimatycznych	1.3.2 Rozwijanie podmiotów gospodarczych w kluczowych branżach dla regionu	2 200 000,00
			Razem
			10 010 000,00

Źródło: opracowanie własne LGD

Przeprowadzone z udziałem społeczności lokalnej konsultacje z wykorzystaniem różnych metod partycypacji oraz na podstawie fiszek projektowych, przesyłanych propozycji pomysłów, wielu indywidualnych rozmów z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi Wypracowano kierunek, w jakim powinien się rozwijać obszar LGD Kwiat Lnu. Określono cel ogólny „Zrównoważony rozwój społeczno–gospodarczy oparty na wykorzystaniu zasobów obszaru z poszanowaniem środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu do 2022 (23) r.”, oraz trzy cele szczegółowe: 1.1 Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie; 1.2. Aktywna, zintegrowana i świadoma ekologicznie społeczność lokalna oraz 1.3 Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych. Całkowity budżet na realizację LSR to 8 000 000zł. Do każdego celu przypisano przedsięwzięcia. Szczegółowy podział środków z podziałem na cele i przypisane do nich przedsięwzięcia został umieszczony w tabeli powyżej.

Przedsięwzięcie 1.1.1 - w ramach środków wskazanych w powyższej tabeli ogłosimy konkurs otwarty w 2016r. na zagospodarowanie przestrzeni publicznej (*centra wsi, miejsca integracji i spotkań, place zabaw, siłownie, boiska wielofunkcyjne, parki linowe, wioski tematyczne itp.*) na kwotę 1 570 000,00 zł, gdzie głównymi wnioskodawcami będą gminy. Efekt to 18 zagospodarowanych miejsc przestrzeni publicznej. Ponadto w ramach realizacji tego przedsięwzięcia ogłosimy nabór wniosków w ramach konkursu grantowego na kwotę 300 000,00 zł. w 2018/2019 r. Zaplanowano realizację 10 zadań związanych z przestrzenią publiczną w ramach grantów.

Przedsięwzięcie 1.1.2 w ramach środków (wskazanych w powyższej tabeli) ogłosimy konkurs otwarty w 2016r. na rozwój infrastruktury turystycznej na kwotę 680 000,00 zł, gdzie głównymi wnioskodawcami będą gminy. W planie działania wskazano 6 obiektów infrastruktury turystycznej. Ponadto na realizację tego przedsięwzięcia (*tworzenie lub modernizacja tras turystycznych (pieszych, konnych, rowerowych, edukacyjnych, narciarskich, historycznych, kajakowych, itp.; budowa lub przebudowa obiektów o charakterze –turystycznym w tym mała infrastruktura turystyczna np. wiaty, ławki, miejsca postoju, miejsca widokowe, toalety ekologiczne itp. oraz ich monitoring; mała infrastruktura miejsc edukacji przyrodniczej /np. ścieżek przyrodniczych/ oraz przygotowanie obiektów do pełnienia takich funkcji itp.)*) ogłosimy konkurs grantowy na kwotę 300 000,00 zł., w 2018/2019r. Zaplanowano realizację 10 zadań związanych infrastrukturą i trasami turystycznymi.

Przedsięwzięcie 1.1.3 w ramach środków (wskazanych w powyższej tabeli) ogłosimy konkurs otwarty w 2018/2019r. na szeroko rozumiane działania promocyjne (*promowanie i wyeksponowanie atrakcji turystycznych na obszarze LGD /oznakowanie obiektów zabytkowych, obiektów architektonicznych np. domów przysłupowo – szachulcowych, pomników przyrody, miejsc przyrodniczo cennych, obszarów Natura 2000 itd./ Promocja regionu oraz oferty i produktów turystycznych w formie wydawnictw, publikacji, ekspozycji oraz przy wykorzystaniu internetu, portali społecznościowych, radia, TV, filmy promocyjne, materiały w j. polskim i wielojęzycznie*). Kwota przeznaczona na konkurs to 150 000 zł, a efektem będzie wyeksponowanie 80 miejsc i atrakcji turystycznych oraz realizacja 4 rodzajów promocji. W ramach tego przedsięwzięcia zaplanowano również trzy projekty współpracy. Pierwszy projekt będzie zrealizowany w latach 2016/2018 we współpracy z partnerami czeskimi i dwiema partnerskimi LGD z Dolnego Śląska. W budżecie tylko ten projekt jest wskazany na kwotę 160 000,00 zł, co stanowi 2% budżetu zgodnie z przepisami. W ramach projektu przygotowujemy wielojęzyczne materiały (mapy, broszury itp.), które będą dystrybuowane turystom na terenie polskich i czeskich LGD itd. Ponadto odbędzie się konferencja i wizyta studyjna u partnerów czeskich, gdzie poznamy obszar, aby lepiej go promować. Dwa pozostałe projekty realizowane we współpracy z polskimi LGD są owskaźnikowane w planie, ale nie przypisano do nich wartości. Zaplanowane są do realizacji w latach 2019-2021. Planujemy szereg działań polegających na wypracowaniu i wdrożeniu marki lokalnej oraz powstanie szlaku kulinarnego „Koszyk Dolnośląskich Smaków”.

Przedsięwzięcie 1.1.4 w ramach środków (wskazanych w powyższej tabeli) ogłosimy konkurs otwarty w 2016r. na zachowanie dziedzictwa kulturowego, a szczególnie remont i renowację obiektów zabytkowych (*remont, konserwacja, rewitalizacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków*). Kwota przeznaczona na konkurs to 300 000,00 zł, a efektem będzie odrestaurowanie jednego zabytku. Kolejny konkurs otwarty na to zadanie ogłosimy w 2018/2019 roku na kwotę 100 000,00 zł z przeznaczeniem na odrestaurowanie 3 małych zabytkowych obiektów. Ponadto zrealizujemy w latach 2019/2020r. konkurs grantowy, który przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego i lokalnego na kwotę 300 000 zł. W ramach tego konkursu zaplanowaliśmy realizację 10 działań na rzecz zachowania krajobrazu kulturowego wsi (*odtworzenie i rewitalizacja alei, nasadzeń, detali przestrzeni wiejskiej oraz małych obiektów zabytkowych /krzyże, kapliczki, rzeźby itp.*) oraz 6 działań pozwalających na *Rozwój istniejących i tworzenie nowych miejsc prezentacji produktów lokalnych i rękodziela, pamiątek i dziedzictwa historycznego np. galerii, skansenów, ekomuzeów, izb pamięci itp.*

Przedsięwzięcie 1.2.1 w ramach środków (wskazanych w powyższej tabeli) ogłosimy dwa konkursy grantowe: jeden w 2016/2017r. a drugi w 2018/2019r. każdy po 150 000,00 zł. Efektem zrealizowanych zadań grantowych będzie

przeprowadzenie 48 działań w tym: 24 warsztatów integrujących społeczność lokalną (warsztaty prowadzone przede wszystkim w świetlicach dla dzieci, młodzieży i seniorów, tworzenie i rozwój kół zainteresowań dla dzieci promujących region, prowadzenie zajęć rekreacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia, „mobilne domy kultury” i „mobilne uniwersytety trzeciego wieku” itp.) oraz 24 działań z zakresu edukacji ekologicznej (akcje i wydarzenia edukacyjne oraz kampanie w zakresie ochrony przyrody /np. edukacja o miejscach przyrodniczo cennych/ i ochrony środowiska, postępowania z odpadami, niskiej emisji, edukacji o odnawialnych źródłach energii, łagodzenia zmian klimatycznych itp. w tym prowadzenie szkoleń, warsztatów, prelekcji itd.).

Przedsięwzięcie 1.2.2 to działanie biura LGD w ramach środków wskazanych w powyższej tabeli. W budżecie uwzględniono środki na aktywizację i koszty bieżące. W ramach aktywizacji zaplanowano kwotę 120 000 zł na lata od 2016 do 2023. Zaplanowane działania to: szkolenia dla pracowników LGD (100osobodni); szkolenia dla organów LGD (400 osobodni); udzielenie wsparcia podmiotom w formie indywidualnego doradztwa (500 osób); spotkania informacyjno-konsultacyjne dla mieszkańców (40); wydarzenie promocyjne – targi (4); powstanie1 nowej strony internetowej w 2016r. ogłoszenia w prasie (15); materiały drukowane-plakaty, biuletyny Głos Lidera (19 rodzajów). Ponadto w ramach środków tego przedsięwzięcia ujęto koszty funkcjonowania biura przez okres 86 miesięcy w tym: zatrudnienie 4 osób, ale w przeliczeniu na 3 pełne etaty, prowadzenie księgowości przez firmę zewnątrz, prowadzenie strony www., koszty utrzymania pomieszczenia biura, materiały biurowe, zakupy sprzętu, koszty pracy Rady, delegacje itp.

W wyniku konsultacji z mieszkańcami, pracy grupy roboczej, fokusów z przedsiębiorcami, na podstawie ankiet LGD w ramach 4 000 000,00zł przeznaczonych na tworzenie nowych miejsc pracy postanowiła przeznaczyć 1 800 000,00 zł na zakładanie nowych firm, a 2 200 000,00 zł dla przedsiębiorców, którzy chcą rozwijać swoje firmy i zwiększać w nich zatrudnienie co stanowi połowę budżetu zgodnie z zasadami programowymi.

Przedsięwzięcie 1.3.1. jest skierowane do osób, które pragną założyć firmę. Kwota przeznaczona na ten zakres to 1 200 000,00 zł w całym okresie programowania, a jedna premia dla nowopowstałej firmy to 75 000,00 zł. W ramach tego przedsięwzięcia wesprzemy utworzenie 24 nowych firm: w tym 8 przez osoby bezrobotne wymienione w grupie defaworyzowanej jako: długotrwale bezrobotne, do 35r.ż.,zamieszkałe na wsi. Nabór wniosków ogłosimy w 2016/2017r na kwotę 900.000,00 zł – w tym dla grupy defaworyzowanej na 300 000,00 zł oraz 600 000,00 dla pozostałych osób z obszaru LGD. W roku 2019 ogłosimy nabór wniosków na kwotę 900 000,00 zł w podziale jak wyżej.

Przedsięwzięcie 1.3.2. jest skierowane do firm, które pragną się rozwijać i zatrudniać nowych pracowników. Kwota przeznaczona na ten zakres to 2 200 000,00 zł w całym okresie programowania. W ramach tego przedsięwzięcia wesprzemy rozwijanie 8 przedsiębiorstw. Nabór wniosków ogłosimy w 2016/2017r na kwotę 1.100.000,00 zł i wesprzemy 4 firmy oraz w 2019r. na kwotę 1 100.000,00 zł i również wesprzemy 4 firmy.

LGD Kwiat Lnu nie przewidziała w ramach budżetu realizację projektów własnych. Niemniej jednak w sytuacji, kiedy w ramach ogłaszanych naborów nie będzie zainteresowania realizacją działań wskazanych w LSR, a ważnych dla osiągnięcia celów to wtedy LGD wdroży procedurę projektów własnych. Procedura została opracowana, aby móc takie projekty zrealizować.

Rozdział IX Plan komunikacji

Przez dobrą komunikację rozumiemy wszelkie działania informacyjno-promocyjne, które pomagają w wykorzystaniu środków europejskich dla rozwoju obszaru objętego LSR. Jej głównym kierunkiem jest wskazanie możliwości finansowania projektów, grup do których kierujemy w szczególności wsparcie, wspierania realizacji i rozliczania projektów, a także pokazywania ich efektów. Podstawą efektywnej kampanii informacyjnej będzie zbudowanie sprawnej komunikacji pomiędzy Stowarzyszeniem Kwiat Lnu a odbiorcami z zewnątrz czyli cała społeczność lokalna. Przepływ ten musi być spójny, płynny, przejrzysty, systematyczny, rzetelny i odbywać się w odpowiednim czasie. Rzetelna, dobrze zorganizowana i szybka komunikacja stworzy podstawy skutecznej współpracy w aspekcie realizacji LSR.

Tworząc planu komunikacji opieraliśmy się na doświadczeniu z poprzedniego okresu programowania oraz na przeprowadzonym badaniu ankietowym, gdzie zdecydowana większość respondentów wskazała iż najczęściej wybieranym źródłem informacji jest internet (strona internetowa LGD, gmin i innych partnerów), lokalne media oraz osobiste kontakty z innymi mieszkańcami. Szczegółowy plan komunikacji znajduje się w załączniku do LSR wraz z opisem.

Rozdział X Zintegrowanie

Działania zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju wyróżnia idea podejścia zintegrowanego. Lokalna Strategia Rozwoju powstała w celu wspólnego rozwiązywania problemów, wymiany zasobów i doświadczeń, lepszej koordynacji działań w sferze społecznej, gospodarczej i publicznej przy wykorzystaniu współpracy lokalnych samorządów, organizacji i przedsiębiorców. LGD Kwiat Lnu realizuje swoje działania poprzez wielosektorowe podejście, integrację i współdziałanie mające na celu zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy oparty na wykorzystaniu zasobów obszaru z poszanowaniem środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym.

Obszary zintegrowania LSR to: **integracja i spójność terytorialna, społeczna i gospodarcza** - obszar Kwiatu Lnu charakteryzuje się podobnymi zasobami związanymi z położeniem geograficznym, zasobami środowiskowymi i przyrodniczymi, dziedzictwem historyczno – kulturowym oraz podobnym poziomem rozwoju społeczno – gospodarczego i wynikającymi z tego problemami dla jakości życia / diagnoza i analiza SWOT/; **łączenie sektorowych i dziedzinowych interwencji** poprzez wzajemnie wzmocnianie się działań w celach szczegółowych i przedsięwzięciach np. interwencje w zakresie infrastruktury turystycznej łączą się z zachowaniem dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz promocją oferty produktów turystycznych i marki regionu, wspieranie i nowych podmiotów gospodarczych i rozwijanie istniejących kierowane będzie przede wszystkim w obszarze rozwoju turystyki, zakwaterowania i gastronomii, korzyści z takich powiązań przedsięwzięć i projektów trafią do różnych grup wymagających wsparcia lub lepszego wykorzystania ich potencjału; **sieci współpracy i integracji** realizowane poprzez ścisłe współdziałanie różnych podmiotów przy tworzeniu i wdrażaniu LSR np. poprzez partnerskie angażowanie różnych grup i organizacji lub kierowanie działań do grup zagrożonych wykluczeniem w trakcie realizacji projektów lub łączenie we współpracy podmiotów gospodarczych i organizacji przy promocji obszaru LGD; **zintegrowanie celów i przedsięwzięć LSR** w kontekście realizacji strategii gmin obszaru LGD, strategii Aglomeracji Wałbrzyskiej, strategii województwa dolnośląskiego.

Cele i przedsięwzięcia w Lokalnej Strategii Rozwoju w większości przenikają się z celami i zadaniami określonymi w strategiach gmin i Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego, głównie w zakresie turystyki, rozwoju społeczno – gospodarczego oraz środowiska. Cele zapisane w LSR są komplementarne z celami i założeniami innych strategii w całości tworząc spójne dokumenty służące rozwojowi naszego regionu. Obrazuje to poniższa tabela.

Tabela 21. Powiązania LSR z innymi dokumentami strategicznymi związanymi z obszarem LGD

Dokument strategiczny	Cel 1.1 LSR Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie	Cel 1.2 LSR Aktywna, zintegrowana i świadoma ekologicznie społeczność lokalna	Cel 1.3 LSR Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych	Opis zgodności i komplementarności
<p>Gmina wiejska Kamienna Góra Lokalna Strategia Rozwoju Gminy na lata 2015-2022</p>	x	x	x	<p>Cel 1.1 LSR – <u>zgodny z celem 1.2 strategii</u> „wzmocnienie funkcji turystycznej”, <u>zgodny z celem 1.3 strategii</u> „skuteczna promocja gminy”, <u>zgodny częściowo również z celem 2.1 strategii</u> „rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców” (w zakresie podnoszenia materialnego standardu funkcjonowania bazy sportowej i realizacji działań w zakresie odnowy wsi).</p> <p>Cel 1.2 LSR – <u>zgodny częściowo z celem 2.2 strategii</u> „poprawa jakości środowiska naturalnego” (w zakresie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji i poprawy efektywności energetycznej), zgodny z celem 3.1 strategii „wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego”, <u>zgodny częściowo z celem 3.2 strategii</u> „wdrażanie narzędzi partycypacji obywatelskiej” (w zakresie upowszechniania konsultacji, dyskusji, itp.)</p> <p>Cel 1.3 LSR – <u>zgodny z celem 1.1 strategii</u> „rozwój przedsiębiorczości”, <u>zgodny częściowo z celem 1.2 strategii</u> „wzmocnienie funkcji turystycznej” (m.in.: w zakresie rozwoju obiektów noclegowych, nowych miejsc rekreacji i wypoczynku)</p>

<p>Miasto Boguszów-Gorce Strategia Rozwoju Miasta na lata 2014 - 2020</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>Cel 1.1 LSR – <u>zgodny częściowo z priorytetem 2 strategii</u> „atrakcyjne środowisko zamieszkania” (w zakresie rozwoju infrastruktury wykorzystującej walory przyrodnicze, poprawy estetyki miejskiej przestrzeni publicznej), <u>zgodny z priorytetem 5 strategii</u> „przyjazna przestrzeń turystyczna” (w zakresie przebudowa i remonty istniejących oraz budowa nowych obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej), <u>zgodny z priorytetem 6 strategii</u> „nowy wizerunek Boguszowa Gorc” Cel 1.2 LSR – <u>zgodny z priorytetem 4 strategii</u> „aktywna społeczność”, <u>zgodny częściowo z priorytetem 2 strategii</u> „atrakcyjne środowisko zamieszkania” (w zakresie działań zwiększających świadomość ekologiczną” Cel 1.3 LSR – <u>zgodny z priorytetem 1 strategii</u> „dynamiczna gospodarka i rozwój przedsiębiorczości”, <u>zgodny częściowo z priorytetem 4 strategii</u> „aktywna społeczność” (w zakresie samozatrudnienia, przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, wspierania ekonomii społecznej, podnoszenia kwalifikacji zawodowych)</p>
<p>Gmina Marciszów Strategia Rozwoju Gminy na lata 2011 - 2020</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>Cel 1.1 LSR – <u>zgodny z celem operacyjnym 3 (O3) strategii</u> „rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych” (priorytety P07, P08, P09), <u>zgodny z celem operacyjnym 5 strategii (O5)</u> „rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnych” (priorytety P14, P15) Cel 1.2 LSR – <u>zgodny częściowo z celem operacyjnym 16 (O16) strategii</u> „rozwój systemów zarządzania informacją o środowisku” (priorytet P51), <u>zgodny z celem operacyjnym 11(O11) strategii</u> „rozwój systemu kultury” (priorytet P37), <u>zgodny częściowo z celami operacyjnymi 6 (O6), 7 (O7), 9 (O9) strategii</u> (odpowiednio priorytety P20, P24, P32) Cel 1.3 LSR – <u>zgodny z celem operacyjnym 1 (O1)</u> „rozwój przedsiębiorczości” (priorytet P02), <u>zgodny częściowo z celem operacyjnym (O3) strategii</u> „rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych” (priorytet P09)</p>
<p>Gmina Mieroszów Strategia Rozwoju Gminy na lata 2014-2020</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>Cel 1.1 LSR – zgodny z celami operacyjnymi 1.2, 1.5, 1.10, 1.11, 1.13, 1.14, 1.15, 3.3, 3.16, 5.11, 8.1-8.11, 9.3, Cel 1.2 LSR – zgodny z celami operacyjnymi 1.9, 1.11, 1.18, 3.8, 3.10, 3.18, 3.19, 7.3, Cel 1.3 LSR – zgodny z celami operacyjnymi 1.7, 1.8, 2.2, 2.6, 3.6, 3.14, 3.20, 6.3, 6.5, 7.5,</p>
<p>Gmina Szczawno Zdrój Strategia Rozwoju Uzdrowskiej Gminy</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>Cel 1.1 LSR – zgodny z celami II.3, III.1, III.6, V.1, V. 3 Cel 1.2 LSR – zgodny z celami I.8, I.11, V.2 Cel 1.3 LSR – zgodny z celami II.3, II.5, IV.5, IV.8,</p>

Miejskiej Szczawno-Zdrój				
Gmina Lubawka Strategia Rozwoju Gminy Lubawka	x	x	x	<p>Cel 1.1 LSR – zgodny z celem operacyjnym nr 7 (zadania strategiczne nr 3, nr 6, nr 20)</p> <p>Cel 1.2 LSR – zgodny z celem operacyjnym nr 5 (zadania strategiczne nr 11, nr 16)</p> <p>Cel 1.3 LSR – zgodny z celami operacyjnymi nr 1 i nr 12 (zadania strategiczne nr 4 (częściowo), nr 9)</p>
Gmina Czarny Bór Strategia Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2012-2020	x	x	-	<p>Cel 1.1 LSR – zgodny z celami nr 3, 4, 6 i 7 w obszarze „turystyka i ekologia”, zgodny z celem nr 1 w obszarze „kultura i sport”</p> <p>Cel 1.2 LSR – zgodny z celem nr 5 w obszarze „turystyka i ekologia”, zgodny z celami nr 4 i 5 w obszarze „kultura i sport”, zgodny z celami nr 3 i 4 w obszarze „infrastruktura społeczna”</p> <p>Cel 1.3 LSR – raczej brak zgodności tj.: w strategii gminy brak wyraźnych odniesień do wspierania tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw; można za takowe uznać cel nr 1 w obszarze „turystyka i ekologia”, ale jest to bardzo pośrednie nawiązanie</p>
Gmina Stare Bogaczowice Strategia Rozwoju Gminy Stare Bogaczowice na lata 2012-2020	x	x	x	<p>Cel 1.1 LSR – zgodny z celami operacyjnymi nr 2, 3, 4, 6, w obszarze „turystyka i ekologia”, zgodny z celami operacyjnymi nr 1 i nr 5 w obszarze „kultura i sport”, zgodny z celem operacyjnym nr 5 w obszarze „infrastruktura społeczna”.</p> <p>Cel 1.2 LSR – zgodny z celami operacyjnymi nr 1 i nr 7 w obszarze „turystyka i ekologia”, zgodny z celami operacyjnymi nr 2 i nr 4 w obszarze „kultura i sport”, zgodny z celem operacyjnym nr 4 w obszarze „infrastruktura społeczna, aktywizacja mieszkańców”</p> <p>Cel 1.3 LSR – zgodny częściowo z celami operacyjnymi nr 1 i nr 2 w obszarze „infrastruktura społeczna, aktywizacja mieszkańców”</p>
Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020	x	x	x	<p>Cel 1.1 LSR – zgodny z priorytetem 3.1.4 w obszarze „zasoby”, zgodny z priorytetem 2.1.5 w obszarze „rozwój obszarów wiejskich”, zgodny z priorytetami 4.1.1, 4.1.2 i 4.1.3 w obszarze „turystyka”, zgodny z priorytetem 6.1.12 w obszarze „sport”</p> <p>Cel 1.2 LSR – zgodny z priorytetem 7.1.2 i 7.1.4 w obszarze „społeczeństwo i partnerstwo”, zgodny z priorytetem 4.1.4 w obszarze „turystyka”</p> <p>Cel 1.3 LSR – zgodny z priorytetem 8.1.3 i 8.1.8 w obszarze „przedsiębiorczość i innowacyjność”,</p>
Strategia Zintegrowanych	x	-	x	<p>Cel 1.1 LSR – zgodny z celem rozwojowym 2 (priorytet 2.3 ochrona</p>

Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej				<p>bioróżnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich, priorytet 2.7 ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego, Cel 1.2 LSR – zgodny w niewielkim stopniu z celem rozwojowym 4 (priorytet 4.3 promowanie włączenia społecznego) Cel 1.3 LSR – zgodny z celem rozwojowym 1 (priorytet 1.1. wsparcie inwestycyjne dla MŚP)</p>
---	--	--	--	---

Źródło: opracowanie własne LGD

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Ogólna charakterystyka zasad i procedur dokonywania ewaluacji oraz monitorowania wskazująca główne elementy podlegające badaniom oraz podmioty dokonujące ewaluacji i monitorowania (wewnętrzne czy zewnętrzne).

Celem procedury jest monitorowanie i ewaluacja wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz pracy i oddziaływania na obszar Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu poprzez ocenę wskaźników produktu, rezultatu, zakresu planowanych przedsięwzięć oraz weryfikację założonych w LSR celów.

Zakres procedury: procedura monitoringu i ewaluacji obejmuje czynności niezbędne do rejestrowania najbardziej bezpośrednich efektów wdrażania produktów i ustalenie związku pomiędzy podjętymi działaniami, a uzyskanymi rezultatami w ujęciu średnio i długookresowymi.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Informacja o przeprowadzeniu analizy LSR pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i o wynikach tej analizy.

Zgodnie z art.48 ust.1, art.57 ust.1 pkt 2 oraz art. 58 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko Stowarzyszenie LGD Kwiat Lnu wystąpiła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) we Wrocławiu oraz do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (PWIS) we Wrocławiu o opinię w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla LSR, przedkładając wraz z wnioskiem projekt LSR. Pismem z dnia 23.12.2015 r. znak WSI.410.658.2015.DK Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla tego dokumentu. Pismem z dnia 07.12.2015 r. znak ZNS.9011.3.1009.2015.JŁ Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny również uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Biorąc pod uwagę ww. opinie, uwarunkowania określone w art. 49 ww. ustawy, a w szczególności fakt, że LSR realizowana w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS) w okresie programowania 2014-2020 obejmująca tereny gmin: Kamienna Góra, Lubawka, Marciszów, Stare Bogaczowice, Czarny Bór, Mieroszów, Szczawno Zdrój i Boguszów Gorce stanowi instrument wykorzystania środków unijnych, ze wskazaniem konkretnych LGD Kwiat Lnu odstąpiła od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu LSR.

Wykaz wykorzystanej literatury:

1. Lokalna Strategia Rozwoju Gminy Kamienna Góra na lata 2015-2022
2. Strategia Rozwoju Miasta Boguszów-Gorce na lata 2014 – 2020
3. Strategia Rozwoju Gminy Marciszów na lata 2011 – 2020
4. Strategia Rozwoju Gminy Mieroszów na lata 2014-2020
5. Strategia Rozwoju Uzdrawiskowej Gminy Miejskiej Szczawno-Zdrój
6. Strategia Rozwoju Gminy Lubawka
7. Strategia Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2012-2020
8. Strategia Rozwoju Gminy Stare Bogaczowice na lata 2012-2020
9. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020
10. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej
11. Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 r., GUS Opracowanie sygnalne, Warszawa dnia 09.06.2015 r.
12. Dane z GUS
13. Bank danych lokalnych
14. Identyfikacja i delimitacja obszarów wzrostu oraz obszarów problemowych, GUS, Wrocław 2012 r.
15. Turystyka w 2014 r., GUS, Warszawa 2015r.
16. Słownik Geografii Turystycznej Sudetów, tom: 7, 8, 9, 10, Wrocław 2001 r.

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji LSR

Procedura Aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju

§1 Cel procedury

Celem procedury jest sformalizowanie procesu dokonywania korekt w Lokalnej Strategii Rozwoju. Proces aktualizacji strategii powinien być przyjmowany jako systemowy element zarządzania strategicznego obszarem na którym działa LGD. Strategia powinna być aktualizowana i korygowana pod wpływem istotnych zmian w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym terenu na którym funkcjonuje LGD. Dokonywania korekty zapisów w Lokalnej Strategii Rozwoju i dokumentach uszczegóławiających strategię, nie powodują zmiany kierunków i celów działalności Stowarzyszenia.

§2 Zakres procedury

Procedura obejmuje czynności działań związanych ze zgłaszaniem, analizowaniem i w końcu przyjmowaniem uchwałą Walnego Zebrania zmian w zapisach LSR.

§3 Założenia ogólne

1. Proces wdrażania i aktualizacji odbywa się z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru
2. Wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne
3. LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR
4. Aktualizacja LSR nie powinna być dokonywana częściej niż raz w roku przez Zarząd Stowarzyszenia
5. Działania logistyczne zapewnia Biuro LGD

§4 Przebieg procedury

Wnioski w sprawie zmian zapisów w LSR mogą zgłaszać:

- członkowie LGD;
- organy Stowarzyszenia;
- wszyscy mieszkańcy obszaru.

Zarząd Stowarzyszenia dokonuje potrzebnych analiz do wprowadzania zmian w LSR. Analizy te wykonywane są na bieżąco w ramach ciągłego monitoringu:

- Analiza zgłaszanych do LGD wniosków;
- Analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR;
- Analiza uchwał organów Stowarzyszenia wnioskujących o zmiany;
- Analiza wniosków zawartych w Raporcie z ewaluacji.

Co najmniej raz w roku Zarząd Stowarzyszenia dokonuje ewaluacji własnej LGD i przygotowuje „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju” wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian zapisów w LSR.

Zarząd może dodatkowo podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.

Zarząd dokonuje ostatecznej decyzji o zmianach. Przyjęte uchwałą zmiany rekomenduje Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.

Zarząd przygotowuje projekty uchwał dotyczące zmian w zapisach LSR Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.

Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest co roku uchwałą Walnego Zebrania.

Załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Prowadzenie monitoringu i ewaluacji realizacji LSR w całym okresie jej wdrażania jest procesem koniecznym dla sprawdzenia czy udaje się skutecznie osiągać cele zapisane w strategii. Wyniki procesów zaplanowanych w ramach monitoringu mogą skutkować koniecznością ewaluacji LSR. Ewaluacja ta może zmierzać w kierunku aktualizacji, lub zmiany planowanych w LSR działań i efektów. Istotą wdrażania strategii rozwoju jest poprawa sytuacji mieszkańców obszaru, poprzez osiąganie celów poprzez realizację wskaźników. Dlatego proces ten będzie prowadzony w całym okresie przewidzianym na wdrażanie LSR (2016-2023), ale również po roku 2023 w celu obserwowania efektów oddziaływania zrealizowanych operacji. LGD dokonywać będzie systematycznej i obiektywnej oceny LSR, jej założeń, przebiegu wdrażania, osiągniętych rezultatów z punktu widzenia adekwatności, skuteczności, efektywności, oddziaływania i trwałości podejmowanych działań. Ewaluacja LSR dostarczać będzie rzetelnych i użytecznych

informacji, które będą następnie wykorzystane w procesie decyzyjnym oraz we współpracy partnerów zaangażowanych we wdrażanie strategii.

Zaznaczyć należy, że realizacja badań ewaluacyjnych odbywać się będzie z zastosowaniem podstawowych kryteriów ewaluacji, którymi są:

Trafność - stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.

Efektywność - ocena poziomu „ekonomiczności” projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.

Skuteczność - ocena stopnia, na ile cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.

Użyteczność - stopień zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.

Trwałość - ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

Etapy realizacji badań ewaluacyjnych zostały wyróżnione ze względu na moment, w którym badanie będzie prowadzone. W związku z tym, zarówno w odniesieniu do funkcjonowania Stowarzyszenia, jak i wdrażania LSR wyróżniono etap ewaluacji ex ante, on going oraz ex post.

Tabela 22. Elementy podlegające monitoringowi

<i>Elementy poddane badaniu</i>	<i>Wykonawca badania</i>	<i>Źródła danych i metody ich zbierania</i>	<i>Czas i okres dokonywania pomiaru</i>	<i>Analiza i ocena danych</i>
<i>Budżet LGD</i>	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Na bieżąco	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych
<i>Wskaźniki realizacji LSR</i>	Biuro LGD (ocena własna)	Sprawozdania beneficjentów, ankiety beneficjentów, rejestr danych LGD	Na bieżąco	Stopień realizacji wskaźnika
<i>Harmonogram ogłaszanych konkursów</i>	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr ogłaszanych konkursów	Na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem konkursów LSR, ocena stopnia realizacji zadań wdrażanych w ramach LSR
<i>Zainteresowanie stroną internetową LGD</i>	Pracownicy LGD (ocena własna)	Licznik odwiedzin strony internetowej, dane od administratora strony internetowej	Na bieżąco	Skuteczność przekazywania/uzyskiwania informacji na temat działalności LGD
<i>Pracownicy Biura LGD, funkcjonowanie Biura Zarządu</i>	Zarząd LGD	Anonimowe ankiety	Na bieżąco	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa

Tabela 23. Elementy podlegające ewaluacji

<i>Etap</i>	<i>Elementy poddane badaniu</i>	<i>Wykonawca badania</i>	<i>Źródła danych i metody ich zbierania</i>	<i>Czas i okres dokonywania pomiaru</i>	<i>Analiza i ocena danych</i>
<i>Ewaluacja ex - ante</i>	Lokalna Strategia Rozwoju 2014-2020 (cele, wskaźniki, logika interwencji, spójność i komplementarność dokumentu, sposób wyboru operacji i ustanawiania kryteriów wyboru, plan działania, budżet, plan komunikacji, zintegrowanie Strategii, kompletność dokumentu)	Pracownicy biura (ocena własna) Zarząd (ocena własna)	Analiza dokumentów zastanych wg. kryteriów ewaluacji (trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność, trwałość) Opinia pracowników biura Opinia ekspercka zarządu Opinia Komisji Rewizyjnej	Czas pomiaru: grudzień 2015 (przed złożeniem LSR do SW)	Logiczna spójność dokumentu (celów, diagnozy, analizy SWOT) - cele i wskaźniki zgodne z kryteriami SMART - oszacowane wartości początkowe wskaźników - dokument posiada wszystkie niezbędne rozdziały - wszystkie niezbędne rozdziały LSR spełniają podstawowe kryteria ewaluacji
<i>Ewaluacja on - going i ex - post</i>	Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie biura	Biuro LGD (ocena własna)	Badania ankietowe, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiady z wnioskodawcami, opinie dyrektora i członków Stowarzyszenia	Ocena roczna w latach 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego, z wyłączeniem roku, 2023 gdy wykonywana na dzień 30 czerwca	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez Stowarzyszenie, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR
	Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Biuro LGD (ocena własna)	Badania ankietowe wśród mieszkańców, prowadzone bezpośrednio, za pośrednictwem strony	Ocena roczna w latach 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego, z	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba

			internetowej Stowarzyszenia	wyłączeniem roku, 2023 gdy wykonywana na dzień 30 czerwca	osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności
	Dokument LSR (w całości)	Biuro LGD	Otwarte spotkania warsztatowe	Raz w roku	Aktualizacja LSR
	Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji realizacji wskaźników	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna)	Ankiety beneficjentów, sprawozdania beneficjentów, rejestr danych LGD	Ocena trzyletnia, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów
	Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Raz pół roku, ostatnia wykonywana w październiku 2023 roku	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR
	Budżet LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Raz na pół roku, ostatnia wykonywana w grudniu 2023 roku	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania

Załącznik nr 3 Plan działania

Tabela 24. Plan działania

CEL OGÓLNY	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Podziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel ogólny 1. Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy oparty na wykorzystaniu zasobów obszaru z poszanowaniem środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu do 2022 (23) r.														
Cel szczegółowy 1.1 Region z zadbaną przestrzenią publiczną i środowiskiem, atrakcyjny turystycznie												PROW/RPO		
Przedsięwzięcie 1.1.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na potrzeby rekreacyjne i kulturowe	Liczba zagospodarowanych miejsc przestrzeni publicznej	18szt.	64,29	1 570 000	10 szt.	100	300 000	0	0	0	28 szt.	1 870 000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.2 Rozwój infrastruktury turystycznej	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych tras turystycznych	0	0	0	4 szt.	100	120 000	0	0	0	4 szt.	120 000		
	Liczba utworzonych, przebudowanych obiektów infrastruktury	6 szt.	79,07	680 000	6 szt.	100	180 000	0	0	0	13 szt.	860 000		

	turystycznej													
Przedsięwzięcie 1.1.3 Działania promujące region, markę regionu oraz produkty lokalne i turystyczne	Liczba wyeksponowanych atrakcji turystycznych/ obiektów	0	0	0	80 szt.	100	100 000	0	0	0	80 szt.	100 000		
	Liczba rodzajów promocji	0	0	0	4 rodzaje	100	50 000	0	0	0	4 rodzaje	50 000		
	Liczba zrealizowanych konferencji partnerskich w ramach projektu międzynarodowego	1 szt.									1 szt.			
	Liczba zrealizowanych rodzajów wydawnictw w ramach projektu międzynarodowego	4 rodzajów	100	160 000	0	0	0	0	0		4 rodzajów	160 000		Projekt współpracy międzynarodowy
	Liczba wizyt studyjnych u partnerów Czeskich	1 szt.									1 szt.			
	Liczba zrealizowanych konferencji pn. Marka Lokalna	0	0	0	1 szt.	0	0	0	0	0	0	1 szt.	0	Projekty współpracy zaplanowano do realizacji

	Liczba szkoleń dot. metod pracy z potencjalnymi uczestnikami marki	0			1 szt.						1 szt.		po 2018r. Nie wprowadzono wartości kwotowych po 2018r. gdyż zgodnie z regulaminem środki na projekty współpracy można zaplanować tylko na poziomie 2% do 2018r.
	Liczba szkoleń/spotkań dot. marki	0			3 szt.						3 szt.		
	Liczba spotkań dot. wymiany doświadczeń	0			3 szt.						3 szt.		
	Opracowanie strategii wprowadzania na rynek marki lokalnej	0			1 szt.						1 szt.		
	Liczba wypracowanych marek lokalnych	0			1 szt.						1 szt.		
	Liczba zrealizowanych rodzajów wydawnictw i promocji	0			1 rodzaj						1 rodzaj		
	Liczba zrealizowanych wizyt studyjnych	0			1 szt.						1 szt.		
	Powstanie szlaku kulinarnego Koszyk Dolnośląskich Smaków	0	0	0	1 szt.	0	0	0	0	0	0	1 szt.	

	Kampania promocyjna kulinarnego szlaku Koszyk Dolnośląskich Smaków	0			1 kampania						1 kampania			
Przedsięwzięcie 1.1.4 Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Liczba obiektów zabytkowych poddanych remontom, konserwacji, renowacji	1 szt.	75	300 000	3 szt.	100	100 000	0	0	0	4	400 000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba miejsc prezentacji produktów lokalnych i dziedzictwa historycznego	0	0	0	6 szt.	100	100 000	0	0	0	6	100 000		
	Liczba miejsc odtworzenia i rewitalizacji krajobrazu kulturowego wsi	0	0	0	10 szt.	100	200 000	0	0	0	10	200 000		
Razem cel szczegółowy 1.1							1 150 000			0		3 860 000		
Cel szczegółowy 1.2. Aktywna, zintegrowana i świadoma ekologicznie społeczność lokalna														
Przedsięwzięcie 1.2.1 Działania rozwijające potencjał społeczności lokalnych i organizacji oraz	Liczba przeprowadzonych warsztatów	12 szt.	50	75 000	12 szt.	100	75 000	0	0	0	24	150 000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba akcji /kampanii/wydarzeń zakresu edukacji	12 szt.	50	75 000	12 szt.	100	75 000	0	0	0	24	150 000		

edukacja przyrodnicza i klimatyczna	ekologicznej													
Przedsięwzięcie 1.2.2 Funkcjonowanie LGD oraz włączenie mieszkańców we wdrażanie LSR	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	50 osobodni	50	50 000	40 osobodni	90	40 000	10 osobodni	100	30 000	100	120 000	PROW	Koszty bieżące i aktywizacyjna
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	200 osobodni	50		160 osobodni	90		40 osobodni	100		400			
	Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	200 osób	40		250 osób	90		50	100		500			
	Liczba spotkań informacyjnych – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	15 sztuk	37,5		15 sztuk	75		10 sztuk	100		40			
	Liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR	4 sztuki	40		3 sztuki	70		3 sztuki	100		10			
	Liczba stron internetowych LGD	1 sztuka	100		0	0		0	0		1			

	Liczba ogłoszeń w prasie	6 sztuk	40		5 sztuk	73,33		4 sztuki	100		15			
	Liczba rodzajów wydanych materiałów informacyjnych (plakaty, Głos Lidera, biuletyn)	7 rodzajów	36,84		7 rodzajów	73,68		5	100		19			
	Liczba miesięcy funkcjonowania biura w tym: zatrudnienie pracowników oraz usługi i zadania związane z pracą biura i realizacją LSR	32 miesiące	37,37	646 400	36 miesięcy	79,40	727 200	18 miesięcy	100	356 400	86	1 730 000		
Razem cel szczegółowy 1.2				846 400			917 200			386 400		2 150 000		
Cel szczegółowy 1.3. Aktywne, innowacyjne podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy, dbające o ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatycznych														
Przedsięwzięcie 1.3.1 Wsparcie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w tym przez osoby z	Liczba nowo utworzonych firm	8 szt.	0	600 000	8szt.	0	600 000	0	0	0	16 szt.	1 200 000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba nowo utworzonych firm przez osoby z grupy	4szt.	0	300 000	4szt.	0	300 000	0	0	0	8szt.	600 000		

grupy defaworyzowanej określonej w LSR	defaworyzowana określonej w LSR																
Przedsięwzięcie 1.3.2 Rozwijanie podmiotów gospodarczych w kluczowych branżach dla regionu	Liczba rozwiniętych przedsiębiorstw	4szt.	0	1 100 000	4 szt.	0	1 100 000	0	0	0	8szt.	2 200 000					
Razem cel szczegółowy 1.3				2 000 000			2 000 000			0		4 000 000					
Razem LSR				5 556 400			4 067 200			386 400		10 010 000					
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu poddziałania Realizacja LSR				
													4 000 000	50			

Załącznik nr 5 Plan komunikacji

Komunikacja w procesie tworzenia i wdrażania lokalnej strategii rozwoju jest warunkiem nieodzownym w osiągnięciu założonych efektów. Podstawowym warunkiem w planowaniu skutecznej komunikacji jest jej obustronność, a więc komunikacja na linii LGD - społeczności lokalne –LGD. Takie podejście pozwala na pozyskiwanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD, co jest niezwykle ważne w budowaniu zaufania do LGD, która w swej działalności korzysta ze środków publicznych.

1. Cele działań komunikacyjnych

Celem ogólnym działań komunikacyjnych jest promowanie LSR oraz wsparcie realizacji celów określonych w LSR przez zachęcenie potencjalnych beneficjentów oraz mieszkańców obszaru LGD do korzystania ze środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Działania informujące będą zrealizowane dzięki dostarczeniu mieszkańcom informacji niezbędnych w procesie ubiegania się o środki unijne, motywowanie projektodawców i edukowanie ich w obszarze właściwej realizacji projektów oraz upowszechnianie efektów wykorzystania środków z EFRROW na obszarze LGD.

Szczególne znaczenie nabiera jednak konieczność upowszechniania działań dofinansowanych przez LGD ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i możliwości jakie grupa ta wnosi w rozwój poziomu życia mieszkańców zamieszkujących obszary wiejskie. Rozpoznawalność LGD jako podmiotu, dzięki któremu zrealizowano wiele inwestycji jest niewystarczająca. Dlatego też planowane działania mają na celu nie tylko wzbudzić zainteresowanie oraz zachęcić potencjalnych Beneficjentów do aplikowania o środki, zwiększając liczbę zrealizowanych inwestycji, ale dodatkowo wzmocnić konkurencyjność i atrakcyjność Lokalnej Grupy Działania oraz jej rozpoznawalność. Celem działań jest ponadto utrwalenie i pogłębienie akceptacji i przychylności mieszkańców obszaru Lokalnej Grupy Działania dla istnienia samych funduszy oraz skutków ich działania w gminach.

Cel ogólny działań informacyjno – promocyjnych jest realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- informowanie i wsparcie beneficjentów w zakresie pozyskiwania środków w ramach LSR oraz w procesie realizacji projektów przez profesjonalną informację i pomoc w rozliczaniu projektów,
- budowanie pozytywnego wizerunku LSR wśród mieszkańców obszaru poprzez informowanie ich o możliwościach dofinansowania oraz o już zrealizowanych w ramach Strategii projektach i bezpośrednich korzyściach wynikających z ich realizacji,
- zwiększenie poziomu świadomości i wiedzy mieszkańców na temat korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej oraz z możliwości jakie wnosi, dzięki napływowi Funduszy Europejskich
- wzmocnienie pozytywnego wizerunku LGD jako obszaru efektywnie wykorzystującego szanse stwarzane przez członkostwo Polski w Unii Europejskiej,
- utrwalenie spójnego systemu identyfikacji wizualnej LGD.

Powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez intensywne, różnorodne i długofalowe działania informacyjno-promocyjne, których ważnym elementem będą kampanie:

- informacyjne – adresowane do konkretnych grup potencjalnych Beneficjentów, uprawnionych do korzystania ze środków Unii Europejskiej,
- promocyjno – wizerunkowe, skierowane do mediów, lokalnej społeczności oraz dotychczasowych i potencjalnych Beneficjentów.

2. Grupy docelowe i dostosowane do nich narzędzia komunikacyjne

Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zapisanego tam celu ogólnego i celów szczegółowych.

Wyróżnić należy pięć podstawowych grupy odbiorców:

Osoby defaworyzowane ze względu na sytuację na rynku pracy – podejmowane działania komunikacyjne w szczególności będą skierowane na dotarcie do osób defaworyzowanych. W związku z tym wykorzystane zostaną nie tylko działania informacyjne ogólne ale także dotarcie do tych grup poprzez sołtysów i za pomocą plakatów. Również współpraca z instytucjami, dzięki którym dotarcie do tych osób będzie łatwiejsze, czyli instytucjami zajmującymi się osobami bezrobotnymi i/lub osobami z niekorzystną sytuacją finansową. W przypadku osób do 35 roku życia będzie to przede wszystkim interent i media społecznościowe.

Przedsiębiorców i osoby chcące podjąć działalność gospodarczą – jednym z głównych celów realizacji Strategii jest rozwój lokalnej gospodarki poprzez tworzenie miejsc pracy i rozwój lokalnych przedsiębiorców, dlatego podejmowane działania komunikacyjne będą kierowane szczególnie również do tej grupy. Dedykowane spotkania dla przedsiębiorców, wysyłka informacji za pośrednictwem poczty elektronicznej

Przedstawiciele NGO i JST – współpraca i informowanie przedstawicieli NGO i JST będzie o tyle ważne, że celem jest utrzymanie i rozwój dotychczasowej szerokiej współpracy z tymi instytucjami. Są to z jednej strony partnerzy

w różnych działaniach w ramach wdrażania LSR a z drugiej dzięki realizowanym funkcjom są też „nośnikiem” informacji, która może za ich pośrednictwem dotrzeć do większej ilości ludzi.

Ogół mieszkańców - należy również traktować jako ważną grupę odbiorców niektórych działań komunikacyjnych. Jednym z głównych celów LSR jest aktywizacja społeczna, w związku z tym szereg podejmowanych działań będzie skierowany do wszystkich mieszkańców. Ważnym zadaniem w ramach tego działania będzie dotarcie (poprzez zróżnicowanie kanałów przekazu, zaangażowanie różnych instytucji i liderów) do osób, które nie mają doświadczenia w udziale w życiu społeczności lokalnej. Informowanie odbywać się będzie poprzez: środki o szerokim zasięgu media lokalne, prasa, ogłoszenia w miejscach spotkań społeczności lokalnej, poprzez sołtysów

Wnioskodawcy - to grupa podmiotów, którzy już złożyli wnioski oraz beneficjenci którzy realizują projekty dofinansowane ze środków EFRR.

3. Rodzaje działań i środków komunikacji

Zastosowane środki i działania w planie komunikacyjnym uwzględniające cel LSR i grupy docelowe wynikają z analizy konsultacji społecznych.

Wśród działań informacyjnych i promocyjno-wizerunkowych są:

Kampanie informacyjne – będą dotyczyły wybranych celów głównych planu komunikacji. Za kampanię informacyjną uznaje się szereg działań komunikacyjnych podejmowanych w ramach jednego celu, wykorzystujących zróżnicowane środki przekazu.

Badania satysfakcji – badanie satysfakcji odbywać się będzie poprzez uzupełnianie formularzy/ankiet przez beneficjentów (uczestników) wybranych wydarzeń.

Doradztwo indywidualne – prowadzone w biurze LGD doradztwo przez pracowników LGD będzie formą indywidualnych konsultacji spraw związanych z LGD i LSR

Szkolenia w tym spotkania warsztatowe - organizowane spotkania dotyczące możliwości włączenia się we wdrażanie LSR, realizowanie operacji w ramach LSR oraz aktualizacji LSR

Wydarzenia promocyjne – odbywać się będą różne formy imprez i wyjazdów, na których grupy adresatów będą mogli zdobywać wiedzę i informacje o LGD i LSR

Bieżąca publikacja informacji – pracownicy LGD będą na bieżąco udostępniali informacje poprzez dostępne kanały komunikacyjne Stowarzyszenia oraz partnerów

Ogłoszenia - w ramach działań komunikacyjnych zamieszczane będą ogłoszenia i artykuły w mediach lokalnych i ponadlokalnych

Biuletyn, Głos Lidera, plakaty – dodatkowo, LGD będzie wydawała biuletyn, Głos Lidera i plakaty służące rozpowszechnianiu informacji nt. LSR 2014-2020 oraz LGD

Natomiast w odniesieniu do komunikacji wewnętrznej ustalono, iż komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy biura (np. zakresy czynności, umowy cywilnoprawne, regulamin pracy biura) i działalności organów LGD, które zapewnią prawidłowość procesu komunikowania, w tym także prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej z procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych.

4. Zakładane wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych oraz efekty działań komunikacyjnych

Szczegółowy wykaz wskaźników oraz efektów znajduje się w poniższej tabeli. Są one powiązane z odpowiednimi pozycjami w budżecie LSR (Rozdział VIII). Zastosowane wskaźniki spójne są także ze wskaźnikami działań podejmowanych w ramach aktywizacji społeczności lokalnej, które uwzględnione zostały w macyry logicznej (Rozdział V) oraz założeniami włączenia społeczności lokalnej w działanie LGD i wdrażanie LSR (Rozdział II).

5. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu będzie prowadzona poprzez:

1. Bieżącą analizę liczby uczestników/odbiorców poszczególnych działań. Zebranie poszczególnych danych z prowadzonych działań i stosowania środków przekazu będzie odbywało się na podstawie zbieranych przez pracowników LGD informacji (listy uczestników, ankiety satysfakcji, uczestnictwo w wydarzeniach) oraz za pomocą specjalnych pomiarów (liczba odwiedzających stronę, liczba odbiorców danego medium). Dzięki bieżącemu kontrolowaniu tego ilu było odbiorców/uczestników danego działania komunikacyjnego i stosowanego środka przekazu, możliwe będzie szybkie reagowanie przez pracowników LGD, Komisję Rewizyjną i Zarząd w celu poprawy jakości realizowanych działań, zmiany realizowanych działań lub rezygnacji z realizowanych w danym zakresie działań. Zakłada się prowadzenie cyklicznych podsumowań półrocznych, w których zbierane dane będą stanowiły podstawę do wydania przez Komisję Rewizyjną opinii na temat skuteczności i efektywności działań. Podejmowane działania będą ponadto prowadzone zgodnie z założeniami planu monitoringu.
2. Ewaluację prowadzoną w trakcie wdrażania (ewaluacja on-going) – dzięki prowadzonej ewaluacji możliwe będzie zebranie dodatkowych danych dotyczących działalności komunikacyjnej LGD. Zebranie danych po dwóch latach działalności pozwoli na szerokie spojrzenie podejmowane działania pod kątem podstawowych

kryteriów ewaluacji. Opis ewaluacji planu komunikacyjnego zawiera rozdział XII LSR. W obu przypadkach, wyniki pokazujące skuteczność prowadzonych działań będą przedstawiane i konsultowane z Zarządem LGD. Zarząd będzie przygotowywał propozycje wprowadzenia zmian i podniesienia skuteczności zaplanowanych działań.

6. Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR

Lokalna Grupa Działania będzie podejmowała następujące działania z zakresu pozyskania informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR poprzez:

- Prowadzenie konsultacji społecznych, warsztatów oraz doradztwa
- Prowadzenie badań społecznych z zastosowaniem kwestionariuszy ankiet
- Prowadzenie punktu konsultacyjnego w biurze LGD
- Możliwość kontaktu z pracownikami LGD bezpośrednio, telefonicznie, mailowo
- Organizację i uczestnictwo w imprezach wraz z punktem informacji LGD
- Prowadzenie ankiet Internetowych
- Prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji

Pozyskiwane w ten sposób informacje będą poddawane analizie przez pracowników biura, Zarząd, Komisję Rewizyjną, a w określonych przypadkach (np. kiedy ocenie będą poddawane organy LGD i/lub pracownicy biura) ekspertów zewnętrznych, którzy będą przedstawiali wnioski wskazujące konieczność wprowadzenia zmian, aktualizacji. W przypadku wykrycia sytuacji problemowej lub niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej któregoś z wymiarów działania LGD i/lub wdrażania LSR, Komisja Rewizyjna LGD po zapoznaniu się z przedstawioną analizą przygotowaną przez odpowiedni podmiot (pracowników lub ekspertów zewnętrznych) lub mieszkańców, jeśli będą miały miejsce skargi bezpośrednie, będzie podejmował kroki naprawcze zgodnie ze schematem zarządzania sytuacją kryzysową:

a) Rozpoznanie problemu

b) Rozpoznanie przyczyn problemu

c) Wprowadzenie niezbędnych zmian/aktualizacji w celu rozwiązania przyczyn problemu (jeśli będzie to konieczne, Komisja Rewizyjna będzie zwoływała zebranie innych organów, aby przeprowadzić procedury zmian zgodnie z założeniami regulaminów)

d) Publikowanie informacji na temat prowadzonego postępowania m.in. na stronie Internetowej LGD

Podobny schemat postępowania będzie obowiązywał w przypadku stwierdzenia wyjątkowej skuteczności zastosowanych metod. Wtedy, do decyzji Komisji Rewizyjnej będzie należało, czy warto wprowadzić zmiany oparte nie na negatywnych doświadczeniach, a pozytywnych wnioskach z prowadzonych analiz.

Ważną zasadą, którą bezwzględnie będzie przestrzegało LGD, jest pełna transparentność i przejrzystość stosowanych zasad i procedur, dlatego również w sytuacji problemowej, zespół LGD (pracownicy, członkowie) będą zobligowani do pełnego informowania o przyjętych rozwiązaniach również w kontaktach bezpośrednich. W związku z tym, LGD będzie upubliczniło wyniki działań w ramach planu komunikacji w sprawozdaniach rocznych zamieszczanych na stronie Internetowej LGD. Dodatkowo, każdorazowo po przeprowadzonych działaniach komunikacyjnych wpisanych w Plan komunikacji będą publikowane na stronie LGD, które będą podsumowywały dane działanie.

7. Całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne

Lp.	Działania	Szacunkowy koszt w latach 2016 – 2022 (zł)
1	Szkolenia dla pracowników LGD	30 000,00
2	Szkolenia dla członków Rady	15 000,00
3	Strona internetowa	10 000,00
4	Ogłoszenia w prasie	5 000,00
5	Plakaty, Głos Lidera, biuletyn	25 000,00
6	Spotkania informacyjno-konsultacyjne	20 000,00
7	Wydarzenia promocyjne	15 000,00
8	Doradztwo indywidualne	bezkosztowo
razem		120 000,00

8. Plan komunikacji – cele, działania, adresaci i środki /narzędzia komunikacji

Termin	Cel komunikacyjny	Działanie komunikacyjne	Adresaci	Środek/narzędzie komunikacyjne	Wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych	Planowane efekty działań komunikacyjnych
Cały okres wdrażania LSR	Poinformowanie lokalnej społeczności o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Kampania informacyjna zorganizowana na terenie gmin objętych LSR Doradztwo indywidualne	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST Ogół mieszkańców	Komunikacja bezpośrednia Komunikacja telefoniczna Komunikacja e-mailowa Komunikacja za pośrednictwem strony internetowej LGD i partnerów Biuletyn LGD	Liczba opublikowanych komunikatów informacyjnych na stronach internetowych LGD i partnerów Liczba udzielonego doradztwa indywidualnego w biurze LGD w formie bezpośredniej lub pośredniej Liczba wydań biuletynu LGD Liczba spotkań	Poinformowanie społeczności lokalnej o zasadach realizacji LSR Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości świadczonej pomocy Zwiększenie zainteresowania mieszkańców działalnością LGD
Cały okres wdrażania LSR	Utrzymanie dobrego wizerunku i rozpoznawalności LGD	Kampania informacyjna Wydarzenia promocyjne Bieżące publikacje informacji Wydawnictwa i publikacje	Ogół mieszkańców	Ogłoszenia w lokalnych mediach Stoiska informacyjne Mailing do potencjalnych wnioskodawców Strona internetowa LGD i partnerów Wydawnictwa promocyjne Impreza promocyjna Biuletyn LGD	Liczba ogłoszeń w lokalnych mediach Liczba potencjalnych wnioskodawców do których zostały wysłane informacje mailingiem Liczba zamieszczonych ogłoszeń na stronie internetowej LGD i partnerów Liczba wydanych wydawnictw promocyjnych Liczba imprez promocyjnych Liczba wydanych biuletynów LGD	Wzrost liczby mieszkańców rozpoznających LGD Wzrost liczby mieszkańców znających założenia funkcjonowania LGD i wdrażania LSR Pozytywna ocena działalności LGD na rzecz rozwoju lokalnego wśród społeczności lokalnej

2016/2017/ 2018/2019/ 2020	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o terminach, trybie i procedurze ogłoszonych naborów, puli środków przeznaczonych na dofinansowanie operacji, dokumentach niezbędnych w procesie aplikowania oraz poszczególnych kryteriów oceny używanych przez Radę LGD	Kampania informacyjna Doradztwo indywidualne	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST	Komunikacja bezpośrednia Komunikacja telefoniczna Komunikacja e-mailowa Komunikacja za pośrednictwem strony internetowej LGD i partnerów Ogłoszenia w lokalnych mediach Mailing do potencjalnych wnioskodawców	Liczba udzielonego doradztwa indywidualnego w biurze LGD w formie bezpośredniej lub pośredniej Liczba zorganizowanych spotkań w formie bezpośredniej Liczba opublikowanych postów na stronie LGD i partnerów Liczba ogłoszeń w lokalnych mediach Liczba potencjalnych wnioskodawców do których zostały wysłane informacje mailingiem	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o możliwościach, technicznych aspektach realizacji i składania wniosków na operacje w ramach budżetu LSR Zwiększenie zainteresowania mieszkańców działalnością LGD
2016/2017/ 2018/2019/ 2020	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie.	Badanie satysfakcji wnioskodawców dotyczące jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków o przyznanie pomocy	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST	Ankiety w wersji elektronicznej rozesłane na adresy e-mail wnioskodawców	Ankiety rozesłane do wnioskodawców (zakończonych konkursów)	Zwrot ankiet
2016/2017/ 2018/2019/ 2020	Aktualizacja LSR	Spotkania warsztatowe	Ogół mieszkańców w tym członkowie grupy roboczej powołanej w ramach przygotowania LSR Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy	Komunikacja bezpośrednia Komunikacja e-mailowa Komunikacja za pośrednictwem strony internetowej LGD i partnerów	Liczba zorganizowanych spotkań w formie bezpośredniej	Włączenie społeczności i zwiększenie zainteresowania mieszkańców działalnością LGD

			oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST			
2019 i 2020	Poinformowanie lokalnej społeczności o efektach z realizacji LSR w latach 2016-2018	Wydawnictwa i publikacje Wydarzenia promocyjne	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST Ogół mieszkańców	Foldery i broszury promocyjne Imprezy promocyjne Wizyty studyjne do wnioskodawców, którzy zrealizowali operacje w ramach LSR	Liczba wydanych folderów i broszur promocyjnych Liczba osób zaproszonych na imprezę promocyjną przygotowaną przez LGD w charakterze wystawców Liczba zaproszonych gości na wizyty studyjne do wnioskodawców, którzy zrealizowali operacje w ramach LSR	Wzrost wiedzy społeczności lokalnej nt. realizowanych wokół nich projektów Podwyższenie świadomości dot. działalności LGD Pobudzenie społeczności lokalnej do włączenia się w realizację LSR